Serie nouă
SEPTEMBRIE 2020
9
(CCXXX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Educația muzicală ca nevoie fundamentală (II)
✓Festivalul *Vara Magică* 2020 (II)
✓Interviu cu George Vîrban
✓Legende rock în pandemie
✓”Steaua fără nume“ (II)
✓A fost cândva şlagărul (II)

În imagine:
Ileana ŞIPOTEANU
(foto: Ana-Maria Halalai)

Adio, Beethoven!

Că trăim sub domnia Absurdului puteam să ne convingem, până nu demult, sorbind cu nesaț din viața politică. Impostura, dubla măsură, oportunismul, minciunile, campaniile de denigrare, manipularea, răzgândirea, vânarea vinovaților peste tot numai acolo unde trebuie nu, eliminarea adversarilor prin instrumente para- şi ne-legale, disprețul pentru valori, plasarea în funcții a unor persoane neavenite dar aflate pe lista prietenilor sau rudelor – toate acestea puteau să ne alimenteze convingerea că aproape totul este pus cu susul în jos... Dar rămânea, nu-i aşa, arta, cultura, muzica, zona nealterată în care oamenii se puteau retrage în normal, în frumos, în puritate, pe tărâmul valorilor adevărate şi perene, într-un refugiu alb, neafectat de torentul de noroi din jur.

Ei bine, încetul cu încetul se cam termină şi cu asta. Bastionul valorilor clasice, unanim şi dintotdeauna recunoscute şi apreciate, se clatină sub loviturile perfide ale unor grupări care întâi şi-au atras simpatia multora prin promovarea stăruitoare şi disproporționată a unor cauze aparent corecte, după care, ca în politică, au trecut la atac pentru a-şi atrage beneficii proprii, sub aparența apărării celor mulți.

Ultima ispravă a unor asemenea manipulatori este lansarea unui atac perfid la adresa lui... Beethoven. Cum omul nu mai e prin preajmă pentru a-şi exprima punctul de vedere, s-au debitat în voie acuze halucinante, compozitorul care a desăvârşit expresia clasicismului muzical şi a deschis porțile romantismului (acum mai bine de 200 de ani), fiind văzut ca un simbol al discriminării, al lezării drepturilor unora, al marginalizării, promotor al elitismului albilor în dauna tuturor celorlalți. Beethoven trebuie cenzurat şi eliminat din programele de concert, interzis pentru că, avant-la-lettre, a promovat o atitudine care nu se pleacă în fața conceptului de political correctness. La o altă scară dar chiar mai grav, împărtăşeşte soarta lui Wagner, care murise în alt secol decât cel în care s-a născut nazismul dar care a fost preluat ca simbol arian, pentru ca apoi să fie fugărit de pe afişe de comunişti, fiind asociat cu național-socialismul şi cu întreaga panoplie a crimelor contra umanității din epoca supremației lui Hitler.

Ce se vrea? Beethoven trebuie uitat, la fel ca mulți alți artişti nedemni de timpurile pe care le trăim, şi înlocuit cu persoane care rezultă din statistici şi din algoritmi: un anumit număr de afro-americani, un anumit număr de asiatici, de hispanici, de compozitoare, de persoane cu orientări sexuale diferite de ale majorității, de persoane cu dizabilități. Acestea sunt criteriile alcătuirii unei stagiuni, nu partiturile, nu valoarea acestora, nu diversitatea stilurilor muzicale, nu profunzimea muzicii compuse. Aceasta în contextul în care deja a fost invadat spațiul de dezbatere cu ”directive” privind eliminarea unor opere de artă cu titluri ”sensibile”, înlocuirea criteriilor profesionale de angajare în teatre şi în orchestre cu ”criteriile” de mai sus, deci cu promovarea de pe liste sociale în locul perimatelor liste profesionale ori valorice.

Evident, Beethoven este un pretext, este un exemplu luat practic la întâmplare, pentru că, desigur, niciun compozitor din secolul XVIII sau XIX nu şi-a făcut vreodată socoteala dacă va gâdila suficient de mult ego-ul strănepoților din vremea ”democrației”. O democrație (mult) mai păguboasă decât cea clamată infamant în vremea totalitarismului comunist care, nu-i aşa, era Răul suprem şi bine că am scăpat de ea. Ca să punem în loc ce? Liste. Procente. Non-valori. Nu vă sună cunoscut? Societatea socialistă multilateral dezvoltată trebuia să demonstreze că inclusiv toate structurile din viața publică sunt ”principial” alcătuite, cu un just număr de reprezentanți maghiari, germani, tovarăşi de alte naționalități, cu un just număr de femei, cu un just număr de tineri, de oameni cu origine socială ”sănătoasă” etc. Fără să mai conteze, bineînțeles, dacă sunt şi buni la ceea ce fac... Şi era, desigur, rău. Şi națiunile au luptat, în toată Europa de Est, să alunge răul. Care a dispărut pentru un timp, doar pentru a răsări în celălalt capăt, în Apus, sub alte nume, dar cu aceleaşi țeluri şi cu sporită vigoare. Într-o formă foarte abil mascată sub pretexte şi aparențe care la prima vedere par justificabile şi oneste.

Nu cred că acesta este drumul de urmat de acum înainte. Beethoven şi alți mari creatori au reprezentat tot ceea avea cultura europeană mai bun, mai valoros, mai universal, mai peren. Tocmai de aceea au supraviețuit în timp şi în spațiu. Iar nişte provocări meschine, prezentate în culori inflamante şi cu potențial de a fi luate în serios în vederea transformării lor în ”recomandări obligatorii” nu merită creditate în niciun caz, nici măcar prin inacțiune. Omenirea are valorile sale profunde, atemporale, apolitice, care nu trebuie să fie demolate de dragul unor aşa-zise ”drepturi” clamate de cei care contestă realizările artistice prin argumente politice. Unii au demolat operele de artă cu tunurile, pentru că puteau. Alții au topit statui, au ars cărți, au distrus palate, pentru că erau la putere. Până acum (aproape până acum, pentru că deja suntem sub asediu) muzica a fost scutită de asemenea răzbunări şi răzvrătiri. Pe bună dreptate. Aşa şi trebuie să rămână: o zonă a frumosului neangajat ideologic, cu un trecut splendid, cu un prezent în permanentă şi imaginativă evoluție şi cu un viitor liber, trasat pe coordonate artistice şi pe dreptul la libertatea de creație, la fel de important ca libertatea de exprimare şi libertatea de opinie.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Vara Magică 2020 (II)..................................3-5

Interviu cu George Vîrban.........................6-7

“Steaua fără nume” (II)......................32-35

A fost cândva şlagărul (II)......................41-44

Educaţia muzicală ca nevoie fundamentală (II)

Mă asociez de pe poziţia mea - de profesor universitar, membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, doctor în Muzică şi doctor în Pedagogie, autor de programe, manuale şcolare şi lucrări consacrate evoluţiei educaţiei muzicale, beneficiar al Premiului Academiei Române - protestelor şi propunerilor conducerii Academiei Române, din scrisoarea deschisă adresată Doamnei Ministru Monica Anisie, împotriva tentativelor de diminuare în continuare a spaţiului de realizare a educaţiei umaniste, în care se încadrează şi educaţia estetică.

La timpul la care se plănuieşte prin „mijloace democratice" aplicarea găselniţei ca cele două discipline să aibă caracter opţional, pentru a face loc unora ale căror conţinuturi pot intra în componenţa altora existente, ambele discipline au cel mai redus spaţiu în planurile de învăţământ din toată istoria şcolii româneşti şi a majorităţii ţărilor Uniunii Europene. România a înregistrat în plus, în ultima vreme, performanţa istorică a unei ore de *Educaţie muzicală* şi a unei ore de *Educaţie vizuală* la două săptămâni O cercetare atentă a evoluţiei educaţiei muzicale în şcoala românească, conturată în lucrarea de doctorat în Pedagogie (*Pagini nescrise din istoria pedagogiei şi a culturii româneşti*, 1995 şi în *Metodica educaţiei muzicale*, 2004), confirmă faptul că ea, educaţia muzicală, este una dintre cele mai vechi discipline şcolare, în perioada interbelică, urmare a aplicării ideilor umaniste ale ministrului Spiru Haret ea se extindea pe tot spaţiul întregii şcolarităţi, toate tipurile de licee având-o în planul de învăţământ, existând perioade când se desfăşura în câte două ore săptămânal.

Găselniţa, lansată de mai multă vreme, ignoră faptul că cele două discipline sunt total diferite, au limbaje proprii (universale ca spaţiu geografic şi istoric), netransferabile, urmăresc competenţe distincte şi eliminarea uneia sau a celeilalte alimentează analfabetismul funcţional în domeniul educaţiei umaniste şi estetice, amputând din start posibilităţile dezvoltării complexe a personalităţii elevilor.

În plus, „propunerea" ignoră funcţia socială, umanistă, estetică, axiologică, psihologică, vechiul catharsis al filosofiei antice şi posibilităţile disciplinelor de realizare a mult trâmbiţatei legături ale şcolii cu societatea, cu viaţa şi cu devenirea celor educaţi. Nu cred în superioritatea elevului care poate rezolva o ecuaţie de gradul 17, dar nu e în stare să descifreze un lied de Schubert, un cântec pe versurile lui Eminescu, sau o suită de Bach şi care – prin analfabetismul artistic încurajat de noua „reformare", prin amputare – ar fi tentat să încadreze celebrul portret *Cele trei graţii* ori statuile antice în „arta porno".

Cred că termenul de opţional propus pentru cele două discipline şcolare este folosit eronat: *a opta* traducându-se în realitate cu *a alege în cunoştinţă de cauză*. Or, elevii români vin în clasa a V-a fără cele mai elementare deprinderi de interpretare şi receptare a muzicii, fără să ştie cheia *sol*, din cauza formării deficitare a „profesorilor de ciclul primar şi preprimar", care în cei trei ani de studii abordează doar metodica acestor discipline, uitându-se faptul că ei nu cunosc cele mai simple elemente de limbaj ale celor două discipline şi nu pot asigura prevederile programei.

Nici-o ţară din Uniunea Europeană care respectă valorile umaniste nu practică acest sistem de amputare a perspectivelor educaţiei. „Specialiştii" Ministerului Educaţiei ar fi trebuit să cunoască faptul că există ţări - şi sistemul s-a practicat şi în România interbelică – în care educaţia muzicală şi vizuală se extinde/a spre participarea elevilor la viaţa artistică şi culturală a comunităţii. Propunerea „opţionalului" încurajează analfabetismul estetic şi artistic, înlesnind confundarea prestigiosului Festival *George Enescu* – unul dintre certele branduri româneşti - cu festivalul de la Gărâna sau cu agresivele manifestări manelistice.

Personal, aş condiţiona intrarea în grupul de lucru care să decidă soarta acestor discipline numai a profesorilor care frecventează Ateneul Român sau Expoziţiile Naţionale, care au cunoştinţă de marile valori ale artei şi de rolul lor în formarea personalităţii umane. Cum poate oare decide soarta educaţiei muzicale sau vizuale un profesor care nu cunoaşte viaţa artistică a ţării şi a locului unde-şi desfăşoară activitatea? Numai prin ridicare de mână?

Nu trebuie uitat faptul că majoritatea celor chemaţi la asemenea decizii au o foarte precară educaţie artistică, pe care dictatura comunistă a tot marginalizat-o, aşezând în centrul ei cultul personalităţii. Trebuie evitată situaţiile de tipul celei a actualei programe de *Educaţie muzicală*, semnată de şapte membri ai unei comisii în care doar unul singur îşi desfăşoară activitatea cu elevii din învăţământul general şi nu el a formulat competenţele şi conţinuturile programei, ci a fost doar ridicător de mână. Este un aspect pe care l-am semnalat Ministerului Educaţiei, fără nici-un rezultat, în afara modificărilor în textul supus aprobării a unor erori grosolane, de tipul „povestea imnului naţional" – devenită la insistenţele mele, „istoria imnului naţional", corectării numelui lui Chiriac – Kiriac, a lui Ion Cartu în loc de Ion Cârţu, cum apărea în document (cred că personajul citat este un sportiv şi nu un compozitor).

Şcoala trebuie să asigure şanse egale tuturor domeniilor cunoaşterii de către elevi, pregătindu-i să înţeleagă şi să integreze în propria lor conştiinţă şi viaţă mesajele artei autentice, care nu trebuie discriminate faţă de celelalte discipline.

Nădăjduiesc, împreună cu mulţi dintre colegii, studenţii şi elevii mei şi de părinţii acestora din urmă că veţi interveni pentru sistarea acestor încercări de amputare a unor domenii iubite de copii şi care pot contribui la dezvoltarea corespunzătoare a personalităţii lor, viitori cetăţeni ai Europei.

Prof. univ. dr. **Vasile VASILE**

Vara Magică a înfruntat urgia (II)

Indiscutabil, se poate vorbi despre o solidaritate întru muzică manifestă pe parcursul concertelor desfăşurate în lunile de vară, în faţa coloanelor Atenului Român, în spaţiul care i-a reunit pe artiştii muzicieni cu publicul meloman; ...mai tineri şi mai vârstnici aşezaţi pe scaunele pereche, echidistant poziţionate, făcându-şi loc pe bancile din aleile parcului sau pur şi simplu ocupând spaţiul odată verde, de această dată sterp, pârjolit de soarele dogoritor al verii. Este adevărat, muzica bună, ne adună.

În alt sens, nu pot să nu observ, concertele de specific cameral se potrivesc cel mai puţin susţinerii acestora în spaţiul liber, înafara sălii de concert. Căci grupul restrâns al instrumentelor are nevoie în mod firesc de rezonanţa preţioasă a spaţiului determinat în limitele căruia muzicianul resimte circuitul firesc al sunetului. Evident, în funcţie de determinările momentului sunetul amplificat poate totuşi satisface nevoia strigentă de muzică, nevoia de a dărui muzică, de a te bucura de prinosul întremant al artei sunetelor.

Cu totul captivant, recitalul cameral susţinut de violonistul Alexandru Tomescu împreună cu pianistul Josu de Solaun, a adus la rampă doi dintre laureaţii cu distincţie supremă ai Concursului Enescu; laureaţi ai unor ediţii diferite. Şi-au adaptat excelent programul determinărilor momentului; mari autori ai muzicii secolului XX, prima jumătate, lucrări miniaturale de un pitoresc seducător, prezentate de o manieră pe cât de atrăgătoare pe atât de cizelat, de minuţios etalate. Am în vedere, spre exemplu, salba de miniaturi din *Suita Italiană* de Strawinsky, dar şi piesele de un pitoresc cu totul particular al celebrelor *Dansuri româneşti* de Béla Bartók; ... sau atât de populara *Suită spaniolă* de Manuel de Falla. Este de observat, comunicarea violonistică este însoţită de fiecare dată de o comunicare verbală pe care publicul o apreciază.

Preţios denumit **Octetul regal**, această formaţie camerală este în fond un dublu cvartet de coarde alcătuit din membri de vază ai Filarmonicii bucureştene, formaţie condusă de eminentul violonist Radu Chişu. Împreună cu colegii săi asigură coeziunea ansamblului, flexi-bilitatea acestuia, pertineţa stilistică a cântului cameral. Este de fapt o formaţie ce se situiează între cea de cvartet de coarde şi orchestra cmerală a corzilor. Două sunt lucrările care, de-a lungul timpului, au fost dedicate acestei formaţii atât de speciale. Pe una dintre acestea am avut prilejul a o fi audiat în concertul la care mă refer; anume celebrul *Octuor* de Felix Mendelssohn Bartholdy. Îmi rezerv bucuria de a asculta în aceeaşi interpretare şi dificilul *Octuor* enescian; cu siguranţă îl deţin în repertoriul permanent.

Octetul regal

Trio Sternin este o formație de tineri muzicieni performeri afirmați individual dar, în anii din urmă, şi în ansamblu; s-au reunit având conştiința fermă a faptului că muzicianul solist, indiscutabil, îşi împlineşte personalitatea în teritoriul fără margini al domeniului

cameral. Atât violoncelistul Andrei Ioniță, cât şi pianista Daria Tudor şi violonista Georgeta Iordache sunt tineri muzicieni educați la Berlin, în şcoli înalte; sunt tineri care desfăşoară o activitate susținută atât în plan individual, solistic, cât şi împreună. Momentul are meritul de a fi trecut rampa, cum se spune; elanul interior al muzicienilor performeri a avut un puternic impact atât în ce priveşte *Trio-ul în la minor* de Ceaikovski, dar mai ales în ce priveşte unul dintre cele două trio-uri de Dmitri Şostakovici; ambele sunt lucrări foarte rar audiate în sălile bucureştene de concert. Iar în acest sens toți trei merită aprecieri speciale.

Câteva au fost formațiile orchestrale, unele de mare forță, care au evoluat în cadrul festivalier, în fața Ateneului, în a doua parte a acestuia.

Încerc să observ o ierarhie deşi încercarea poate fi considerată contraproductivă; căci interesul pentru muzică i-a animat pe toți, a animat interesul publicului meloman. Pentru prima dată la Bucureşti, **Orchestra Română de Cameră** este actualmente condusă de personalitatea atât de dinamică, de persuasivă a dirijorului Cristian Măcelaru; este o formație de componență internațională, formație ce-şi are obârşia la Timişoara, locul de origină al dirijorului. Iar atunci când acțiunea atât de importantă a primului violonist este asigurată de un muzician de talia lui Alexandru Tomescu, valoarea comunicării muzicale capătă parametri cu totul speciali. Prezentarea unor pagini datorate lui Franz Schubert şi Antonín Dvořák a etalat valorile de bază ale ansamblului, anume

Public la Vara Magică
foto:Virgil Oprina

coerența, flexibilitatea sonorității de ansamblu, culorile transparente ale timbrului; versiunea în formație camerală a cvartetului schubertian Fata şi moartea, capătă o extensie dramatică de mare consitență, atent asigurată de dirijor. Am apreciat în mod cu totul special lucrarea etalată cu acest prilej în primă audiție absolută, anume *IOC* aparținând tânărului compozitor Alin Constantin Chelărescu; aspectele privind construcția de ansamblu, folosirea eficientă, cu totul aerisită a raporturilor timbrale, dar mai ales

consistența muzical-poetică a evoluției muzicale mă duce să constat că nivelul promisiunilor importante în plan componistic a fost depășit.

Celelalte formații orchestrale care au animat Vara Magică ne sunt cunoscute; menționând elementele de vârf, este de apreciat realizarea acestei haydniene lucrări neoclasice, de tinerețe, care este *Simfonia simplă* de Benjamin Britten; în compania **Orchestrei Naționale Simfonice a României**, Cristian Mandeal susține o școală excepțional de utilă viitorilor muzicieni ai ansamblurilor noastre. Tot o școală destinată clor mai tineri muzicieni instrumentiști se dovedește a fi **Orchestra Română Sinfonietta** condusă de această dată de celebrul violonist și șef de ansamblu care este cunoscutul muzician Alexander Sitkovetski; în

Orchestra Română Sinfonietta

compozitorilor Astor Piazzolla, Kurt Atterberg, au putut fi audiate în compania solistică a violonistului Nicolas Dautricourt, a violistului Răzvan Popovici.

Întregul Festival ar fi fost de neimaginat înafara strădaniei companiei **Lanto**, organism animat de zelul neobosit al conducătorului acesteia, inimosul manager Dorin Ioniță. Căci solidaritatea animată în temeiul actului artistic devine contaminantă de ambele părți ale rampei scenei de concert.

Dumitru AVAKIAN

interpretarea sa, celebrele *Anotimpuri* de Antonio Vivaldi, au dobândit valori de exemplaritate, de strălucire virtuoză care i-a încântat atât pe tinerii muzicieni români cât și publicul; ... care și-a recunoscut cu bucurie prețiosul șlagăr.

La sfârșit de august, finalul concertelor festivalului Vara Magică a fost încredițat formației brașovene **Kamerata Kronstadt** condusă de șeful de orchestră Cristian Oroșanu. Muzică bună, muzică de largă accesibilitate, pagini datorate

Mignon – o altă producție cu restricții
Interviu cu George Vîrban

Norela Liviana Costea: *George Vîrban, cum a început cariera ta muzicală?*

George Vîrban: În primul rând doresc să îți mulțumesc pentru invitația la acest interviu și să spun că îmi face mare plăcere sa ne (re)întâlnim chiar și pe cale virtuală. Consider că fac operă la nivel profesionist cam de șase ani; atunci am câștigat Concursul de Canto Vox Artis de la Sibiu și am primit primul contract pentru debut în rolul lui Lensky la Opera din Saransk (Rusia). Până în acel moment terminasem studiile la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin" din Galați alături de prof. Rodica Koler și eram student la

Universitatea Națională de Muzică București, la clasa sopranei Mariana Colpoș. Am început prin participarea la concursuri naționale și internaționale. Devenind bursier al Fundației Regale Margareta a României, am luat contact cu viața culturală autohtonă de primă mână: dirijori, regizori, actori, oameni de cultură dornici să ajute tinerele talente, să ne inspire și să ne ofere o perspectivă.

Începutul de carieră este strâns legat de București, mai întâi de Teatrul Național de Opereta și Musical „Ion Dacian", pe scena căruia am debutat în 2017. Deși eram foarte tânăr, am făcut acele roluri spre care vocea mea se îndrepta. În același an am debutat și pe scena Operei Naționale București, în rolul lui Nemorino. În ambele instituții am activat ca solist până în 2019, când am decis să fac o schimbare pentru că simțeam că vreau mai mult. Dar despre asta vom vorbi un pic mai târziu!

NLC: *Ce te-a făcut să alegi cariera lirică, opera?*

GV: Am dat admitere la Liceul de Arte pentru secția Muzică ușoară, dar nefiind locuri, am fost repartizat la Canto clasic. Nu cunoșteam muzică la fel de bine ca un elev care studia acolo din gimnaziu, aveam doar o diplomă de absolvent al Școlii Populare de Arte Galați (da, era cât pe ce sa devin lăutar)... „Microbul" operei avea să mă prindă foarte bine și am devenit un elev aproape obsedat de studiu și de operă în general; apăruse o dorință foarte mare de descoperire și asimilare a informațiilor din acest domeniu. Iar acum ca sa răspund la întrebare... Cred că am ales să fac operă din dorința de a demonstra părinților că drumul pe care urma să merg este foarte palpitant, și din fericire ei au înțeles acest lucru! Am în minte cuvintele mamei când spunea: „Copilul meu face ceva diferit, o muzică specială pe care nu toată lumea o înțelege".

NLC: *Acum ceva timp ai primit premii și din partea Revistei Actualitatea Muzicală. Când s-a întâmplat acest lucru și ce a prilejuit acordarea acestor distincții?*

GV: Așa este, în 2014 și 2016, după o serie de debuturi și concursuri, am primit cu mare bucurie aceste nominalizări ale Revistei Actualitatea Muzicală: *Premiul pentru debut* și *Premiul pentru cel mai bun tânăr solist* în cadrul galelor anuale. Deși foarte la început de drum, aceste momente au fost pentru mine o confirmare și un imbold să continui să progresez și să merg pe acest drum.

NLC: *De aproximativ un an drumul formării te-a dus în Germania. Cum ai descrie această perioadă?*

GV: Într-adevăr de un an sunt solist la Studioul Operei de Stat Bavareze. Aș descrie această perioadă ca fiind cea mai interesantă, benefică și bogată din viața de artist de până acum. Îmi pun la punct zilnic tehnica vocală, mă disciplinez, evoluez și am mari satisfacții lucrând alături de cei mai importanți artiști ai lumii, „furând" meserie sub supravegherea celor mai binevoitori antrenori vocali și pianiști corepetitori pe care i-am întâlnit până acum!

NLC: Mignon *este producția cu care această stagiune s-a deschis. În ce condiții s-au desfășurat repetițiile pentru premieră?*

GV: *Mignon* este o producție realizată exclusiv cu artiști ai Studioului de operă. Producția fusese programată pentru luna aprilie și anulată din cauza condițiilor actuale. Conducerea a decis sa deschidă stagiunea 2020-2021 cu o lună mai devreme și sa includă toate producțiile noi care nu au putut fi jucate între martie și iulie. Așadar, am redeschis sezonul de operă la München cu opera *Mignon* – în care interpretez rolul lui Laerte – în regia celebrei Christiane Lutz, sub conducerea muzicală a lui Pierre Dumoussaud. Am reluat repetițiile la mijlocul lunii august, cu restricții drastice, tăieturi de partitură, comprimând spectacolul pentru a evita pauzele dintre acte și multe altele... Sunt foarte impresionat de cum a decurs totul. Condițiile de securitate sanitară au fost foarte clare: masca este obligatorie în afara spațiului scenic, se face testare periodică; există ecusoane de identificare a grupelor de risc – soliști, cor, orchestră (grupa roșie), tehnic

Imagine din opera Mignon

foto: Wilfried Hösl

și administrativ (grupa galbenă) – pentru a evita contactele, și foarte mare disciplină și responsabilitate individuală! A fost imensă bucuria să putem juca din nou chiar și în fața publicului restrâns (dar totuși un public); numărul reprezentațiilor a fost mărit pentru a putea beneficia cât mai multe persoane de bilete.

NLC: *Cum s-au desfășurat repetițiile pentru* Mignon*? Cu ce colegi ai împărțit scena și care a fost atmosfera predominantă?*

GV: Repetițiile au început în martie 2020, dar a trebuit să ne oprim după nici o lună. Terminaserăm de construit regia şi urmau doua săptămâni de repetiții la scenă în decor original. Schema de repetiții, reprezentările grafice de decor pentru fiecare scenă, macheta decorului, cât şi conceptul regizoral ne-au fost prezentate în prima zi. Din acel moment planul de repetiții a devenit „religie", fiecare membru implicat în producție știa foarte bine ce are de făcut. Personalul tehnic era foarte bine coordonat de scenograf, costumele foarte repede făcute de departament sub îndrumarea designer-ului, iar noi, soliştii, trebuia să fim foarte receptivi şi cu temele făcute pentru a ajunge la un numitor comun alături de regizoare. Temele însemnau partitura, personajul, trecutul său, proiecția sa pe viitor, parcursul lui în această operă şi cel mai important, o notă personală şi originală asupra rolului. Christiane Lutz ne-a dat libertatea să venim cu idei, ne-a provocat să fim creativi şi să

Imagine din opera Mignon

aducem aportul personal la această producție tocmai pentru a cultiva responsabilitatea față de proiect şi eficiența punerii în scenă a unei noi producții în şase săptămâni.

În final, premiera s-a reprogramat pentru data de 3 septembrie, şi cu o serie de şapte spectacole. Ne-am întors în 17 august, şi din acel moment toate repetițiile s-au desfăşurat pe scenă, cu decor şi costume. A fost simplu să le reluăm, tot personalul fiind foarte pregătit şi dornic de lucru. Am avut o singură distribuție; doar Wilhelm Meister a trebuit să fie jucat de doi tenori. Am bucuria să joc alături de alți membri ai Studioului de Operă, veniți din toată lumea: California (USA), Norvegia, Suedia, Marea Britanie, Turcia, Columbia, Polonia.

Am experimentat pentru prima dată ce înseamnă să joci o serie de spectacole la diferență de 1-2 zile, cum corpul se setează automat pe ceea ce ştie sa facă, iar vocea depinde în permanență de starea fizică.

NLC: *Care a fost concepția regizorală pe care a urmărit-o Christiane Lutz? Există elemente inovative care diferențiază această producție de cele consacrate?*

GV: Christiane Lutz şi-a imaginat că spectacolul se desfăşoară chiar în teatru, iar soliştii sunt parte din compania teatrului. Actul 1 se petrece la cantină, acolo unde artiştii vin să mănânce, să bea ceva sau să se relaxeze. Atmosfera este întreruptă brusc de apariția lui Jarno şi trupa sa de cântăreți ambulanți din care face parte şi tânăra Mignon (salvată de Jarno dintr-un incendiu). Christiane a dat o notă naturală acestei producții, arătând prin câteva efecte speciale, pe durata uverturii, cum s-a petrecut incendiul şi cum grinzile arzând au răpit-o pe mama copilei Mignon.

Wilhelm este văzut ca un călător, un poet „culegător de vise", care inițial este atras de Philine, artista teatrului, o exuberantă soprană de coloratură. Laerte, conducătorul trupei de teatru, este un băiat glumeț, simplu, dar care cunoaşte dedesubturile poveştilor fiecăruia şi încearcă să îi satisfacă pe toți. Şi el o place pe Philine, dar preferă să rămână la stadiul de flirt, trăind viața lipsită de griji.

Actul 2 pune accent pe evoluția psihologică a lui Mignon; acțiunea se desfăşoară într-o cameră goală cu pereții albi şi uşi înalte. Aici are loc transformarea copilei în femeie, aici povesteşte drama vieții ei. Tabloul al doilea mută acțiunea în cabina lui Philine şi Laerte, soprana primind lăzi de flori şi scrisori. Mişcarea de decor este spectaculoasă, deoarece se modifică astfel încât pe scenă apare un cub negru – cabina – în mijlocul acelei camere albe. Finalul actului doi prezintă incendiul din teatru, iar Mignon şi Lothario (tatăl ei) retrăiesc momentul incendiului din casa lor. Şi acum Mignon este rănită şi o vom regăsi în actul al treilea pe patul de spital...

Cred că spectacolul imaginat de Christiane Lutz este coerent şi pune accent pe momentele cheie ale operei, scoțând în evidență trăsăturile corecte ale personajelor, în ciuda tăieturilor făcute pentru a reduce durata operei.

NLC: *Câte reprezentații au avut loc în această stagiune şi care a fost numărul aproximativ de spectatori?*

GV: Au avut loc şapte reprezentații, iar numărul spectatorilor a fost de 150 la fiecare dintre reprezentații. Spectacolele s-au desfăşurat în Teatrul Cuvilliés, un teatru foarte frumos de dimensiuni medii, în stil baroc, în care a avut loc şi premiera mondială a operei *Idomeneo* de W.A. Mozart în 1781.

NLC: *Ce pregătiți în continuare?*

GV: Nici bine nu am terminat *Mignon* că am început deja o nouă producție cu opera *Die Vögel* (*Păsările*) compusă de Walter Braunfels şi pusă în scenă la München de Frank Castorf. Această producție va marca 100 de ani de la premiera mondială (tot la München, dirijată de Bruno Walter). Se anunță o producție colosală, cu un buget important, inspirată de filmul lui Alfred Hitchcock, *Păsările*.

NLC: *Care este reacția publicului în această perioadă în care se încearcă o oarecare revenire la „normal"?*

GV: Publicul german este dornic de spectacole, toate biletele se vând în primele 20 de minute de la punerea în vânzare, iar aplauzele de final mă fac să cred că şi ei se bucură de ce văd şi aud! Acest sentiment nu se poate descrie, este ceva unic! Cu toții suntem fericiți să fim din nou în sala de spectacol.

NLC: *Cum crezi că vor evolua lucrurile în sectorul cultural?*

GV: Sunt optimist! Poate că din toate acestea vom înțelege cu toții că arta este foarte fragilă şi totodată că omenirea fără cultură nu poate supraviețui. Acum, mai mult ca niciodată ar trebui să o protejăm, să o conservăm şi să o aducem la nivel de necesitate, mai ales la noi în țară. Comparând, realizez că avem multe vicii de mentalitate. A fi artist în România încă nu e considerat un *job*. Este dureros când vezi că sectorul cultural (şi cel educațional, care ar trebui sa fie prioritatea numărul unu) sunt mereu la coada priorităților. Sper că vom reveni la „normal", dar conştientizând mai mult importanța artei şi valorile culturale pe care le avem!

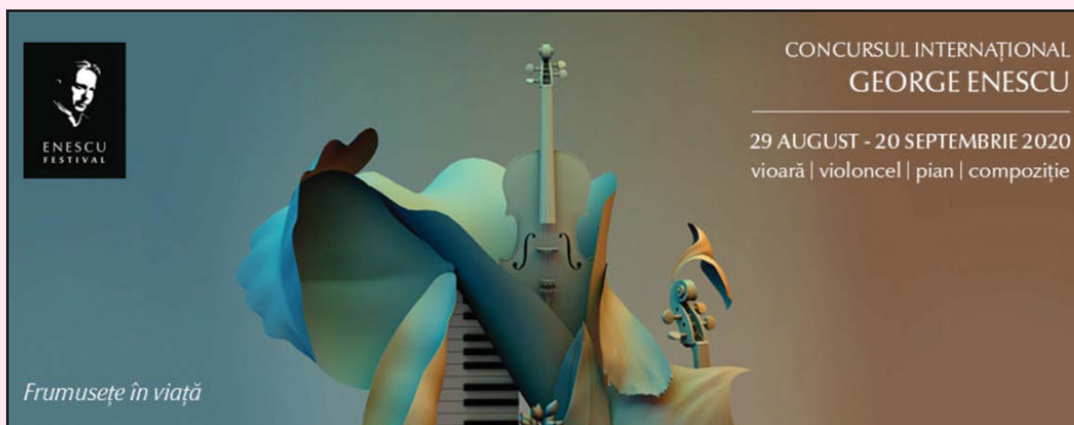
NLC: *Un sfat pentru muzicienii mai tineri care, în aceste condiții incerte, caută să îşi dezvolte o carieră demnă de scenele lirice internaționale?*

GV: Să lupte cu totul pentru idealurile lor! Să continue să studieze, să trateze cu foarte mare seriozitate ceea ce fac şi să nu înceteze niciodată să viseze şi să îşi pună ținte cât mai înalte! Neatingerea unui scop prea înalt nu te va face nefericit, ci te va impulsiona şi mai mult să lupți pentru el. Este atât de frumoasă meseria aceasta încât merită orice sacrificiu!

Interviu de **Norela Liviana COSTEA**

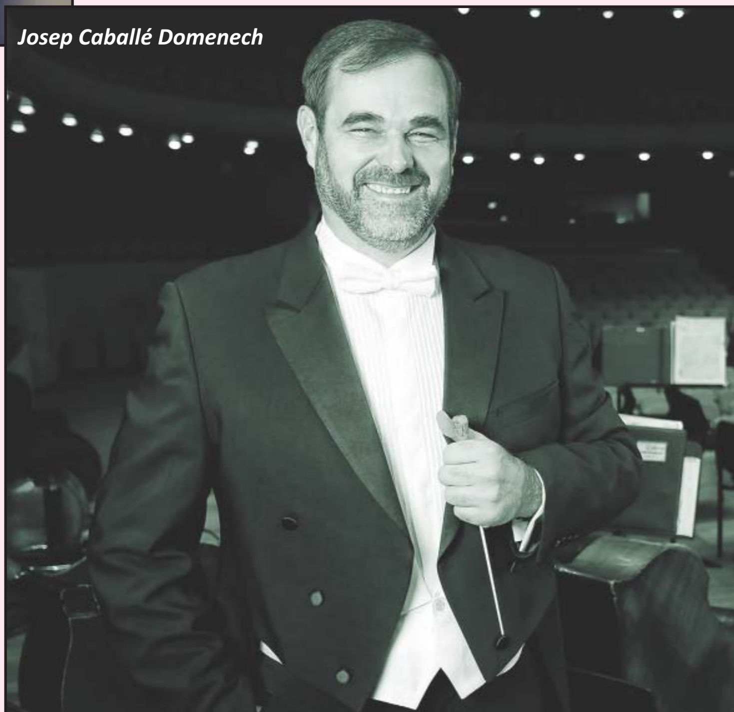
Deschiderea Concursului Internațional "George Enescu" – *Music must go on!*

Din perspectiva celor care ne-o dăruiesc, arta este o stare de grație care poate deschide porțile sufletelor. Preluând spusele lui **Vladimir Jurowski**, directorul artistic al **Festivalului și Concursului "George Enescu"**,*"suntem creatorii propriei noastre realități"*, ai metamorfozelor universului interior care ne amprentează acțiunile vizibile. Și dacă 2020 ne-a provocat să reconsiderăm prioritățile activităților zilnice, să recalculăm beneficiile și riscurile unor banale gesturi cotidiene, să ne superindividualizăm traseele, ne-a și amplificat exponențial încărcătura sensibilă; căutând răspunsuri la întrebări, reflectând asupra zig-zagului existențial, am simțit deseori nevoia de a recupera speranța, de a insera, în apăsătoarele așteptări incontrolabile, momente de respiro care să redimensioneze energia vitală.

Vladimir Jurowski

Și da, într-un climat al incertitudinilor și neliniștii, al restricțiilor impuse de confruntarea cu această pandemie cvasiparalizantă, găsirea celor mai potrivite soluții pentru a nu "rupe" continuitatea unui eveniment de anvergura **Concursului Internațional "George Enescu"** a fost salutară, pentru că ne-a reconectat – chiar dacă, deocamdată, doar prin transmisiuni online – la nivelul acelui sistem de valori ce reechilibrează spiritual. Demonstrând că aspirația umană de a atinge excelența le domină preocupările, 205 candidați provenind din 39 de țări, rămași în concurs după obișnuitele preselecții (54 de concurenți la violoncel, 66 la vioară, 64 la pian și 21 la secțiunea de compoziție, cu 26 de lucrări) au ales să-și susțină crezul artistic prin evoluții cu care și-au dorit să impresioneze publicul virtual. Din punctul lor de vedere, așa cum afirma același **Vladimir Jurowski**, *"anul 2020 nu va fi anul virusului, anul fricii sau anul în care totul s-a anulat, ci anul în care și-au împlinit visul"* de a participa la această importantă competiție situată în top cinci la nivel mondial.

Josep Caballé Domenech

În debutul acestei ediții particularizate a **Concursului**, în care atât juriul cât și publicul au putut vizualiza, direct pe site-ul **Festivalului "Enescu"**, înregistrările trimise de concurenți pentru primele două etape, organizatorii au decis ca tradiționalul concert al laureaților precedentelor ediții să se desfășoare și anul acesta la Ateneul Român, însă fără spectatori, putând fi însă urmărit *live* și comentat online de către ascultători. Transformat în realitate, acest proiect – în premieră pentru **Festivalul și Concursul Internațional "George Enescu"** – transmis

în direct de către TVR în 29 august şi investit cu alura unui eveniment unicat a reflectat, în doar două ore de cuvinte şi muzică (cele trei piese din program fiind prefaţate, concis dar expresiv, de către experimentatul

Aurelian Băcan

jurnalist de televiziune Marius Constantinescu) un conţinut discursiv încărcat de emoţie. Şi prezentatorul, şi soliştii, şi dirijorul, alături, evident, de orchestră, au reuşit, suplinind absenţa obişnuitului feedback din partea unei săli pline, să-şi concentreze energia pentru a transmite virtualului auditoriu întregul cortegiu de idei reprezentative pentru fiecare flux componistic în parte.

Potenţial interpretabil ca un tribut substanţial adus dramaturgiei muzicale brahmsiene, repertoriul Orchestrei Filarmonicii “George Enescu” dirijată, în acea seară, de barcelonezul Josep Caballé Domenech a alăturat *Concertului pentru clarinet şi orchestră* semnat de Alexandru Ştefan Murariu (opus recompensat cu premiul I la secţiunea Compoziţie – Muzică simfonică a **Concursului „Enescu”**, ediţia 2018) o altă formulă orchestral-solistică: *Triplul concert pentru vioară, violoncel, pian şi orchestră* intitulat *„Brahmsodia”* aparţinând lui Dan Dediu (el însuşi laureat al aceluiaşi **Concurs**, în 1991), ambele lucrări concertante fiind urmate, după o scurtă pauză, de *Simfonia nr. 1 în do minor, Op. 68*, de Johannes Brahms.

Gyehee Kim (vioară), Valentin Răduţiu (violoncel), Victoria Vassilenko (pian)

Interesanta figură a lui Josep Caballé Domenech, excelentă opţiune a organizatorilor pentru ediţia de anul acesta a **Concursului**, a impresionat prin perfecta funcţionalitate a unei gestici ferme, confirmând atuurile unei cariere în plină ascensiune. Discursul simfonic brahmsian a “curs” cu naturaleţe, tempoul rapid şi fluiditatea articulării structurale favorizând unitatea fără cusur a concepţiei dirijorale. Am remarcat, de asemenea, maleabilitatea texturilor orchestrale şi în cazul dinamicului scenariu postmodern al *„Brahmsodiei”* lui Dan Dediu, un caleidoscop imagistic cu multiple nuanţe descriptive – construcţie de sinteză ce reuneşte genuri şi forme variate sub semnul unui comentariu metastilistic personalizat. Protagoniştii lucrării, violonista Gyehee Kim, pianista Victoria Vassilenko şi violoncelistul Valentin Răduţiu (laureaţi ai **Concursului Internaţional “George Enescu”**, ediţiile 2016 şi, respectiv, 2011) şi-au reliefat subtil rolurile instrumentale, iniţial interacţionând şi apoi integrându-se treptat în rafinatul travaliu orchestral – parafrază ludică a tematicii brahmsiene.

Oferit auditoriului în primă audiţie absolută, ca şi *Triplul concert* al lui Dan Dediu, *Concertul pentru clarinet şi orchestră* creat de Alexandru Ştefan Murariu a pus în valoare excepţionalele calităţi interpretative ale colegului său, solistul şi compozitorul Aurelian Băcan, firescul rostirii instrumentale proprii acestuia îngemănând delicateţea contururilor microstructurale de filiaţie impresionistă cu forţa de susţinere a replicilor timbrale date multitudinii de culori etalate generos de către ansamblul orchestral.

Timide, aplauzele instrumentiştilor din spaţiul scenic au prefigurat, dincolo de convenţia răsplătirii oricărui act artistic, însuşi tributul inaudibil al recunoştinţei noastre, a publicului de pretutindeni, faţă de această performanţă interpretativă împărtăşită în direct căreia i ne-am realăturat, simbolic!

Music must go on!

Loredana BALTAZAR

Recital extraordinar de muzică românească

În 29 august 2020, la **Casa Artelor *Dinu Lipatti*** din Bucureşti a fost programat un eveniment artistic *open air*, în care publicul a avut ocazia să asculte muzică românească de cea mai bună calitate; protagonistele recitalului, violonista **Natalia Pancec** şi pianista **Adriana Toacsen,** au realizat un periplu fascinant în muzica secolului al XX-lea şi în creația unor apreciați compozitori contemporani. Repertoriul divers, selectat după anumite criterii elective – incluzând piese solo şi piese dedicate duo-ului cameral -, a fost alcătuit din lucrări scrise de compozitorii: **Paul Constantinescu, Diana Rotaru, Dinu Lipatti, Mihail Jora, Grigoraş Dinicu, George Enescu, Dan Dediu** şi **Tiberiu Olah.** Spectatorii prezenți la recital au fost impresionați de frumusețea şi diversitatea stilistică a lucrărilor prezentate şi de nivelul artistic superior al interpretării. Prospețimea, verva, sensibilitatea şi fantezia celor două muziciene au conferit valoare şi unicitate manifestării artistice; ele au realizat cu măiestrie fiecare lucrare în parte, dar şi fiecare detaliu, pe care l-au integrat firesc în construcția sonoră unitară. Prestația plină de vitalitate, de dăruire şi strălucire s-a remarcat pe tot parcursul evenimentului artistic; publicul a admirat derularea caleidoscopică a imaginilor muzicale, lirismul plin de noblețe al secțiunilor cantabile, pregnanța ritmică, rafinamentul timbral şi expresiv al temelor şi motivelor originale, dozarea subtilă a dinamicii şi agogicii, precum şi reliefarea timbralității celor două instrumente. Lucrările s-au succedat după un scenariu bine pus la punct, care a evidențiat expresivitatea şi particularitățile limbajului fiecărei creații în parte, precum şi capacitatea interpretelor de a aborda cu dezinvoltură muzici diverse, extrem de dificile şi bogate în semnificații. Dincolo de trăsăturile caracteristice ale fiecărei lucrări, am perceput frumusețea, dinamismul şi energia fără egal a muzicii, precum şi capacitatea interpretelor de a întruchipa valorile perene ale vieții şi a reda ingenios idiomurile: liric, folcloric, narativ, dramatic şi reflexiv.

În debutul recitalului a fost prezentată ***Sonatina pentru vioară şi pian*** de **Paul Constantinescu,** creație remarcabilă prin bogăția inspirației, manifestată în particularități originale de exprimare melodică, armonică şi modală, în evocarea coloritului local cuceritor şi pitoresc. Am admirat varianta interpretativă plină de exuberanță, de naturalețe, de elan şi dăruire, care a evocat convingător ineditul temelor ce amintesc muzica populară orăşenească, cât şi limbajul armonic inedit, extrem de sugestiv. În continuare, am avut bucuria să admirăm versiunea plină de sensibilitate, de insolit şi culoare a lucrării ***Debumessquisse pentru pian solo*** de **Diana Rotaru**, compozitoare prolifică, extrem de talentată din tânăra generație. **Adriana Toacsen** a oferit o mostră de artă pianistică superioară, care îngemănează original sensibilitatea artistică cu rigoarea gândirii şi forța concentrării. Interpretarea pianistei a îngemănat creator libertatea cu rigoarea, imaginația cu componenta ideatică şi emoția artistică.

A urmat ***Sonatina pentru vioară şi pian*** de **Dinu Lipatti,** creație de tinerețe (scrisă la vârsta de 16 ani), care evidențiază maturitalea componistică precoce a autorului. Cele două interprete au conturat cu mult rafinament tema primei părți, *Allegro moderato*, cu melodica ei cuceritoare, în care sunt percepute unele inflexiuni modale. Am admirat sensibilitatea cu care a fost realizată cantilena, dar şi înlănțuirile armonice inedite. Publicul a fost fascinat de muzicalitatea cu care a fost reliefată partea a doua *Andantino* (în formă de variațiuni), a cărei temă aminteşte un colind arhaic. Muzica lui Lipatti, cântată în casa în care a trăit genialul muzician, a avut un impact aparte asupra auditorilor. Aceştia au întâmpinat cu bucurie şi emoție versiunea deosebit de expresivă şi bogată în semnificații oferită cu generozitate de apreciatul duo instrumental.

Programul a continuat cu ***Hora staccato*** de **Grigoraş Dinicu**, în care **Natalia Pancec** (secondată de pianista **Adriana Toacsen**) a făcut dovada virtuozității sale instrumentale, dezvăluind în egală măsură bucuria de a cânta cu patos şi fantezie o bijuterie muzicală de insipirație folclorică. Într-un alt registru s-a desfăşurat excelenta interpretare a duo-ului în următoarea lucrare din recital: ***Imprompu Concertant pentru vioară şi pian*** de **George Enescu**, creație de nobilă melodicitate, care se numără printre preferințele muzicieilor şi ale publicului de pretutindeni. Am admirat prestația artistică de înalt nivel, remarcabilă prin muzicalitate, naturalețe, creativitate, prin rafinament sonor şi expresiv, prin diversitate dinamică şi agogică.

În continuare, violonista **Natalia Pancec** (acompaniată la pian de **Adriana Toacsen**) a oferit publicului un dar muzical neprețuit: îndrăgita lucrare

Natalia Pancec, Adriana Toacsen

Ciocârlia, într-o variantă strălucitoare, plină de vervă, de farmec şi exuberanţă. Lucrarea constituie o perlă a folclorului românesc, pe care violoniştii o abordează cu aplomb şi cu dorinţa de a realiza noi versiuni interpretative. Am perceput acest lucru în recitalul de a Casa *Lipatti*, unde a fost prezentată o variantă cuceritoare, plină de elan şi prospeţime.

Programul a continuat cu ***Suita mică pentru vioară şi pian*** de **Mihai Jora**, lucrare camerală remarcabilă prin varietatea conţinutului, prin ineditul limbajului sonor, prin valorificarea resurselor expresive şi timbrale ale instrumentelor. Publicul a fost impresionat de realizarea artistică de cel mai înalt nivel a acestei originale creaţii camerale. A admirat în aceeaşi măsură frumuseţea muzicii şi dialogul inspirat care caracterizează colaborarea fructuoasă şi coeziunea duo-ului.

Aşteptată cu mult interes, lucrarea ***Levantique op. 64 - Le vent de Transylvanie pian solo*** scrisă de compozitorul **Dan Dediu** a încântat publicul prin bogăţia inspiraţiei, prin spectaculosul instrumental, prin profunzimea semnificaţiilor, prin complexitatea mijloacelor de exprimare pianistică şi varietatea expresivă. Măiestria componistică, harul, viziunea estetică inedită, scriitura instrumentală originală conferă creaţiilor maestrului **Dediu** valoare de unicat. Îngemănând sensibilitatea artistică cu rigoarea gândirii şi forţa concentrării, pianista **Adriana Toacsen** a oferit un exemplu de artă interpretativă de anvergură, care a valorificat creator calităţile de excepţie ale muzicii şi i-a evidenţiat plenar fantezia şi versatilitatea instrumentală.

În încheierea recitalului am ascultat ***Sonatina pentru vioară şi pian*** de **Tiberiu Olah**, creaţie camerală reprezentativă a secolului XX, care sintetizează particularităţile stilului compozitorului şi valorifică măiestria interpreţilor. În abordarea dificilei lucrări, **Natalia Pancec** şi **Adriana Toacsen** au utilizat un întreg arsenal de miloace de exprimare instrumentală; prestaţia artistică excelentă a stat sub semnul profesionalismului, al omogenităţii şi al densităţii semantice.

Ca impresie generală asupra evenimentului muzical, menţionez calitatea de excepţie a repertoriului prezentat, aflată în concordanţă cu prestaţia artistică de nivel foarte înalt. Versiunea fiecărei lucrări incluse în program s-a remarcat prin acurateţe instrumentală, prin respect faţă de cerinţele partiturii, prin creativitate şi printr-o exprimare sinceră şi elevată. Ca şi în celelalte recitaluri ale minunatului duo – susţinute pe importante scene de concert bucureştene -, am apreciat îngemănarea armonioasă a virtuozităţii instrumentale cu fantezia şi gândirea muzicală profundă. Pentru protagonistele recitalului de la casa *Lipatti,* viziunea artistică asupra unei piese nu e repetabilă, ci înlocuită cu alta, îmbogăţită cu noi valenţe expresive şi semantice; astfel, fiecare etapă are chipul ei unic, inconfundabil.

Întregul recital s-a desfăşurat într-o atmosferă festivă, entuziasmantă, dătătoare de speranţe pentru un viitor mai bun. Chiar dacă nu au beneficiat de condiţiile de sonorizare ale sălilor de concert (din cauza zgomotelor cauzate de traficul de pe bulevard), interpretele şi spectatorii s-au concentrat în mod exemplar şi au reuşit să se bucure împreună de muzica de calitate. A fost o seară magică, realizată sub semnul profesionalismului, al nobleţei sentimentelor şi al solidarităţii umane. Protagonistele recitalului şi publicul s-au aflat într-o colaborare autentică, marcată de generozitate, de armonie, de încredere şi susţinere reciprocă.

Carmen MANEA

Orga Wegenstein la ceas aniversar – 90 de ani

Povestea orgii actuale a catedralei Sfântul Iosif din Bucureşti a început în anul 1923, când preotul paroh al catedralei, pr. Carol Auner, a corespondat cu firmele constructoare de orgi *Wegenstein şi fiii, Rieger* şi *Aristide-Cavaillé-Coll*, în vederea construirii unui nou instrument pentru lăcaşul de cult, deoarece orga veche, Merklin, se deteriorase în timp. La finalul negocierilor a fost luată decizia achiziţiei noului instrument de la firma timişoreană *Wegenstein şi fiii.*

La momentul construcţiei, anul 1930, acest instrument era cel mai mare din capitală şi din bisericile romano-catolice din ţară, având trei claviaturi şi un pedalier, 54 de registre, totalizând un număr de 3375 de tuburi sonore. Astăzi, după 90 de ani în care orga, înafară de zile bune a cunoscut şi anii grei ai celui de-al Doilea Război Mondial, sau cutremurele ce au zguduit Bucureştiul, instrumentul continuă să cânte şi să încânte pe toţi cei care trec pragul catedralei din strada General Henri Mathias Berthelot numărul 19.

Inaugurarea instrumentului a fost marcată prin două concerte susţinute de organistul Franz Xaver Dressler alături de Orchestra Filarmonicii. Era primul concert de acest gen din Bucureşti, lipsa unei orgi adecvate făcând până atunci imposibilă execuţia de compoziţii pentru orgă şi orchestră. Cel de-al doilea concert a fost onorat cu prezenţa Reginei Maria şi a compozitorului George Enescu.

Această trăinicie a instrumentului a fost posibilă în primul rând datorită grijii deosebite a organiştilor titulari (Iosif Paschill, Pr. Iosif Gerstenengst, Marcel Octav Costea, etc.), iar în al doilea rând, datorită lucrărilor de întreţinere şi recondiţionare realizate în decursul anilor (1948 firma constructoare, între anii 1962-1965 lucrările au fost sub conducerea inginerului de aviaţie **Sandu Maria Ionescu,** iar între anii 2008-2010 maestrul **Ferdinand Stemmer** a coordonat restaurarea completă a instrumentului).

Eduard ANTAL

Icon Arts la... majorat

Între 25 iulie şi 10 august, în ciuda dificultăților economice şi medicale create de neobişnuita situație pandemică, s-a desfăşurat ediția a XVIII a a **Festivalului şi Academiei Icon Arts**, un eveniment de tradiție, un eveniment atipic în peisajul muzical românesc. Originalitatea manifestării este dată de aducerea artei în spații de patrimoniu din sudul Transilvaniei, în spații în care se îmbină turismul cultural, gastronomia şi tradițiile locale, frumusețea locului şi patina istoriei.

La 18 ani de ICon Arts, 18 evenimente culturale s-au desfăşurat în mijlocul satelor cu biserici fortificate şi conace superbe (Biertan, Alma VII, Richiş, Mediaş,

Măjăncrav, Viscri), dar şi pe acoperişul Filarmonicii din Sibiu. Programul a cuprins spectacole în aer liber de jazz, muzică clasică, teatru – performance, concerte în primă audiție, într-un context care a îmbinat vechiul şi noul.

La evenimente, contextul distanțării sociale a creat, paradoxal, o legătură special între actul artistic şi public, o legătură care demostrează încă o dată că arta sonoră aduce emoție prin contactul direct, iar “soluțiile” on-line sunt doar nişte adjuvante menite să ne întrețină speranța şi dorul pentru actul artistic viu. Fie că s-au desfăşurat pe acoperiş, în livadă sau în curți, toate locurile la spectacole au fost epuizate foarte repede, ceea ce demostraza nevoia şi dorul iubitorului de muzică pentru relaționarea directă.

Ceea ce face din Festivalul ICon Arts un eveniment special în peisajul cultural este componenta Academiei care găzduieşte masterclassuri şi rezidențe artistice în spații ferite de agitația urbană, unde accentul este pus pe îmbunătățirea laboratorului de creație. Astfel, spațiile Festivalului sunt şi spațiile de lucru ale artiştilor rezidenți care vin înaintea publicului cu inspirația acestor locuri, dată atât de frumusețea rustică, dar şi de bogăția experiențelor culturale. Anul acesta au avut loc rezidențe

FESTIVALUL
Icon Arts®
TRANSILVANIA 2020

artistice şi masterclassuri în Richiş, Biertan şi Râşnov pentru diferite ramuri ale artei interpretative: Chitară – Costin Soare, Vioară – Ladislau Csendeş, Violoncel – Valentin Răduțiu, Percuție – Alexandru Anastasiu, Flaut – Ana Oltean, Jazz - Ana Cristina leonte, Albert Tajti, Ciprian Pop şi în premieră au avut loc clasele de Contrabas - Petru Iuga şi MiniCellos - Ella Bokor.

O altă noutate a evenimentului a fost prezentarea unei dimensiuni mai puțin cunoscute a artei româneşti, însă care aduce prestigiu României în plan internațional: luteria. O expoziție cu instrumente cu coarde realizate de lutieri români valoroşi a putut fi vizitată la Biertan, în incinta Complexului Medieval Unglerus şi a fost organizată în parteneriat cu AALR – Asociația Artiştilor Lutieri din România. Astfel am putut afla că România este cel mai important exportator de instrumente din Uniunea Europeana, iar lutierii români, în ultimii ani au reuşit să se afirme la concursurile foarte importante, precum cel de la Cremona şi “să ajungă din urmă”, din punct de calitativ, țări cu sute de ani de tradiție în luterie.

Foarte interesante au fost concertele din finalul festivalului. Pe 6 august pe terasa de pe acoperişul Filarmonicii din Sibiu, într-o atmosferă boemă în care vântul şi soarele au contribuit la un spectacol inedit, au evoluat doi mari artişti, care s-au afirmat pe plan mondial şi care sunt stabiliți în Germania: violoncelistul Valentin Răduțiu şi contrabasistul Petru Iuga. A fost o demostrație de tehnicitate, de inteligență muzicală, de ştiință a contrucțiilor logice sonore, de frumusețe, dar şi de generozitate, pentru că cei doi maeşti au evoluat şi împreună cu tinerii cursați pe care i-au pregătit în cadrul Academiei ICon Arts.

Valentin Răduţiu (violoncel), Petru Iuga (contrabas) şi cursanţi ai Academiei ICon Arts

Iar dacă v-am introdus puțin în atmosfera unei serate muzicale pe acoperiş, la fel de interesant a fost să ascult jazz aşezat pe un şezlong într-o livadă. S-a întâmplat pe 8 august, la Biertan, iar bucuria regalului sonor ne-au făcut-o: vocalistele Ana Cristina Leonte şi Marta Popovici, chitaristul Ciprian Pop, pianistul Albert Tajti, saxofonistul Alexandru Arcuş. Standarde de jazz, dar şi compoziții propri au încântat publicul şi au demostrat că arta adevărată are din ce în ce mai puține bariere.

Masterclassului de Jazz de la Biertan

La ICon Arts, departe de caniculă şi aglomerare urbană, spațiile neconvenționale se transformă în citadele ideale unde artele sunt puse din nou pe primul plan, se desprind de comercial şi se apropie de ideala lor menire.

Sebastian CRĂCIUN

Opera în vreme de distanțare socială

Unul dintre exemplele pozitive de ridicare a cortinei – fără a ridica incidența răspândirii noului coronavirus printre artişti şi amatori de operă – este Teatro Real din Madrid. Experiența este povestită pe larg de soprana Lisette Oropesa care, în rolul Violettei, a devenit şi prima soprană a teatrului Real care a oferit un bis la scenă deschisă.

În timp ce, în SUA, organizațiile sindicale se luptau din ce în ce mai aprig (şi nu întotdeauna pentru a apăra interesele celor pe care îi reprezintă), iar relațiile dintre direcțiile teatrelor şi angajați se deteriorau pe zi ce trece, Spania căuta soluții pentru a-şi reprimi în siguranță publicul şi soliştii.

Deşi a amânat producția din luna mai a operei *La traviata*, Teatro Real a folosit cele câteva luni de restricții ale activității artistice pentru a regândi producțiile. Astfel, la finalul lunii iulie, Lisette Oropesa a acceptat invitația de a se afla pe scena teatrului care acum arată mai mult ca o tablă de şah: fiecare solist are desemnat un perimetru strict delimitat în cadrul căruia se poate mişca. Atât corul cât şi orchestra au purtat măşti, suflătorii au fost izolați prin panouri de plexiglas, iar distanța a fost foarte evident marcată pe podeaua neagră, cu roşu aprins.

Lisette Oropesa

foto: Javier del Real

La traviata a căpătat o altă valoare în contextul pandemiei de coronavirus. Această producție a evidențiat conceptul bolii mult mai mult decât producțiile anterioare acestei perioade. Pentru publicul secolului al XIX-lea, tuberculoza era o realitate foarte asemănătoare cu cea cu care publicul de astăzi se confruntă: pentru această boală încă nu se cunoaşte un tratament eficient, nu există încă un vaccin, iar viețile curmate de boala nemiloasă sunt din ce în ce mai multe. Violetta era contagioasă, îşi aştepta sfârşitul, iar Alfredo părea că nu acceptă fatalitatea sorții. În producția spaniolă, Violetta (Lisette Oropesa) are un motiv în plus să îl țină la distanță pe Alfredo; iar el nu răspunde chemării Violettei din ultimul act, rămânând ca împietrit în „perimetrul desemnat". Astfel, totul devine mult mai real pentru cei 22.000 de spectatori care au fost prezenți în timpul celor 27 de reprezentații puse în scenă la Teatro Real, cu patru (!) distribuții.

Deşi sperăm ca aceste producții (cărora le sunt impuse restricții fizice) să nu devină „noua normalitate", Teatro Real a dovedit, alături de alte scene lirice, că este posibil ca acestea să aibă loc fără a pune în pericol sănătatea artiştilor – mai ales a soliştilor, pentru care complicațiile respiratorii sunt cele mai de temut. Niciunul dintre cei implicați în producțiile *La traviata* de la Teatro Real – solişti sau personal tehnic – nu a fost pus în pericol; nu au fost raportate cazuri de infectare.

...ceea ce nu putem spune, din păcate, despre Opera Națională Bucureşti...

Norela Liviana COSTEA

Premiile Gramophone pentru muzică clasică

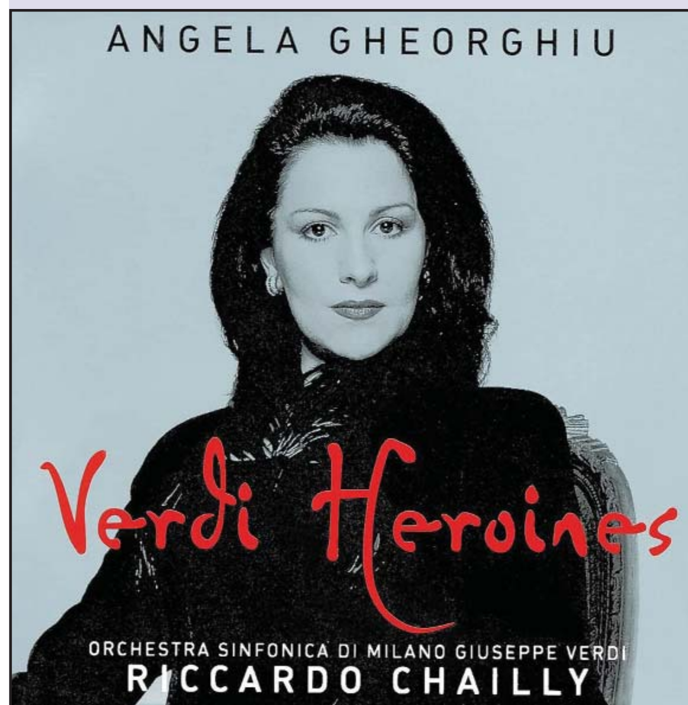
Devenite un reper de calitate în peisajul internațional, premiile acordate de revista britanică Gramophone pentru cele mai bune discuri ale anului se apropie de ediția din 2020, după 43 de ani de tradiție care le-a asigurat un binemeritat prestigiu.

Dacă la început erau în jos 10 premii la tot atâtea categorii, cu timpul numărul acestora a crescut, ajungând la 20, apoi scăzând puțin, anul trecut fiind 16 categorii, printre care Premiul pentru întreaga activitate, Orchestra anului, Artistul anului, Albumul anului, Premiul pentru operă, pentru

muzică de cameră, pentru muzică corală, pentru muzică contemporană, pentru muzică veche, pentru tânăr interpret, pentru recital etc.

Încă de la început premiile Gramophone au țintit excelența, printre laureați aflându-se cu adevărat cei mai buni muzicieni ai lumii. Regăsim pe listele premianților nume ca Herbert von

Karajan, Sir Neville Mariner și Academy of Saint Martin in the Fields, Carlo Maria Giulini, Zubin Mehta, Seiji Ozawa, Lorin Maazel, Ytzhak Perlman, Sarah Chang, Maxim Vengerov, Maurizio Pollini, Alfred Brendel, Yuja Wang, Luciano Pavarotti,

Dietrich Fischer-Dieskau, Joan Sutherland, Renée Fleming, Bryn Terfel, Jonas Kaufmann etc.

De la explorarea inițială strict a spațiului muzicii clasice, în timp s-au făcut extrapolări către jazz și către musical, printre laureați apărând Benny Goodman sau *My Fair Lady* ori *Chicago*.

Deși o raritate, există și artiști români pe această lungă listă a calității în interpretare, cum ar fi de exemplu premiul acordat Angelei Gheorghiu în anul 2000 pentru albumul ”Verdi heroines”, în care cântă acompaniată de o orchestră milaneză dirijată de Riccardo Chailly. Albumul a mai primit

și premiul publicului, acordat în colaborare cu Radio Classic FM. Tot Angela Gheorghiu apare pe lista premianților din 2001, ca membră a echipei solistice care a realizat înregistrarea

operei Manon de Massenet sub bagheta lui sir Antonio Pappano. Este anul în care Cvartetul ”Belcea” primeşte premiul pentru debut. Angela Gheorghiu şi Antonio Pappano revin pe lista laureaţilor în 2009, pentru integrala operei Madama Butterfly de Puccini. Anul trecut şi directorul artistic al Festivalului Internaţional ”George Enescu” a fost recompensat cu un Premiu Gramophone, pentru integrala operei *Hamlet* de Bret Dean, realizată la pupitrul orchestrei London Philharmonic. De asemenea, laureatul Concursului Internaţional ”Le Grand Prix de l`Opéra” de la Bucureşti, contratenorul polonez Jakub Józef Orliński, a câştigat un premiu anul trecut, la categoria ”Artistul tânăr al anului”.

În numărul următor, după Gala virtuală a decernării premiilor, vom prezenta lista laureaţilor din 2020.

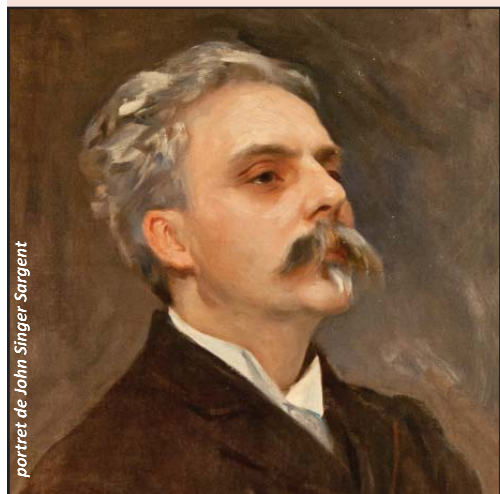
C. MIHAI

Jakub Józef Orlińsk

Gabriel Fauré la întâlnirea cu *Psalmii* biblici

Considerat unul dintre muzicienii francezi exponenţiali ai ultimului pătrar de veac XIX, a cărui personalitate a iradiat din plin în secolul XX mai ales prin discipolii pe care i-a format, compozitorul, organistul, pianistul şi profesorul Gabriel Fauré (1845-1924) rămâne şi astăzi un reper de referinţă; cu atât mai mult pentru cultura muzicală românească, fiind binecunoscută influenţa pe care a avut-o asupra lui George Enescu, pe care l-a avut student la clasa de compoziţie a *Conservatoire National de Paris*. S-a distins prin serena sa melodiciate – de extracţie specific franceză, la marcată distanţă de *liedul* german – şi apelul la un stil accentuat melodico-armonic, din ce în ce mai complex către zona ultimelor lucrări, pe modelul oferit de profesorul şi prietenul său, Camille Saint-Saëns.

portret de John Singer Sargent

Deşi unii dintre discipoli (între care indirect şi Lili Boulanger) s-au remarcat prin abordarea unui repertoriu cu repere biblico-iudaice – George Enescu, Maurice Ravel – şi, în particular, psalmice – Florent Schmidt sau Lili Boulanger –, putem afirma că Fauré s-a apropiat de teritoriul psalmic cu oarecare precauţie, ocazional, aproape accidental.

Un prim contact, care ar putea fi calificat ca „decis”, îl constituie o lucrare de tinereţe: *Super flumina Babylon*, celebrul *Psalm* 137, conceput pentru cor mixt la cinci voci şi orchestră (1863); este posibil ca modelul acestuia să fi fost lucrarea *Près du fleuve étranger* a lui Charles Gounod, având la bază o parafrază de *Ps*. 137, compusă doi ani mai devreme şi, fără nicio îndoială, celebrul cor din *Nabucco*, opera verdiană de colosal succes, cu premiera la 1842.

Revenind la partitura vocal-orchestrală a lui Fauré, aceasta este rodul încercărilor sale de a atrage atenţia asupra dorinţei de a se face remarcat în plan componistic. Sub îndrumarea lui Saint-Saëns se înscrie la un concurs de compoziţie având ca rezultat lucrarea psalmică mai sus-menţionată, concurs pe care nu îl câştigă din cauză că nu au fost respectate toate condiţiile; în schimb, un an mai târziu, cu o altă piesă corală la patru voci şi orgă, pe text din *Breviarul* roman în versiune franceză, *Cantique de Jean Racine*, op. 11, va câştiga mult râvnitul premiu.

La circa 25 ani distanţă, în perioada 1887-1890, aparent fără vreo ocazie anume, Gabriel Fauré compune *Requiem* în re minor, op. 48 (revizuit şi cu bară dublă la 1900), una dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale; o primă versiune (ca *Petit Requiem,* 5 mişcări, cu cor şi grup orchestral) a avut primă audiţie în 1888 la biserica *La Madeleine* din Paris, sub conducerea muzicală a compozitorului. În versiune finală, este conceput în 7 părţi pentru doi solişti – Soprană, Bariton –, cor mixt la şase voci SATTBB, orchestră şi orgă, desfăşurându-se pe o durată de circa 45 minute; prima sa audiţie a avut loc cu ocazia *Expoziţiei Universale* de la Paris, sub bagheta lui Paul Taffanel, cu 250 interpreţi (12 iulie 1900, *Place de Trocadéro*).

Care este legătura cu *Psalmii* biblici?

O aflăm – filtrată prin prisma prelucrărilor gregoriene şi apoi tridentine – în prima parte, intitulată *Introit et Kyrie*, în partitura Sopranei – un *Te decet hymnus in Sion* (*Andante moderato*, mixolidian pe Fa), cu text extras din *Psalmul* 65 şi, imediat, în aceeaşi parte – coralul *Exaudi*, SATTBB (*Andante moderato*), cu reflexe din *Psalmii* 16, 60, 63. Spre final, coralul *Jerusalem* (*Andante moderato*, Sol major), precedând *Chorus Angelorum* (Soprana), propune punţi spre *Psalmul* davidic 122.

Structura acestui *Requiem* este foarte apropiată celei a faimosului op. 45 brahmsian, *Ein deutsches Requiem, nach Worten der heiligen Schrift* (şapte părţi, solişti: Soprană, Bariton, cor şi orchestră), lucrare datată 1865-1868 pe care, fără îndoială, Fauré o cunoştea; să nu uităm că de decenii bune, Saint-Saëns milita activ asemenea unei „plăci turnante” la nivelul culturilor muzicale franceză, germană şi austriacă! Şi ca text există similarităţi, în sensul că ambele lucrări utilizează texte psalmice specifice tipului de *Missa* pentru defuncţi şi legături spre *Noul Testament*; doar coloratura psalmică este diferită: în timp ce Fauré agreează *Ps*. 16, 60, 63, 65, 122, Johannes Brahms optează pentru *Ps*. 39, 84 şi 126. Cu alte cuvinte, doar parte din *Cântările Treptelor* (*Ps*. 120-134) le rămâne ca zonă comună.

Carmen STOIANOV

S-a stins muzicianul, omul Cristian Misievici

Un călător în Văile Plângerii

Astăzi (27 august 2020), cuvintele se leagă cu dificultate! De aceea mă-ntorc în timp, acum aproape şaptesprezece ani, la aniversarea *50* a muzicianului Cristian Misievici.

E greu să scrii despre contemporani – sunt prea aproape. Dar cel mai greu e să scrii atunci când semenul contemporan îţi este cel mai aproape în timp, în suflet. Atât de aproape, încât, oricine, oricât v-ar despărţi, chiar şi atunci când el devine călător în *Văile plângerii* (Lucrarea *„Văile plângerii" pentru şase grupe de percuţie şi orgă* a fost compusă de Cristian Misievici în anul 1997, la Cluj, fiind inspirată de basmul – singular şi straniu – *Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte.*), căile de comunicare mute şi nevăzute rămân veşnic aceleaşi...

Cristian Misievici s-a născut la 11 noiembrie 1953, la Iaşi, într-o familie „rotundă", cu preocupări şi talente multiple: părinţii ingineri în construcţii – mama cu calităţi de pictor şi desenator, tatăl povestitor neîntrecut, cu un irezistibil simţ al umorului, talentat scriitor şi poet (v. Theofil Misievici, *Viaţa era singura mea avere. Amintiri de pe Frontul de Est*, Editura *Vasiliana '98*, Iaşi 2009). Bunicul, Ioan Cristescu, fost avocat în baroul ieşean, personaj impozant, cu personalitate puternică, violonist amator în orchestrele de cinematograf dintre cele două războaie. Bunica, Ortansa Cristescu, aparent o „casnică" aflată în umbra bărbatului, având totodată ţinuta elegantă de adevărată doamnă a anilor '30, de fapt şi ea o mucalită, cu o nedezminţită poftă de viaţă. În fine, până la 12 ani, o străbunică, Magdalena Ionescu-Bazgan, coborâtă parcă din paginile lui Ionel Teodoreanu, cu război de ţesut, furcă, fus şi lână toarsă în casă, magiunul, dulceţurile, colivele, plăcintele şi câte şi mai câte... O familie cu rădăcini româneşti (o îndepărtată înrudire cu Constantin Tănase, prin bunica dinspre tată), dar şi un „strop" de sânge grecesc (pe linia maternă) şi mai mult polonez (pe cea paternă). Mai mult decât orice înrudiri şi „erudiri" (iertat fie-mi abuzul lingvistic!), o familie „coagulată", în care copiii şi nepoţii reprezentau raţiunea de a fi, punctul de plecare şi de întoarcere pentru orice acţiune sau hotărâre importantă.

Au venit anii de şcoală, cu ore de studiu la vioară, teorie, teme; dar şi spectacole la Operă, concerte la Filarmonică, filme, abonament la cinematecă, toate comentate copios în familie, cu păreri şi controverse. Toate astea au modelat şi au dat contur unei personalităţi dintre cele mai speciale: încercări în poezie şi proză scurtă; tentative în caricatură şi acuarelă; o irezistibilă şi imposibil de stăpânit atracţie pentru mecanica auto...

Cristian a manifestat foarte curând o carismă imposibil de ignorat. Spirit de lider. Bătrân şi copil, filozof şi naiv, dur şi blând, neglijent şi pedant şi multe asemenea contraste, toate în aceeaşi întrupare! Şi peste toate, un spirit rar, ales, un suflet de o mare bunătate, un talent muzical de netăgăduit, poate prea puţin etalat.

Şi abia după ce am parcurs toate astea, putem adăuga sec:

Compozitorul şi profesorul Cristian Misievici este absolvent din 1976, al clasei de compoziţie condusă de Vasile Spătărelu, de la Conservatorul *George Enescu* din Iaşi. Totodată a urmat cursurile de analiză muzicală şi compoziţie organizate în cadrul *Vacanţelor muzicale la Piatra Neamţ*, sub îndrumarea maeştrilor Ştefan Niculescu, Anatol Vieru şi Aurel Stroe. Creaţia sa acoperă mai toate genurile, de la muzica de cameră la cea simfonică şi vocal-simfonică, de la muzica corală la cea de scenă.

Cristian Misievici este membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, laureat la Concursul Internaţional de Compoziţie *Henryk Wieniawski* de la Poznan (Polonia, 1980), fiind de asemenea distins cu Premiul Uniunii Compozitorilor pe anul 1988, pentru lucrarea *Şapte intersecţii ale unui sentiment cu un anotimp*, dedicată Trioului *Syrinx* al Filarmonicii *Mihail Jora* din Bacău.

După absolvirea studiilor universitare, în 1977 a fost angajat ca asistent universitar la Conservatorul ieşean, colaborator apropiat al mentorului şi prietenului său, compozitorul Vasile Spătărelu.

În perioada 1990–1991, a activat în cadrul redacţiei muzicale a Studioului de Radio Iaşi, iar din septembrie 1991 a trecut munţii, la Academia Naţională de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj-Napoca.

În anul 1998 a fost principalul iniţiator şi primul director al *Extensiei* din Piatra Neamţ a Academiei de Muzică clujene, unde a format studenţi şi o echipă de tineri (şi mai puţini tineri) muzicieni şi profesori.

În octombrie 2007, Cristian Misievici şi-a susţinut teza pentru titlul de *doctor în muzică*, la Academia Naţională de Muzică *Gh. Dima* din Cluj, cu tema *Structuri proporţionale, structuri simetrice în componistica personală* (Teză publicată în volum la Editura *Timpul*, Iaşi 2007), sub coordonarea Acad. Prof. univ. dr. Cornel Ţăranu.

Carmen CHELARU

Traian Bălănescu

În 1997, plecam de la subsolul magazinului Muzica (locul consacrat al lansărilor discografice) contrariat, aşteptând să ajung acasă şi să ascult caseta noului grup Vama Veche… o trupă pop-rock fără chitară electrică! Albumul de debut

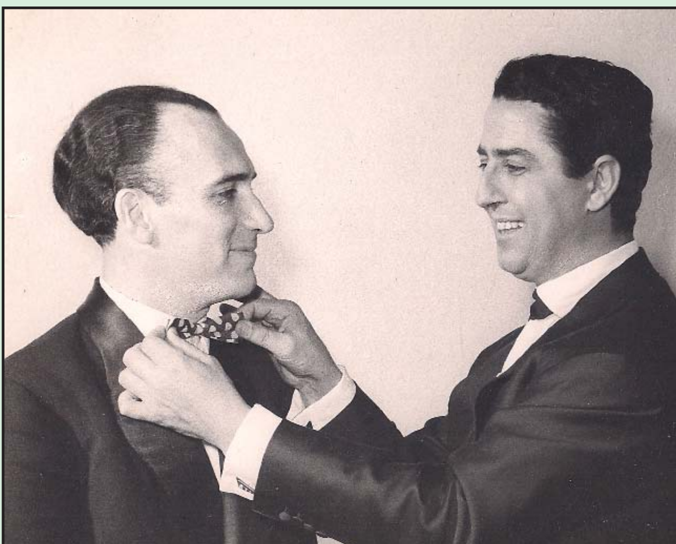

era produs şi recomandat de nimeni altul decât Ioan Gyuri Pascu (cel care fondase casa de discuri Tempo Music), într-un timp în care show business-ul românesc se reinventa. „Nu am chef azi” s-a dovedit un disc foarte bun, cu un sound original şi un solist vocal charismatic – Tudor Chirilă, unde locul clasic al chitarei era substituit de minune de claviaturile mânuite de Traian Bălănescu, practic eminența muzicală a formației. A urmat un deceniu de urcare în topuri şi preferințele melomanilor, de la liceeni în sus! „Vama Veche” (1999), „Am să mă întorc bărbat” (2002, un disc conceptual, pus în scenă la lansare ca o adevărată operă rock), „Live la Sala Palatului” (2005), „Fericire în rate” (2006). În acest din urmă an, când Vama Veche ar fi trebuit să sărbătorească un deceniu de la înființare, a intervenit ruptura – Chirilă s-a separat de restul formației (Bălănescu, Liviu Mănescu – bass, Răzvan Lupu – tobe). Nu a fost uşor după acel adevărat şoc pentru toată lumea, a existat şi un proces, cert e că ambele nuclee au mers înainte: Tudor cu Vama, Traian & co cu Trupa Veche. Dar niciodată, nici una dintre formații nu a mai scos piese cu popularitatea celor lansate în primii ani de existență Vama Veche. Cuplul Bălănescu / Mănescu a schimbat instrumentiştii şi soliştii, a lansat un prim disc în scurt timp - „1907 km” (2007). A continuat să apară live, să cânte compoziții mai vechi şi mai noi, care au bucurat încă o generație de ascultători. În 2011, invitată în emisiunea „Timpul Chitarelor” (cu un nou videoclip, realizat de colegul prezentator Dan Cojocaru), formația Trupa Veche avea în pragul lansării un nou disc, pare-se nemaiapărut. Oficial, în ultimii ani, Traian Bălănescu (un muzician, dacă nu introvertit, cu siguranță recunoscut de branşă, dar anti-star şi discret în aparițiile publice) figurează colaborator pe o piesă de pe un disc Zob din 2015. Şi atât, se pare că muzica lui, darul cu care a fost trimis pe pământ, s-a încheiat. Prea repede, Dumnezeu să îl odihnească în pace!

Doru IONESCU

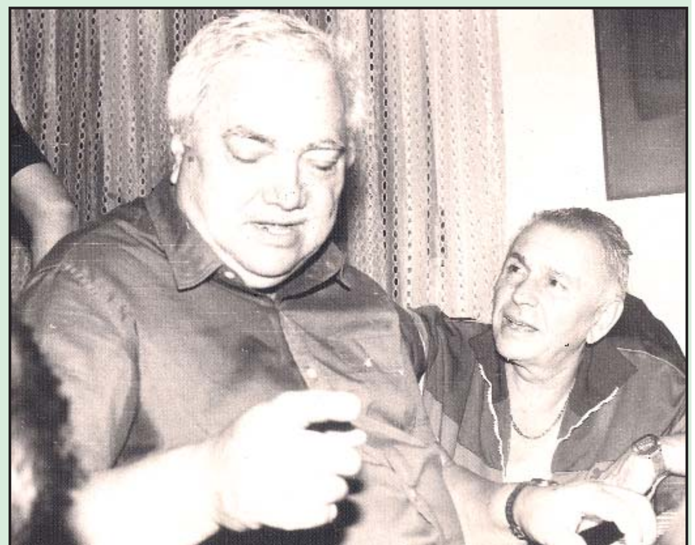
Albumul cu amintiri

● Cântărețul Vico Torriani nu figurează la loc de cinste în marea istorie a muzicii uşoare italiene, dar în anii ’50 - ’60 era o vedetă uriaşă în țara noastră, unde a susținut

numeroase concerte, asemeni altor artişti care descoperiseră în acea perioadă “mina de aur” din țările Estului european, cum ar fi Yma Sumac sau Liana Antonova (despre bulgăroaică, mi l-a fredonat Titus Andrei la telefon, circula şi un cântecel amuzant, deci vă dați seama ce populară era!). În spectacolele din țara noastră, desfăşurate de multe ori sub cupola Circului de Stat (Sala Palatului încă nu exista), cântărețul italian era acompaniat de orchestra dirijată de compozitorul Henry Mălineanu, care-i încredințase de altfel şlagărul compus de el în 1958, “Mica serenadă”, pe care italianul o interpreta cu un delicios accent peninsular. Iată-i pe cei doi într-o imagine “istorică”, surprinsă înainte de intrarea în scenă. Au trecut de atunci şase decenii...

● Decenii la rând au alcătuit cel mai sudat cuplu de colaboratori din muzica noastră uşoară şi de music-hall, cu sute de melodii elaborate împreună şi zeci de spectacole de revistă montate în toată țara. Fotografia a fost făcută în biroul de lucru al poetului Mihai Maximilian, din str. Alexandru Donici, păstrat neatins după dispariția lui de către soție, marea actriță Stela Popescu. Chiar dacă era alintat Puiu, e bine de făcut clar deosebirea dintre el, care trebuie să figureze întotdeauna Mihai, şi tatăl său Puiu Maximilian, la rându-i un mare textier. În prim-plan, lângă “Puişor”, compozitorul Vasile Veselovschi, aşezat în fața claviaturilor pianului, parcă indică tempo-ul potrivit pentru

“Strada Speranței”, “Tu m-ai fermecat”, “Îți mulțumesc!”, “Drumul spre tine”, “Inimă nebună”, “Şi m-am îndrăgostit de tine...” sau alt cântec de neuitat născut sub semnul comuniunii totale dintre aceşti maeştri autentici... (M. G.)

"Opera picnic"

Datorită succesului deosebit al unui proiect similar anterior, la Cluj-Napoca a fost programat un nou concert

Ionel Tudor, Andrei Tudor

închinat șlagărului românesc de muzică ușoară – Gala de operă "Opriți timpul", găzduită de superbul amfiteatru în aer liber al "Cluj Innovation Park". Concertul a avut loc în cadrul programului artistic "Opera Summer Hub", inclus în SAMER (Stagiunea Artistică Muzicală Estivală a României). Alături de orchestra Operei Naționale Române din Cluj-Napoca și de câțiva artiști importanți ai instituției gazdă (Hector Lopez, Cristian Mogoșan, Florin Estefan), pe scenă au urcat o serie de invitați: dirijorul Andrei Tudor, Irina Baianț, Eusebiu Huțan, pianiștii Ionel Tudor și Mihai Diaconescu. Chiar dacă a fost ales ca titlu un cântec străin (devenit însă viral grație versiunii Corinei Chiriac, care a avut și o emisiune TV omonimă), în ideea că am vrea să putem opri timpul în loc, la data când se lansau piese mult mai frumoase ca azi, concertul a fost unul al nostalgiei, cu muzica atât de frumoasă și de neuitat a anilor '80. Au fost și trei piese orchestrale, uvertura "A tempo" de Andrei Tudor (care era mult prea tânăr în anii '80!), "Evening waltz" de Ionel Tudor (care a făcut înconjurul lumii în pandemie) și faimoasa piesă concertantă a lui Nicolae Kirculescu ce însoțea draga noastră "Tele-enciclopedie" la TVR. În rest, 19 melodii de neuitat din patrimoniul muzicii ușoare românești, omagiu cât se poate de oportun acum, când aniversăm un secol de la înființarea UCMR. Tocmai de aceea, inspirat, orchestratorii Ionel Tudor și Andrei Tudor (doar câte o piesă poartă semnătura orchestratorilor Ion Cristinoiu și Cristian Faur) au ales și câteva cântece vechi, cum ar fi "Morărița" (Vasile Vasilache) sau "Țărăncuță, țărăncuță" (Ion Vasilescu). Sunt melodii cu adevărat antologice, adevărate bijuterii ale genului și înțelegem cât de greu le-a fost realizatorilor să se oprească doar la 19 titluri. Ion Cristinoiu (cu "Iartă" și "Casa mea"), Marius Țeicu ("Oameni", "Unde erai?") și Temistocle Popa ("Lalele", "Oare cine ești tu?") sunt singurii compozitori incluși cu câte două piese; am avut de-a face cu o selecție inspirată, dovadă ovațiile din public și chiar reluarea în cor a refrenelor (mai ales că, bănuim, în coșul de picnic oferit de organizatori s-o fi aflat și vreo sticlă mică de vin!). Și cum să nu fie așa, când au fost propuse șlagăre nemuritoare, cum ar fi "Of, inimioară" (Edmond Deda), "Copacul" (Jolt Kerestely), "Strada Speranței" (Vasile Veselovski), "Salcia"

(Horia Moculescu), "Muzica" (George Grigoriu), "Deschideți poarta soarelui" (Anton Șuteu), "Tu ești primăvara mea" (Florin Bogardo), "Dorul" (Vasile V. Vasilache), "Domnișoară, nu pleca!" (Ionel Tudor). Clujenii nu puteau lipsi, cu o piesă de mare succes a formației Semnal M, "La fereastra ta". La unele melodii au cântat laolaltă toți artiștii, la altele am avut duete, trio-uri, cvartete vocale, nemaivorbind de interpretările solistice remarcabile propuse de Irina Baianț, Eusebiu Huțan, Hector Lopez sau Cristian Mogoșan.

Încă o dată acest demers, de a apropia șlagărul de muzică ușoară de vocile mari ale operei, și-a dovedit viabilitatea și poate și alte instituții muzicale din țară vor prelua această idee, mai ales că patrimoniul genului este extrem de vast. Importante sunt prețuirea și respectul față de compozitorii și textierii (nu era rău să fie și ei anunțați...) care ne-au înseninat existența de-a lungul deceniilor.

Ioan SĂTMĂREANU

Olé, olé, nici “Cerbul” nu mai e...

Multă lume consideră exagerate, pe drept cuvânt, unele măsuri luate de autorități în această perioadă, mai ales în domeniul spectacolelor cu public şi al manifestărilor sportive. Când oamenii se înghesuie fără oprelişti şi se freacă unii de alții în piețe sau în parcuri, de ce nu s-ar putea reglementa accesul civilizat la manifestări culturale (nu ne referim, fireşte, la cele de pe stadioane)? Şi, vorba cuiva, cine-ți garantează că între cei 500 (de ce nu 499 sau 501?) de

Ray Charles alături de Mike Godoroja, Gil Dobrică

spectatori permişi (cine-i va număra?) sunt mai puțini eventuali purtători de virus decât între 50, 100 sau 1000? În fine, întrebări retorice, la care nu vom primi niciodată răspuns (în străinătate lumea a protestat ieşind în stradă, românul e mult mai concesiv şi răbdător...), aşa încât să vedem ce s-a mai anulat sau amânat, noi sperând în toate cazurile în cea de-a doua variantă. La sfârşitul lunii mai trebuia să aibă loc la Brăila ediția 2020 a Festivalului internațional de muzică uşoară “George Grigoriu”. Cum sala teatrului “Maria Filotti” este mică, să sperăm că manifestarea va avea loc la toamnă sau în aer liber, cu... 500 de spectatori. În schimb, un alt eveniment internațional, de mai mare anvergură, Festivalul “Cerbul de aur” de la Braşov, a fost anulat, anunță

Anton Şuteu înmânează Trofeul Monicăi Anghel

TVR. El trebuia să aibă loc în intervalul 20-23 august. Cum comunicatul organizatorilor a fost trimis pe data de 3 iunie, logic este ca programul festivalului să fi fost deja făcut – recitaluri, concurenți, juriu – de aceea ne aşteptam să ni se spună şi ce vedete semnaseră contractul pentru recital, ca să oftăm şi mai cu obidă, blestemând coronavirusul, dar nu se suflă un cuvânt, înşirându-ni-se în schimb o listă a vedetelor din... trecut. Cum artiştii importanți au agenda plină cu ani de zile înainte, probabil că am fi asistat şi acum la improvizații cum au fost cele de la ultimele ediții, cu vedete răsuflate sau care nici nu merită acest calificativ, sau cu

Dedicaţie de la Kyle Minogue

apelarea la artişti care mai cântaseră la “Cerb”, cum a fost Ronan Keating. Din acest motiv, mai regretabilă este amânarea festivalului “George Grigoriu” de la Brăila, cinstind memoria unui mare compozitor român de muzică uşoară şi unde se cântă zeci de melodii autohtone, cu atât mai mult cu cât manifestarea s-a ținut an de an, în 2020 urmând a avea loc ediția a 16-a. În schimb, la “Cerbul de aur” ne-ar fi ruşine să mai amintim că ar fi fost o ediție festivă, a 20-a, în condițiile în care evenimentul a fost lansat în... 1968, deci au avut loc 19 ediții în 51 de ani...

Dinu Săraru, Edmond Deda, Thérèse Steinmetz

Dintre cele 19, 4 au avut loc în intervalul 1968-1971, dar după 1990 se putea aborda aceeaşi frecvență anuală, care face ca festivalurile “Trofeul tinereții” de la Amara (muzică uşoară) şi “Crizantema de aur” de la Târgovişte (romanțe), lansate tot în 1968, să atingă cifra de 53 de ediții consecutive! Nu e doar o chestiune de matematică, ci de implicare, organizare, seriozitate, stabilitate. Deie Domnul şi... medicina ca anul viitor să aibă loc totuşi ediția a 20-a a “Cerbului” (pentru care contractele trebuie semnate neîntârziat!).

Iar în final atragem atenția încă o dată celor de la Serviciul Comunicare, relații publice şi protocol al TVR că manifestarea de la Braşov NU ESTE „CEL MAI MARE FESTIVAL INTERNAȚIONAL DE MUZICĂ ORGANIZAT ÎN ROMÂNIA”, acesta fiind de departe Festivalul “George Enescu”, care, în plus, n-a lipsit niciodată de la întâlnirea cu publicul.

P.S.: Emisiunea „Cerbul de aur – Generații” de la TVR 1 a fost de-a dreptul jenantă, neavând nici o legătură cu istoria reală a festivalului, confirmând astfel degringolada din rândul realizatorilor postului public de televiziune.

Dr. BÂRNĂ

GIURASSIC JAZZ – GĂRÂNA 2020 (II)

În seara a treia, tânărul ghitarist orădean **Marius Pop** dobânditor prin ani a numeroase premii naționale și internaționale, a cucerit asistența festivalieră cu al său combo sui generis ce i-a cuprins pe reșițenii **Andrei Giulvezan** - contrabas, **Cristi Iakab** - ghitară, vocal, **Cristian Iakab Jr.** - baterie (fiul ghitaristului), **Lorand Balogh** - keyboards. Cu a sa inegalabilă agilitate, **Marius Pop** (pe care notoriul top „Guitar Idol" l-a desemnat ca unul dintre cei mai buni mânuitori ai instrumentului din lume) și ai săi acoliți întru jazz au interpretat, cu excepția a trei piese împrumutate din repertoriul internațional, exclusiv creații ale protagonistului precum cele numite *„GROOVE DEL SOL"*, *„THE WAY IT IS"*, *„FIRST STEP"* (piesa-titlu a albumului realizat de **Marius Pop** în fruntea comboului propriu ***„M Theory"***), *„GROOVE HUNTER"*, *„HEY DUDE"*, *„ISOLATION"* etc.

Horea Crișovan

Cum Festivalul de la Gărâna, deși plasat în județul Caraș Severin, se constituie în fapt drept o emanație timișoreană (organizatori, echipă tehnică, mare parte din public), nu se putea imagina o ediție pe Semenic fără apariția pe podium a unor artiști din marcantul municipiu bănățean. A fost ales să îl reprezinte un emblematic, matur muzician, ghitaristul **Horea Crișovan**, compozitor, șeful formației **VanDerCris** din Timișoara, care îi are în formula de componență pe poli-instrumentistul **Lucian Nagy** – la Gărâna el a cântat la saxofon sopran, flaut, duduk, caval bulgăresc, **Dănuț Blaga** - ghitară bas, **Marcello Poaty Souami** - keyboards și **Florin Cvașa** - baterie. Cu acest prilej, **Horea Crișovan** s-a evidențiat ca personaj principal al unui recital ***de autor***, toate cele șapte piese cuprinse în program fiind creațiile sale, inspirate, bine arhitecturate și ingenios intitulate: *„BOSSA ROSA"*, *„MAY BEE"*, *„RAIN STILL FALLING"*, *„WAR SEEDS"*, *„BASSIC DANCE"*, *„AMAZING TRACE"*, *„SINCREATEST"*.

Cât privește participarea invitaților străini, aceasta a acoperit din punct de vedere stilistic, zone extinse ale jazzului contemporan, precum ***free***, ***funk***, ***fusion***, ***ethno jazz***, ***instant composing***.

Organizat în parteneriat cu ***Institutul Polonez***, recitalul **Trioului** condus de tânăra pianistă **Kasia Pietrzko** considerată drept o nouă revelație a jazzului polonez, a sensibilizat auzul prin originalitatea discursului sonor, prin complexitatea armoniilor așternute misterios pe claviatură, protagonista fiind în chip fidel secondată și subtil completată de coechipierii săi, **Andrzej Święs** - contrabas și **Patryk Dobosz** - baterie, în tălmăcirea pieselor în majoritate compuse de pianistă, între care o nostalgică baladă dedicată aceluia care a fost remarcabilul trompetist **Tomasz Stańko**, *„FOR T. S."* și *„EPHEMERAL PLEASURES"* – tema titlu a celui mai recent CD al trioului.

Având la activ o existență artistică de douăzecișișapte de ani, trupa sârbă ***„Fish In Oil"*** din Belgrad a dinamizat atmosfera finalului primei seri a Festivalului, tălmăcind cele douăsprezece tonice creații ale ghitaristului lider **Bratislav Radovanović**, însoțit de vivifianții colegi **Branislav Radojković** - ghitară bas, contrabas, **Dušan Petrović** - saxofon alto, saxofon tenor și **Tom Fedja Franklin** - baterie. Iată genericele câtorva dintre secvențele ce au stârnit meritate ropote de aplauze: *„NOĆNI ČUVAR"*, *„OPŠTA MOBILIZACIJA"*, *„LISABOH"*, *„ZNAM ZA JADAC"*.

Seara a doua a adus la rampă un excelent trio austriac în frunte cu pianistul **David Helbock**, poate cel mai surprinzător creator de lumi sonore inedite prezent la Gărâna în 7 august a. c., autor al fantezistelor piese *„MASKS"*, *„EROS"*, *„THE SOUL"*, *„YELLOW MEETS*

Lucian Nagy

RED" şi a altor şapte epatante momente muzicale, concretizate creativ cu companionii **Raphael Preuschl** - bas ukulele şi **Manuel Marxer** - baterie.

O veritabilă explozie de energie s-a făcut resimțită odată cu urcarea pe podium a altui grup din Serbia, cel numit *„Naked"* – avându-l în *line up* pe basistul **Branislav Radojković**, care se afirmase cu o seară înainte în formația *„Fish In Oil"*. Quartetul *„Naked"* i-a alăturat de asemenea pe vajnicii instrumentişti **Djordje Mijušković** - vioară, **Goran Milošević** - baterie, **Ivan Teofilović** - saxofon tenor şi clarinet. Din consistentul program înglobând nu mai puțin de patrusprezece piese, cu toate creații de grup, menționăm *„RADUJ SE"*, *„ČARŠIJA"*, *„BELMONDO"*, *„TZIGANSKA"*, *„NAKEDONIA"*.

Dušan Petrović, Asaf Sirkin

Cel mai special moment al Festivalului l-a constituit recitalul solo al muzicianului nepereche **Markus Stockhausen** din Germania care a cântat alternativ la trompetă, flugelhorn, trompetă mică în si bemol plus un arsenal electronic cu care a multiplicat şi procesat în fel şi chip sunetele acestor instrumente... Totul slujind tentativei de a da sens, culoare, materialitate unei singure, ample lucrări create ad hoc, improvizate, un „instant composing" purtând titlul *„PHOENIX"* şi având ca motto sintagma *„One man, one tune, one destiny → to be free"*.

Alți doi admirabili muzicieni germani, pianistul compozitor **Edgar Knecht** în tandem cu trompetistul **Frederik Köster** interpretând exclusiv compoziții ale pianistului precum cele intitulate *„SCHALMEI"*, *„SCHNITTER TOD"*, *„WINTERSCHALL"*, *„FENJAS LULLABY"*, au lăsat o foarte bună impresie grație rafinamentului coloristic, inventivității improvizatorice ca şi unui viu *interplay* – altfel spus, interacțiunea liberă a ideilor muzicale.

În ultima seară a *Festivalului Internațional de Jazz GĂRÂNA 2020* ediția a XXIV-a, l-am revăzut / reauzit pe basistul norvegian **Per „Viking" Mathisen**, pentru a treia oară prezent la Gărâna, un virtuoz al contrabasului şi al ghitarei bas, secondat de nelipsitul partener israelian **Utsi Zimring** cu care a plăsmuit o formidabilă secție ritmică (frecvent solicitată de iluştri jazzmani – **Mike Stern**, **Ulf Wakenius**, **Dave Kikoski**) şi de pianistul **Daniel Bulatkin** din Cehia. Au hărăzit ei melomanilor români, cu cert profesionalism, şase compoziții semnate **Per Mathisen**, între care *„RUMBA MANIA"*, *„GOOD NEWS"*, *„N.Y.C. NIGHTS"* şi o piesă ca bis, *„GLADIATOR"* de **Hans Zimmer**.

Recitalul – epilog al Festivalului l-a avut drept star pe charismaticul basist şi flautist indian **Shri Sriram** care s-a produs cu accentuată fervoare împreună cu pianistul **Matthew Bourne** şi cu bateristul percuționist **Asaf Sirkin**, ambii din Marea Britanie. Invitatul lor a fost **Dušan Petrović** din Serbia, la saxofon tenor şi saxofon bariton. Laolaltă au interpretat nouă dintre cele zece piese înscrise în discul „The Letter" – să cităm câteva titluri: *„DRUM THE BASS"*, tema titlu *„THE LETTER"*, *„BASS MONK"*, *„NASIKABHUSHANI"* – secvențe purtând autograful componistic al lui **Shri Sriram**.

GĂRÂNA 2020 – un succes deplin, un act artistic cu majusculă, beneficiind de o sonorizare impecabilă asigurată de echipa de sunet a lui **Dejan Feniaț**, cu **Octavian Brebeanu**, **Laur Morun**, **Adi Lupulescu**, **Adrian Foale**, **Valentin Potra**, cu **Remus Turcu** (acordaj pian), o realizare fără cusur a organizatorilor – ***Fundația Culturală Jazz Banat*** din Timişoara cu **Marius Giura** (director Festival), **Simona Giura**, **Cristina Giura**. Se cuvin aduse mulțumiri, pentru sprijinul acordat, **Ministerului Culturii şi Identității Naționale**, **Primăriei Municipiului Timişoara**, **Consiliului Județean Timiş**, **Institutului Cultural Român**, **Institutului Polonez**, **Centrului Cultural German** din Timişoara, sponsorilor, partenerilor media, ca şi gazdelor din Poiana Lupului, **Rudi Körtvelyessy** şi **Lore Körtvelyessy**. (Foto Dragoslav Nedici)

Viitorul jazz-ului asigurat: Marius Giura, bunic fericit

Florian LUNGU

Patru decenii fără JOE DASSIN

Acum doi ani, pe 5 noiembrie ar fi împlinit 80 de ani... Dacă nu s-ar fi stins din viață într-o zi de august, acum 40 de ani, lăsându-ne mai săraci prin dispariția sa, dar atât de bogați datorită moştenirii muzicale de o valoare inestimabilă.

Cine nu a fredonat sau nu a dansat pe acordurile şlagărelor perene care au intrat în istorie, "L'Été Indien", "Et si tu n'existais pas", "Aux Champs-Elysées", „Si tu penses à moi", "Si tu t'appelles mélancolie" sau „La vie se chante, la vie se pleure"?! Cu vocea-i inconfundabilă şi look-ul său atât de special, Joe Dassin, pe numele său adevărat Joseph Ira Dassin, a intrat demult galeria marilor artişti de valoare mondială.

S-a născut la New York, pe 5 noiembrie 1938, într-o familie de artişti: tatăl său Jules Dassin era regizor de film, de origine poloneză, iar mama, violonista Béatrice Launer, avea rădăcini maghiare. Deşi a bătut la porțile filmului, venind special în Los Angeles, acestea nu s-au deschis către succesul mult-aşteptat, aşa încât în anul 1950, familia Dassin părăseşte SUA şi se mută la Paris. Asistent al lui Alfred Hitchcock, Jules Dassin era considerat la un moment dat unul dintre cei mai talentați realizatori de la Hollywood, cu 25 de filme la activ, dar legăturile sale cu actrița greacă Melina Mercouri (aveau să se căsătorească în 1966, formând unul dintre cuplurile legendare ale cinematografiei) şi convingerile politice l-au pus pe lista neagră a persoanelor care pledau pentru comunism. În perioada "McCarthy"-ismului, plină de suspiciuni, personalități din toate sferele şi domeniile au fost acuzate că sunt membri ai partidului comunist sau simpatizanți ai comuniştilor şi au devenit subiectele unor investigații agresive şi ale unor audieri publice. Mulți şi-au pierdut locurile de muncă, şi-au văzut ruinate carierele sau au ajuns să ispăşească pedepse cu închisoarea. Cine a apucat, a părăsit țara, aşa cum s-a întâmplat şi cu familia Dassin.

Joe, care mai avea două surori (Richelle şi Julie), a avut parte de o educație aleasă, făcând studiile în Elveția, la Şcoala Internațională de la Geneva şi la Institutul "Le Rosey". La 16 ani vorbea fluent trei limbi străine, absolvind cursurile cu calificative de excepție. Cinci ani mai târziu, părinții divorțează, iar Joe, profund afectat, decide să se întoarcă în SUA; s-a înscris la Universitatea „Ann Arbor" din Michigan, unde a studiat Medicina şi Antropologia. Şi totuşi, talentul artistic moştenit de la părinții săi nu se estompase. Student fiind, Joe Dassin (cânta şi la chitară) şi colegul său, Alain Guiraud, formează un duet care susținea cu succes recitaluri în cafenele şi campusurile universitare. Din repertoriu nu lipseau cântecele lui Georges Brassens....

Tânărul Joe Dassin a fost nevoit să muncească pentru a se întreține. A fost sociolog, expeditor de mărfuri şi camionagiu, dar a început să şi compună. Nu a putut să îşi satisfacă stagiul militar, deşi şi-ar fi dorit, fiindu-i descoperite încă de atunci serioase probleme cardiace. Acestea aveau să îi dea lovitura de grație, pe 20 august 1980, când, aflat în restaurantul „Chez Michel et Eliane", din Papeete, Insula Tahiti, Polinezia Franceză, Joe s-a prăbuşit inert, al treilea atac de cord fiindu-i fatal, la numai 41 de ani. A fost înmormântat în Mausoleul Beth Olen din cimitirul Hollywood Forever, în Los Angeles, California.

De la Antropologie, la muzică de film. Din SUA, în Italia...

La sfârşitul anilor '50, tatăl său, rămas în Europa, devenise un nume în lumea filmului. A apelat la Joe pentru a-l ruga să înregistreze câteva teme muzicale pentru noul său film, „La Loi", având-o pe celebra Gina Lollobrigida în rolul principal. În 1959, Dassin Jr. a lansat primul său EP la Casa de Discuri "Versailles", iar un an mai târziu interpreta „Jamais le dimanche", care avea să se regăsească pe coloana sonoră a filmului „Never on Sunday". După ce a absolvit facultatea şi a obținut

Doctoratul în Antropologie, Joe revine în Europa, stabilindu-se în Italia. Devine asistent la doilea film important al lui Jules Dassin, colaborează la Radio Luxembourg (viitorul RTL) şi începe să scrie pentru revista "Playboy".

Pe 13 decembrie 1963, Joe o cunoaşte pe Maryse Grimaldi, viitoarea sa soție, cei doi stabilindu-şi reşedința în Franța, lângă Paris, la Saint-Cloud, unde locuia mama lui Joe. Artistul dovedea un adevărat talent plurivalent, era redactor la "The New Yorker", dubla filme americane, a jucat în producția „Nick Carter et le trèfle rouge" ("Nick Carter and Red Club") a lui Jean Paul Savignac şi „Lady L", în regia celebrului Peter Ustinov. A regizat chiar o piesă de teatru, „What's New Pussycat?". Culmea, încă nu îşi dorea neapărat să devină cântăreț....

Şi totuşi, destinul îi netezea calea către cariera de star al muzicii internaționale. O bună prietenă, Catherine Regnier, care lucra la Casa de producție "The Columbia Broadcasting System", i-a apreciat vocea şi simțul

extraordinar al ritmului şi l-a convins să semneze un contract profesionist. A fost primul contract cu un artist francez din istoria casei americane de discuri CBS!

În decembrie 1963, Joe înregistra patru piese sub forma unui EP intitulat ”Je change un peu de vent”, cu un tiraj de 1.000 de exemplare, dar care nu s-au vândut. Abia după ce Radio Luxembourg şi Europe 1 i-au inclus piesele în playlist-urile lor, muzica lui Joe Dassin a început să fie apreciată. Au urmat alte câteva cover-uri, dar abia al treilea EP a avut succesul scontat: posturile de radio au difuzat piesele, iar discul s-a vândut în peste 25.000 de exemplare.

Cine şi-ar fi imaginat că Joe Dassin avea să lanseze în fiecare an câte un album, multe dintre ele fiind distinse cu Discul de Aur pentru record de vânzări?! Iată-le: „Je change un peu de vent” (1964), „À New York” (1966), „Les

deux mondes de Joe Dassin” (1967), „Les Champs-Élysées” (1969), „La fleur aux dents” (1970), „Elle était oh!...” (1971), „Joe” (1972), ”13 chansons nouvelles” (1973), ”Si tu t’appelles Mélancolie” şi ”À l’Olympia” (1974), ”Le costume blanc” (1975), ”Le Jardin du Luxembourg” (1976), ”Les femmes de ma vie” (1978), ”15 ans déjà” şi „Blue country”, cu o versiune britanică - „Home made ice cream” (1979) şi „Little Italy” (1982).

Joe Dassin, prezentator de festivaluri

Pe 18 ianuarie 1966, Joe s-a căsătorit cu Maryse, iar succesul în cariera sa muzicală începuse să apară. Şlagărul „Comme la lune”, a fost urmat de „Le tricheur”, apoi la Londra înregistrează „You Were on My Mind”, care a devenit, ulterior, „Ça m’avance à quoi?”, principala piesă de pe următorul său disc.

După un an, André Salvet şi Bernard Chevry crează MIDEM (Marché International du Disque et de l’Édition Musicale) şi celebrul Festivalul găzduit prin tradiție la Cannes, care îl va consacra pe Joe Dassin ca prezentator; pe lângă şarmul şi talentul său de actor, muzician şi jurnalist, avea atú-ul cunoaşterii la perfecție a limbilor engleză, franceză şi italiană. De menționat faptul că, de exemplu, pentru dreptul de publicare a unei fotografii din anii ‘60 care îl surprinde pe Joe Dassin intervievându-l la MIDEM pe Tom Jones, Getty Images cere 500 de euro!

Succesul cu piesa „Excuse Me, Lady” şi recitalurile susținute în deschiderea concertelor lui Salvatore Adamo i-au adus lui Joe Dassin admirația publicului şi aprecierea managerului de turneu, Georges Olivier.

Cu ocazia unei vizite în Italia, în 1968, alături de producătorul Jacques Plait, artistul îşi promovează cinci dintre cântecele sale, descoperite şi preluate de participanții la marile mişcări de stradă din acele vremuri. Rezultatul? Toate stocurile de discuri cu melodiile interpretate de Joe Dassin s-au epuizat rapid. Italia fusese cucerită, mai ales că CBS a marcat prelungirea contractului cu un turneu de promovare! Alte melodii întregistrate în studiourile londoneze au devenit rapid hituri. „Ma bonne étoile” interpretată la televiziune a stârnit entuziasmul francezilor, iar piesa „Le petit pain au chocolat”, a făcut ca în brutăriile din întreaga țară rulourile cu ciocolată să înregistreze...vânzări record!

CBS nu mai făcea față cererilor din partea magazinelor de muzică, iar grupul englez ”The Tremeloes” a realizat cover-uri în limba engleză pentru melodiile lui Joe interpretate în limba italiană. În februarie 1969, CBS lansează cu succes un single cu două hituri mai vechi, „Bip-Bip” şi „Les Dalton”, iar la Londra, Joe Dassin imprimă şase noi piese, între care „Les Champs-Élysées”, „Waterloo Road” şi „Le Chemin de papa”.

Faptul că era poliglot l-a ajutat pe Joe Dassin să înregistreze cântecele în limbile germană, rusă, spaniolă, italiană şi greacă, pe lângă cele în franceză şi engleză.

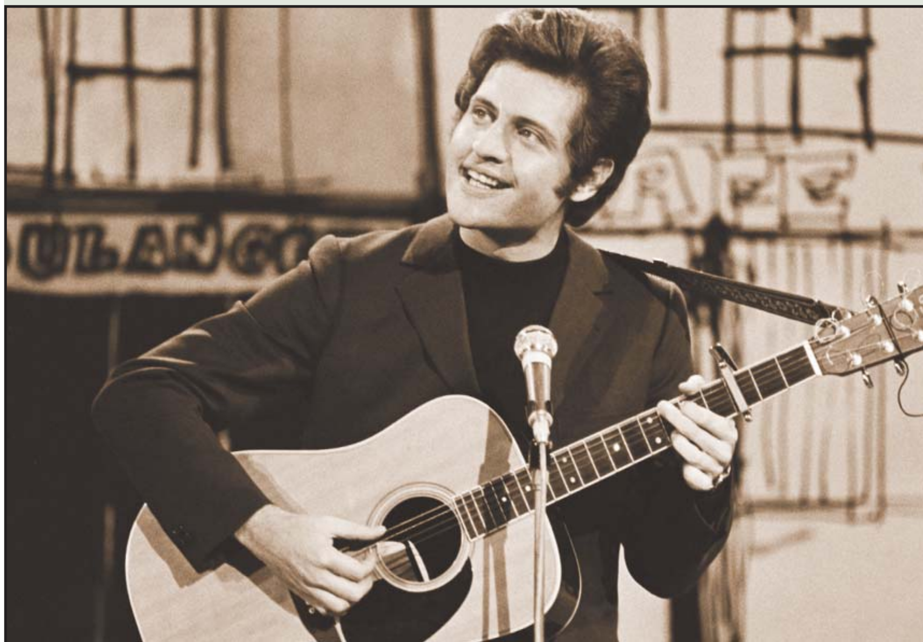
La 1 aprilie 1969 suferă primul atac de cord, dar după o lună de repaos neobositul Joe Dassin revine în studio pentru albumul „Les Champs-Élysées”. De atunci, a început să se îmbrace în alb, după ideea dată, la un show de televiziune, de Henri Salvador, altfel un remarcabil chitarist şi interpret de şansonete, muzică de jazz, cabaret şi bossa-nova. Celebritatea lui Joe Dassin depăşise cu mult granițele Italiei, Franței şi Marii Britanii, iar piesele sale se aflau deja în top-urile muzicale olandeze şi germane. În 1975 avea să lanseze un album intitulat ”Le Costume blanc”.

Anii ’70, apogeul şi depresia, divorțul şi renaşterea

În 1970 întreprinde un turneu de succes în 10 țări din Africa, iar un an mai târziu primeşte şase Discuri de Aur, odată cu lansarea melodiei sale „La fleur aux dents”. În anul 1972, artistul înregistrează primele piese prelucrate cu ajutorul sintetizatorului, iar cover-urile „La complainte de l’heure de pointe” (”À vélo dans Paris”), ”Salut les amoureux” şi „Le moustique”, devin hituri.

Din nefericire, şansa l-a ocolit în viața personală. În 1973, atunci când soția sa, Maryse a rămas însărcinată, Joe a hotărât să se mute la țară, la vest de Paris, unde a

cumpărat un teren pentru a-şi construi o casă. Soţia sa a născut prematur, iar copilul, Joshua, a murit câteva zile mai târziu. A fost momentul în care artistul a intrat într-o puternică depresie, care avea să-l însoţească până la sfârşitul vieţii şi să se transpună şi în muzica sa. Un album sumbru, bizar, lansat atunci, cu titlul ”Treize Chansons Nouvelles”, a cunoscut un eşec categoric. Dar, cu „Si tu t'appelles mélancolie" şi „Vade retro", lansate la finalul anului 1974, Joe ajungea din nou în topuri.

Pentru hit-ul „L'été indien", Dassin a înregistrat variante în limbile germană, italiană, spaniolă şi engleză, devenind cel mai mare succes al său în Franţa, Germania, Spania şi America de Sud. Single-urile din 1976, „Et si tu n'existais pas" şi „Salut" cuceresc şi ele topurile muzicale de pretutindeni, iar „Il était une fois nous deux" devine hit-ul verii. În toamnă, artistul înregistrează „Le Jardin du Luxembourg", o melodie-maraton de 12 minute, cu o orchestră de 60 de muzicieni şi 80 de backing vocals.

Nu sunt mulţi aceia care ştiu că atât de îndrăgitul Toto Cutugno a contribuit la cele mai mari succese ale muzicianului, încredinţându-i compoziţiile sale „Et si tu n'existais pas" şi „L'été indien" (”Africa"), dar şi “Le Jardin du Luxembourg", scrisă împreună cu Vito Pallavicini. Povestea şlagărului „L'été indien" a pornit de la directorul său artistic, Jacques Plait, care a auzit o piesă italiană, jumătate vorbită, jumătate cântată, în engleză, cu titlul ”Africa". A ştiut imediat că piesa lui Toto Cutugno este ideală pentru Joe Dassin, deşi acesta o compusese pentru Claude François, care, nu se ştie din ce motiv, a refuzat-o. Sedus de linia melodică, Joe a apelat pentru versuri la autorii săi preferaţi, Pierre Delanoë şi Claude Lemesle. Lansat în iunie 1975, single-ul s-a vândut în 800.000 de exemplare şi în alte peste 25 de milioane în 25 de ţări din întreaga lume.

Anul 1977 îi aduce lui Joe Dassin divorţul de soţia sa, dar şi succesul absolut cu variantele în limba spaniolă ale melodiilor „À toi" şi „Le Jardin du Luxembourg", care îi cuceresc pe spanioli şi sud-americani.

Se recăsătoreşte pe 14 ianuarie 1978 cu Christine Delvaux, în localitatea Cotignac, în Provence, unde avea o reşedinţă, iar pe 14 septembrie se năştea primul fiu, Jonathan. Piesa sa „Le dernier slow" reuşeşte să îl detroneze pe Julio Iglesias în topurile anului 1979 (atunci a avut ultimul său concert, la celebra ”Olympia"), iar „Blue Country", lansat oficial pe 11 ianuarie 1980, devine „albumul renaşterii şi al maturităţii sale artistice".

Tot atunci, surprinde pe toată lumea când decide să se despartă de soţia sa, însărcinată pentru a doua oară (Julien s-a născut pe 22 martie 1980), dar extrem de geloasă. Din păcate, din cauza mai-vechilor afecţiuni cardiace, dar şi a operaţiei de ulcer de care suferea, starea de sănătate începe să i se deterioreze. Face un nou atac de cord care îl obligă să întrerupă turneul şi se decide să o pauză şi să plece în Tahiti, unde să îşi regăsească liniştea. În iulie, Joe Dassin suferă un alt atac de cord, în timpul escalei la Los Angeles. Este salvat, ajunge în cele din urmă la destinaţie, dar, pe fondul stării de depresie, deşi orice exces i-a fost cu desăvârşire interzis, continuase ”să se autodistrugă", după cum titra presa franceză. Sfârşitul îl găseşte în Tahiti, un nou atac de cord, al treilea, fiindu-i fatal. Alături de el se aflau, la masă, mama sa, iubita lui, Nathalie şi textierul său, Claude Lemesle. Era într-o zi de miercuri, 20 august 1980, ora 12.30. În 1973, Joe Dassin îşi cumpărase un teren pe insula Tahaa, unde plănuia să îşi construiască o casă tipic polineziană...

Oana GEORGESCU

F.F.I.R. Râşnov: Muzica, personaj principal de (festival de) film!

După o primă ediţie de weekend, dedicată în exclusivitate proiecţiilor, din 2010 Festivalul de Film şi Istorii de la Râşnov a căpătat greutate: pe parcursul a 10 zile, în fiecare an, într-un cadru natural superb, manifestarea combină proiecţiile de film cu expoziţii, concerte, conferinţe şi dezbateri etc. Nu oricum. Muzica, bunăoară, a fost îmbinată cu literatura, aşadar cu recitarea. În cinematograf sau biserică, uneori în aer liber (şi curat!), spectatorii de peste ani nu pot uita participarea Irinei Petrescu... Ori a Ilincăi Tomoroveanu citind poveştile pentru copii ale reginei, în contextul muzical al unor piese special compuse de Felicia Donceanu. Hans Bergel a împărtăşit din propriile scrieri (bilingve) acompaniat de muzică de orgă din Transilvania... şi tot aşa!

Călin Grigoriu, Teodora Enache şi Andrei Kivu

Ediţia a XII-a, din anul pandemiei 2020, a plusat. Cu generoasa temă „Război şi pace", festivalul s-a desfăşurat în două sesiuni: 17 - 26 iulie, respectiv 21 – 30 august. În prima am fost onorat să particip cu o ediţie specială „Remix" dedicată „Reinventării chitarei electrice la români", dar marele clou al secţiunii de documentar muzical, în opinia mea, a fost filmul Ioanei Grigore dedicat grupului Creativ, una dintre cele mai originale formaţii jazz româneşti, cu o prestaţie aparte în anii '80 (cei mai crunţi ai dictaturii), inclusiv prin cele două discuri editate aproape clandestin de Leo Fegin / Leo Records la Londra! Cu o zi înainte, am prins încă o raritate: „Independenţa României", primul lung metraj românesc! Dincolo de prezenţa primului monarh într-un film (Carol I), sunetul live a fost asigurat de ansamblul Foley'Ala şi de Irina Margareta Nistor, care a narat o selecţie de texte din memoriile regelui!

Luiza Zan & Jazzpar Trio

Din iulie, am reţinut concertele Luiza Zan & Jazzpar Trio, aceeaşi solistă participând la un atelier teatru / muzică, o producţie creată la Râşnov de patru muzicieni şi doi actori, cu mentori actriţa Ioana Flora, regizorul Adrian Sitaru şi Luiza. Apoi un spectacol lectură susţinut de Vlad Ivanov în memoria marelui bariton estonian Georg Ots (în interpretarea bas-baritonul Cristian Hodrea şi a pianistei Lelia Serafinceanu de la Opera Naţională din Cluj). Dar şi „Babilon", un concert dialog între muzici din orient şi occident, combinând teme clasice şi orientale, cu invitată actriţa Elena Ivanca de la Teatrul Naţional din Cluj, recitând pasaje din Khalil Gibran - „Profetul".

Deasemenea, omagierea reginei Maria (pe lângă proiecţiile documentarului şi a filmului artistic) a fost completată de Alexandra Petrişor şi Dragos Horghidan (Duo Kitharsis) cu un program de muzică din epocă, completat cu câteva pasaje din însemnările zilnice ale reginei, în lectura aceleiaşi Elena Ivanca. Pe lângă muzica barocă, clasică, organizatorii (coordonatorul festivalului Mihai Dragomir, în particular cel muzical – Radu Rădescu) au revenit şi la muzica contemporană. La această ediţie, o formulă inedită cu lucrări scrise pentru instrument (violoncel) şi narator, de la istorii medievale japoneze până la poveşti suprarealiste. Andrei Kivu a fost cel care a acceptat provocarea zisă „Violoncelul Parlando", de la instrumentul acustic la midi cello!

Personal, am mai prins concertul din biserică al Teodorei Enache Brody, într-o formulă inedită cu chitaristul Călin Grigoriu şi din nou violoncelistul Andrei Kivu. Cât despre sesiunea din august, o înşiruire a principalelor concerte (din Grădina cetăţii Râşnov) spune totul despre ambiţiile satisfăcute ale echipei de organizatori, care nu au anulat, nici amânat programul propus din iarnă, ci au încercat cu orice preţ să-l edifice, chiar şi în condiţiile impuse de starea de alertă: Mircea Baniciu, Ada Milea, Mircea Rusu, Adrian Despot, Ţapinarii, Cvintetul Academic, Ana Coman, Umbra, Om La Lună... Impecabile transmisiile live-on-line, asigurate de la faţa locului de Daniel Secărescu, de unde şi audienţa crescută faţă de precedentele ediţii – marele câştig al acestui an, altfel trist pentru artişti.

Doru IONESCU

Romanța... un omagiu adus muzicii româneşti

Anul 2020 ne-a adus în fața unei situații de criză pe care nimeni nu a anticipat-o, o situație cu care generația noastră nu s-a mai confruntat. Au fost luni de zile în care concertele, festivalurile au fost anulate, luni de zile în care timpul părea că s-a oprit în loc.

Cu toate acestea, au existat oameni inimoşi şi cu respect pentru tradițiile culturale româneşti, oameni care au depus eforturi considerabile pentru ca anumite evenimente muzicale importante să nu fie trecute cu vederea, chiar în condițiile vitrege dictate de criza pe care o traversăm.

Anul acesta, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România împlineşte 100 de ani de existență, 100 de ani de istorie vie, istoria unei elite a muzicii româneşti, începând cu marele George Enescu.

Unul dintre numeroasele evenimente care îşi propun să aducă un omagiu celor 100 de ani de existență a U.C.M.R. este festivalul de romanțe "Crizantema de Aur", aflat anul acesta la cea de-a 53-a ediție, acesta fiind de altfel unul dintre cele mai longevive festivaluri muzicale româneşti, cu o desfăşurare neîntreruptă începând din anul 1968. În tot acest timp, U.C.M.R a fost o prezență permanentă în cadrul festivalului, prin compozitorii ale căror lucrări au fost interpretate pe scenă.

Anul acesta, la un veac de existență a U.C.M.R., în cadrul festivalului va fi omagiat printr-un medalion de piese, compozitorul Henry Mălineanu, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la naşterea sa. Dar să nu-i uitam pe ceilalți compozitori români, membri marcanți ai U.C.M.R., dintre care amintesc pe: *Gherase Dendrino, Ion Vasilescu, Ionel Fernic, Nicolae Kirculescu, George Grigoriu, Dan Mizrahy, Aurel Giroveanu, Jolt Kerestely, Temistocle Popa, Vasile V. Vasilache, Florentin Delmar, Vasile Veselovschi* şi mulți alții, care prin creația lor au îmbogățit în mod considerabil patrimoniul romanței româneşti.

Anul acesta, ca şi în anii trecuți, U.C.M.R. este partener al festivalului "Crizantema de Aur", prin desemnarea juriului de specialitate al secțiunii de Creație.

U.C.M.R. salută desfăşurarea ediției cu numărul 53 a festivalului "Crizantema de Aur" şi urează succes tuturor participanților.

George NATSIS

Comori ale romanței

Pentru prima oară "Zilele Cetății Târgoviştei" au inclus (aşa cum, considerăm, ar fi trebuit să se întâmple dintotdeauna, oraşul fiind din 1968 o veritabilă Capitală a genului!) şi un concert special, intitulat "Comori ale romanței". Organizat de Primăria Municipiului Tîrgovişte şi Teatrul municipal "Tony Bulandra", în colaborare cu Complexul Național Muzeal "Curtea Domnească" şi Centrul cultural pentru UNESCO "Cetatea romanței", concertul nu putea fi inițiat, conceput şi prezentat decât de reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu, directoare artistică a Festivalului "Crizantema de aur". În intervențiile sale, culminând cu splendidul recital propriu, artista a făcut incursiuni nu numai în biografia interpreților prezentați, mai toți laureați ai "Crizantemei de aur", dar şi în istoria genului ca atare, insistând asupra contribuției compozitorilor noştri, în acest an în care UCMR aniversează un veac de la înființare. Între compozitorii ale căror lucrări au fost aduse la microfon s-au numărat Ion Vasilescu, Henry Mălineanu (100 de ani de la naştere), Vasile Vasilache, Florentin Delmar, Guilelm Şorban, Temistocle Popa, Vasile Veselovschi, Aurel Maxiny, Ioan Tomescu, Paraschiv Oprea, fiecare titlu din creația acestora fiind primit cu aplauze de public: "Mi-am pus busuioc în păr", "Nu se poate", "Inimă", "Dragă toamnă", "De tine nu-mi mai este dor", "Mai am un singur dor", "Dragoste, buruiană rea", "Te-aştept pe-acelaşi drum", "De-ar şti omul ce-l aşteaptă", "Am greşit"... La fel de firesc a fost ales spațiul unde a fost găzduit spectacolul – curtea vilei istorice

Protagoniştii, în interiorul Muzeului "Casa Romanței"

în care ființează Muzeul "Casa Romanței" (cu tezaurul inestimabil legat de istoria acestui gen), spectatorilor aşezați pe scaune, cu respectarea tuturor regulilor de distanțare impuse de autorități (uşor exagerate, dacă privim înghesuiala din piețe...), adăugându-li-se numeroşii spectatori de dincolo de gard, de pe trotuare. Interpreții au

fost acompaniați de pianistul Stelian Apostol, multi-laureat al concursului de Creație de la "Crizantema de aur". Pe treptele muzeului au evoluat, înafara Alinei Mavrodin Vasiliu, nume emblematice ale generației mai recente a romanței: grupul "Doruleţul" al catedralei Mitropolitane din Tîrgovişte, Daiana Berbec (Premiu special la "Crizantema de aur" 2018), Cristina Dan (premiul I în 2005), Nicoleta Vasile (Trofeu în 2018), Bogdan Hrestic (premiul I în 2003) şi Iurii Țiple Iura, originar din Ucraina, dar stabilit de multă vreme în Tîrgovişte. Înafara cinstirii compozitorilor emblematici de romanțe au fost omagiate vocile legendare ale genului – Maria Tănase, Ioana Radu, Ileana Sărăroiu (Nicoleta Vasile a propus un colaj din trei refrene celebre lansate de solistă), Mia Braia, o atenție similară fiind rezervată poeților preferați ai creatorilor de gen, cum ar fi Mihai Eminescu (la 170 de ani de la naştere), George Coşbuc, Octavian Goga, Vasile Militaru. De asemenea prezentatoarea a ținut să sublinieze rolul important jucat de acei textieri care au scris special pentru romanță, cum ar fi N. Stroe, Ştefan Cristodulo, Mihai Maximilan, Harry Negrin, Aurel Felea, Stelian Filip, Eugen Rotaru.

Transmis live pe facebook pe pagina Muzeului "Casa romanței", cu o audiență de peste 15.000 de iubitori ai genului, concertul "Comori ale romanței" nu numai că a fost un succes indiscutabil, convingând autoritățile locale că nu mai trebuie să lipsească de la edițiile viitoare ale "Zilelor municipiului Târgovişte", dar s-a constituit într-o minunată "încălzire" în avanpremiera Festivalului național "Crizantema de aur", realizat în colaborare cu UCMR.

Dorin MANEA

Şipoteanu – 35

Ar putea fi la o adică şi vârsta, într-atât de bine arată! Dar este vorba de o frumoasă aniversare a carierei, la împlinirea a 35 de ani de la debutul pe scena Teatrului "Alexandru Davila" din Piteşti, unde de altfel l-a cunoscut pe viitorul său soț, compozitorul şi dirijorul Dumitru Lupu. Asociată, firesc am spune, cu litoralul, fiindcă locuieşte la Constanța, unde a fost ani buni vedeta Teatrului "Fantasio", Ileana Şipoteanu este de fapt originară din frumoasa comună Rucăr din jud. Argeş. Îndrăgita interpretă a fost sărbătorită de colegi şi public în aer liber, la Constanța, ocazie cu care cunoscuta textieră Carmen Aldea-Vlad a dedicat o emoționantă poezie sufletului pereche al artistei, regretatul compozitor Mitică Lupu: "Am fost ca voi, iar voi veți fi ca mine/ Iluştri trecători, necunoscuți/ Luăm cu noi doar ce ni se cuvine/ Pe lungul drum al paşilor pierduți.../ Iubit-am marea mai presus de fire/ Cu ea în suflet mă trezeam în zori/ Lumina lunii îmi dădea de ştire:/ Vin muzele cu stoluri de cocori!/ E greu prin şapte note muzicale/ Să-nchin iubitei, mării mele-albastre/ Din veşnicia lumii siderale/ Omagiul meu, plecat acum spre astre./ De-acolo sus, deasupra mării/ Veghez de pe un iluzoriu nor/ Prin spectrul larg al depărtării/ Eu, spiritul unui compozitor...". De altfel cele mai cunoscute melodii din repertoriul Ilenei Şipoteanu aparțin lui Dumitru Lupu, fiind la un moment dat reunite pe un album editat la casa de discuri Eurostar. (**D. C.**)

Deep Purple – „Nothing At All”

Într-o epocă a vedetelor pop, actualitatea muzicală a fost monopolizată în ultimele luni de giganții rock-ului clasic. Văzând titluri precum „Queen pregătește un nou turneu”, „The Rolling Stones lucrează la un nou album” sau „David Gilmour lansează un nou single” a trebuit să ne aruncăm în permanență privirea peste calendar, pentru a ne convinge că încă suntem în anul 2020. Cu toate că turismul a fost închis în perioada pandemiei, nici o autoritate nu s-a gândit să interzică și călătoria în timp, astfel, din cauza frustrării provocate de restricții, am fi

putut presupune că, printr-o minune, am întreprins o excursie în anii ’70. Verificând calendarul, însă, constatăm că, momentan, ne este restricționată atât călătoria în timp, cât și în spațiu, dar privim cu bucurie la faptul că legendele muzicii anilor ’60, ’70 și ’80 nu și-au epuizat nici pe departe energia creativă. Începând cu Bono și Michael Stipe și continuând cu Bon Jovi, Roger Waters sau David Gilmour, marii artiști rock s-au întrecut în a propune publicului noi cântece.

În ziua în care The Rolling Stones lansa noua piesă „Criss Cross” (pe 9 iulie), Deep Purple dezvăluia lumii cel de-al treilea single lansat în anul 2020, „Nothing At All”. Protagoniști ai unor cântece legendare precum „Child in Time”, „Highway Star” sau „Smoke On The Water”, membrii grupului Deep Purple au anunțat apariția unui nou album. „Whoosh!” este un album conceptual, o poveste filosofică (ceva mai puțin ironică decât istorisirea lui Voltaire despre călătoria întreprinsă de Micromégas prin univers), în care personajul principal este un cosmonaut. Drumul degradării planetei începe cu piesa „Throw My Bones” și continuă cu „Man Alive”. Ultimul capitol dezvăluit de trupă până acum este „Nothing At All”, cântec în care omul venit din spațiu observă faptul că pe Pământ „nu a mai rămas nimic”.

Formația ne propune o nouă aventură muzicală, în care regăsim elementele marca Deep Purple (dialogul permanent între chitara electrică și orga Hammond și vocea puternică a lui Ian Gillan) și al cărei deznodământ ne va fi probabil revelat până la sfârșitul anului, o dată cu lansarea albumului „Whoosh!”.

Brian May – „Cel mai bun chitarist rock al tuturor timpurilor”

În prima jumătate a anului 2020, formația Queen a fost una dintre cele mai vizibile trupe în mediul online. Fie că a participat la evenimente cu scop caritabil, fie că a dedicat cântece fanilor sau a împărtășit pagini întregi din bogata ei istorie, trupa britanică a câștigat simpatia publicului într-o perioadă în care concertele live erau doar un vis. Încă din 1991 trupa este condusă de Brian May, care a știut de-a lungul deceniilor să împlinească frumosul destin al cântecelor Queen într-o nouă eră a muzicii rock și, în același timp, să păstreze viu spiritul lui Freddie Mercury, una din marile voci ale muzicii secolului XX.

Autor al unor solo-uri memorabile precum cele din „Bohemian Rhapsody” sau „I Want To Break Free”, Brian May a fost desemnat în luna iunie a acestui an de către cititorii revistei „Total Guitar Magazine” - „Cel mai bun chitarist rock al tuturor timpurilor”. May i-a devansat în preferințele publicului pe Jimmy Page, Jimi Hendrix, Eric Clapton, David Gilmour, Ritchie Blackmore, Jeff Beck, Slash și Carlos Santana.

Brian May a primit acest titlu cu modestie, având cuvinte de laudă despre colegi și mai ales despre idolul său, Jimi Hendrix, care s-a plasat pe locul al doilea în topul „Guitar Magazine”. Cu ocazia interviului acordat revistei, May a dezvăluit și câteva dintre secretele tehnicii sale, precum înlocuirea penei cu o moneda de șase *pence*, pentru a obține un atac mai rigid asupra coardelor chitarei electrice.

Este binecunoscută prietenia dintre Brian May și Tony Iommi (chitaristul Black Sabbath), iar iubitorii rock-ului se așteaptă de ceva vreme la o colaborare inedită între Queen și „părintele heavy metal-ului”, așa cum îl numește chiar May pe Iommi. Momentan, un asemenea eveniment a fost imposibil de realizat ținând cont de programul

încărcat al celor doi artişti, dar acum, turneele fiind amânate, se pare că ne putem aştepta ca în viitorul apropiat să auzim un cântec, poate chiar un album marca May-Iommi.

The Rolling Stones - „Criss Cross"

Pe 9 iulie a avut loc premiera noului single marca The Rolling Stones – „Criss Cross". De această dată, cântecul nu a mai fost lansat pe discuri de vinil, ca în

timpurile de glorie ale rock-ului, ci a fost publicat în mediul online pe canalul oficial de YouTube al trupei. Cu toate acestea, muzica lui Mick Jagger şi Keith Richards îşi păstrează prospeţimea şi energia după un parcurs artistic de peste jumătate de secol. Cântecul „Criss Cross" face parte dintr-un proiect mai amplu al formaţiei, care anul acesta va relansa discul „Goats Head Soup" (1973). Pe lângă variante demo şi înregistrări inedite cu trupa, pe albumul ce conţine una dintre cele mai frumoase balade rock („Angie") vor apărea şi trei piese noi: „Criss Cross", „Scarlet & All" şi „The Rage".

„Criss Cross", piesa ce păstrează stilul albumului lansat în anii '70, este însoţită de un videoclip modern regizat de Diana Kunst. Imaginea şi filtrul *vintage* se împletesc cu rock-ul clasic al celor de la Rolling Stones şi astfel legendara trupă care s-a aflat alături The Beatles, The Animals sau Pink Floyd în prima linie a „invaziei" muzicii britanice în Statele Unite ale Americii în anii '60 (şi care a făcut furori pe scenele lumii timp de 58 de ani) rămâne în prim-planul muzicii internaţionale indiferent de vremuri, fie că vorbim de epoca Hippie sau de era „Instagram".

Idiot Prayer: Nick Cave Alone at Alexandra Palace

Difuzat la nivel global în data de 23 iulie, filmul-concert „Idiot Prayer: Nick Cave Alone at Alexandra Palace" reprezintă un apogeu artistic atât din punct de vedere muzical, cât şi cinematografic. Având în spate o echipă de filmare de excepţie, din care a făcut parte şi cunoscutul director de imagine Robbie Ryan, Nick Cave a cântat la Londra timp de o oră şi jumate (21 de cântece originale), reuşind să pună stăpânire prin forţa sa artistică pe vastul West Hall din Alexandra Palace.

Filmarea începe din culise, acolo unde artistul îşi notează calm câteva cuvinte într-un caiet, în timp ce pe fundal se aude recitată poezia din „Spinning Song", un cântec de pe ultimul album Nick Cave & The Bad Seeds, „Ghosteen". Nick Cave porneşte spre scenă, coborând pe scările largi ale palatului, trecând prin încăperi frumos ornamentate şi coridoare. Mişcările camerei de filmat sunt însoţite de cuvintele poeziei, care par a fi gândurile poetului, o incantaţie sau o rugăciune. Nick Cave ajunge pe scenă, în uriaşul amfiteatru, ce seamănă mai degrabă cu o sală de bal desprinsă parcă din romanele ruseşti din secolul XIX. Lipsesc însă oamenii, orchestra – încăperea este pustie. Artistul se aşează la pian şi, în ciuda pustietăţii asurzitoare care îl înconjoară, începe să umple tăcerea cu melodiile sale. În mod paradoxal, atmosfera este intimă. Nick Cave nu se adresează celor care îl urmăresc, iar luminile şi decorul sugerează un cadru ireal. Publicul (ce urmăreşte de acasă difuzarea) nu participă la un concert obişnuit, ci pătrunde în lumea lui Cave. O lume plină de umbre, îndoieli, tentaţii şi amăgiri, un univers care va fi mântuit totuşi de frumuseţea muzicii.

Singur, fără trupa The Bad Seeds, Nick Cave transpune la pian cele 21 de piese din bogatul său repertoriu. Rezultatul acestei sublimări a orchestraţiilor complexe este unul inedit, cântecele îşi pierd din ascuţimea şi energia imprimate pe albumele de studio, dar câştigă în

profunzime, atingând abisuri neexplorate încă în melodii precum „Papa Won't Leave You, Henry" sau în răscolitorul „The Mercy Seat".

Personalitatea mistică a lui Nick Cave umple sala pustie şi cutremură audienţa aflată atât de departe în timp şi în spaţiu de momentul recitalului. Evenimentul „Idiot Prayer: Nick Cave Alone at Alexandra Palace" este considerat de mulţi jurnalişti drept cel mai complex demers artistic întreprins în pandemie.

David LAPADAT

"Porto Franco"

La Sulina am ajuns de câteva ori când mă aflam în Delta Dunării, fie la pescuit (am locuit, nu mai țin minte, pe faleză, la o pensiune ce se cheamă fie "Jean Bart", fie poartă numele festivalului și care face trimitere la statutul din vremurile de glorie a orașului, de care ne mai amintesc doar cimitirul, vechiul far și casele lăsate în dureroasă paragină), fie în plimbări cu prietenii de aventuri în căutarea "monstrului" din adâncuri, Mitru Crișan și Dorin Irimia. Știam că aici are loc un festival păstorit de Adrian Ordean, într-o vară am prins nava rapidă în port în ultima clipă, aburcat la bord cu undițe și bagaje, spre amuzamentul general, de membrii formației Talisman. Mi s-a părut întotdeauna extraordinar ca într-un oraș mic, aflat la capătul țării (la propriu), să se desfășoare o manifestare muzicală tradițională, în timp ce municipii cu sute de mii de locuitori și posibilități financiare uriașe, cum ar fi Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Bacău, Constanța, Craiova, chiar București nu par a-și aduce aminte că mai există și muzică ușoară și tineri care doresc să cânte... Cu ajutorul cunoscutei interprete Alexandra Canareica, membră în juriu și recital la recenta ediție, suntem în măsură să vă oferim amănunte și imagini de la ceea ce ar trebui să fie o lecție usturătoare pentru marile festivaluri, care profită de pretextul pandemiei pentru a nu programa edițiile 2020.

Prima ediție a festivalului de la Sulina (județul Tulcea, pentru cei care au lipsit la ora de geografie) s-a desfășurat în 1998, având doar secțiune de Creație, pentru ca din anul următor să fie introdusă cea de Interpretare. O confirmare a viabilității acestui proiect s-a produs în 2017, la ediția festivă cu numărul XX, la care a cântat o parte dintre laureații edițiilor anterioare, în aplauzele unui public tot mai numeros, alcătuit din turiști români și străini (iată deci că mai sunt primari care înțeleg rostul și eficacitatea unei asemenea manifestări muzicale în promovarea imaginii localității). Din 2018 profilul s-a schimbat puțin, organizatorii optând pentru un festival național pop-rock – un proiect mai special, ambițios, deschis tinerilor interpreți cu veleități moderne. Titulatura adoptată, "Porto Franco", este cât se poate de firească, așa cum am scris, aducând, declară organizatorii, "un omagiu perioadei de mare dezvoltare a localității de pe malul Dunării, din timpurile Comisiunii Europene a Dunării". Inimoșii organizatori, sufletul festivalului, au fost reprezentanții Casei de cultură din Sulina, Paul Nour (directorul festivalului a fost și chitarist în formația Euxinus) și Florentina Dunaev. Alături de Casa de cultură, co-organizatori au fost Primăria și Consiliul local Sulina, colaboratori fiind Centrul cultural "Jean Bart" din Tulcea și Asociația "Euxinus" din Sulina, plus câțiva parteneri media, cărora, iată, ne alăturăm și noi cu drag acum. Jos pălăria în fața primarului Nicolae Răduș, care a oferit celor 16 finaliști o minunată mini-vacanță, asigurându-le gratuit 3 nopți de cazare, plus transport Tulcea-Sulina-Tulcea. Vă dați seama ce bucurie pentru adolescenții veniți din București, Brașov, Amara, Onești, Comănești, Vaslui, Bârlad, Călărași, Tecuci, Galați, Moinești, dintre care mulți nu mai călătoriseră în viața lor cu un vapor pe Dunăre! Cea mai consistentă participare a venit, culmea, nu din județele Tulcea, Constanța, Ialomița, învecinate, ci din județul Bacău, unde se vede treaba există dascăli pasionați (am cunoscut câțiva pe vremuri la "Zilele municipiului Moinești", pe când primar era tânărul parlamentar Viorel Ilie, mare iubitor de muzică): din cei 16 finaliști, nu mai puțin de 5, unii foarte buni (așa cum indică palmaresul), au reprezentat acest județ moldav. Marele premiu (sau Trofeul, care nu poate fi în nici un caz "mic", așadar formularea "marele trofeu", pe care am întâlnit-o și la "Cerbul de aur", este pleonastică...) a fost cucerit de Maria Andrieș din Onești (categoria de vârstă 16-20 de ani). Mai mult chiar, unul din cele două premii I "ex aequo" a fost cucerit tot de o băcăuancă, Antonia Lorenti, 17 ani, din Comănești. Ea a împărțit această distincție cu Denis Costea, 14 ani, din Brașov. A reprezentat cu cinste culorile județului ei și Bianca Petcu, 17 ani, din Comănești, situată pe treapta a

Maria Andrieș

doua alături de Theodor Andrei, 15, București. Și premiul III a fost acordat "ex aequo", cu câte un laureat de la fiecare grupă de vârstă: Andreea Otilia Teletin, 18 (Crasna, jud. Vaslui), respectiv Alexia Alexandru, 13 (Bârlad). Două premii speciale au fost acordate de instituții media partenere, Radio România Regional (distincția "Tinere talente") - Cosminei Penghiș, 16, din Buciumeni, jud. Galați, respectiv de TV Accent din Tulcea - Catincăi Leu, 12, din Călărași. Una peste alta, evident această a treia ediție a festivalului "Porto Franco" a fost dominată de soliștii din Moldova. Referitor la concurs, în cele două seri s-au înfruntat 8 finaliști la categoria 12-15 ani și alți 8 la 16-20 ani. Interesant este faptul că regulamentul precizează că

"obligatoriu una din cele 2 piese trebuie să fie din repertoriul românesc", de parcă ar trebui să le precizezi unor tineri solişti români să cânte în limba maternă! Am mai observat acest fenomen păgubos şi la alte competiţii unde se permite abordarea unor piese străine: asta dorim să promovăm, nişte imitatori cu pronunţii aproximative şi cu aere de vedete galactice, în timp ce nu sunt în stare să cânte ca lumea melodii româneşti, cu topica şi intonaţiile împrumutate tot din limba engleză? Am remarcat acest aspect regretabil la cea mai recentă ediţie a festivalului "Aurelian Andreescu" (întâmplător mare cântăreţ... român!) când s-a interpretat o singură melodie lansată de acesta!! În schimb, la cele mai importante competiţii din ţară – Amara, "George Grigoriu", "Floren Delmar" - ambele piese din concurs sunt din repertoriul autohton, în felul acesta promovându-se creaţia românească, ne ajunge că la toate posturile de radio ascultăm doar muzică străină... În sprijinul acestui demers, vă propun un exerciţiu: numiţi ce mari, autentice vedete ale cântecului au triumfat la concursurile TV "Vocea României" sau "X Factor", unde se cântă mai mult muzică străină? Sigur, e doar o sugestie pe care ne permitem s-o adresăm admirabililor organizatori de la Sulina (ştim din proprie experienţă cât de dificil este să pui pe picioare şi apoi să menţii un asemenea eveniment, mai ales într-un oraş cu resurse limitate), o alta fiind legată de titulatura festivalului şi de concepţia repertorială. Nu e bine, credem, să îngrădim opţiunile soliştilor, ci trebuie deschise porţile festivalului tuturor tinerilor talentaţi. E foarte greu, la această vârstă, să faci o competiţie solistică eminamente pop-rock, dovadă că înafară de Holograf, Cargo sau Laura Stoica (piesele preluate de la Delia sau Feli nu sunt nicidecum rock) s-au cântat piese de muzică uşoară compuse de Horia Moculescu, Andrei Tudor, Bogdan Cristinoiu, Mădălina Manole. Că se cântă şi rock, şi dance, şi muzică uşoară, foarte bine, aşa este normal, fiecare abordează stilul care i se potriveşte şi care-i place, "Porto Franco" să fie fără taxe vamale... repertoriale! Premiile au fost decise de un juriu din care au făcut parte compozitorii şi chitariştii Eugen Mihăescu (Krypton) şi Dan Iliescu (Timpuri Noi), Bogdan Dragomir (Radio România) – preşedinte al juriului (pe vremuri a cântat muzică uşoară în "Cvintetul vocal Luchian", condus de Ioan Luchian Mihalea...), Alexandra Canareica (a reprezentat Centrul cultural "Jean Bart" din Tulcea), Valentina Rodinceanu.

Alexandra Canareica

Două din recitaluri au fost orientate clar către titulatura festivalului. Evident, trupa cea mai cunoscută, de departe, a fost Krypton. De această dată Eugen Mihăescu (chitară), Dragoş Docan (chitară bas), Aurel Dincă (vocal) l-au aruncat în focul luptei pe talentatul baterist de numai 13 ani Claudiu Macarie. Legat de observaţiile anterioare, să nu uităm că atât Mihăescu, cât şi Docan au scris foarte reuşite piese de muzică uşoară pentru solişti cunoscuţi. Trupa This Obey (punk – ska – reggae) a venit de la Sibiu, având însă o componenţă... naţională. Doar Marius Dan Amariei, chitară şi vocal, este din Sibiu, ceilalţi doi membri fiind din Sulina – Andrei Dunaev (baterie) şi Caracal – Laza Ardeljan (chitară bas). În fine, Alexandra Canareica, absolventă de Conservator şi profesoară de canto la Tulcea, dovedeşte de fiecare dată, suntem siguri, că nu întâmplător a cucerit Trofeul "Steaua fără nume" (aceea era o adevărată "Voce a României"!) şi două premii la Mamaia. După numeroase turnee peste hotare, a oferit un recital axat pe "cover"-uri, reunind hit-uri internaţionale în acompaniamentul profesionist asigurat de cei doi componenţi ai formaţiei Euxinus, Paul Nour (chitară) şi Gabriel Cârlan (claviaturi).

În expunerea de motive a organizatorilor de la Casa de cultură din Sulina se spune că festivalul este "menit să catalizeze apariţia de noi tinere valori în sfera interpretării muzicale şi să valorifice acest potenţial interpretativ în sensul promovării muzicii pop-rock, oferind o şansă tinerilor de a-şi ţese singuri un viitor, rolul organizatorilor fiind doar acela de a le facilita întâlnirea pe aceeaşi scenă cu fascinanta lume a muzicii pop-rock şi de a promova tinere talente în domeniul artei muzicale la nivel naţional prin crearea unui eveniment-cadru concurenţial, cu mare potenţial stimulativ". După câte am înţeles, la această a treia ediţie (desfăşurată pe faleza Dunării, cu respectarea legii actuale de desfăşurare a spectacolelor, cu maximum 500 de spectatori distanţaţi corespunzător) reuşita a fost deplină, aşa încât felicitări şi la mai mare!

Krypton

Octavian URSULESCU

La steaua care (nu) a răsărit...

În articolul anterior am trecut în revistă doar o parte dintre câştigătorii Trofeului "Steaua fără nume" la celebrul concurs difuzat de Televiziunea Romana între 1969 şi 1989, cu o întrerupere de 3 ani. Doar o parte fiindcă nu m-am gândit să-i cer regretatei Simonei Patraulea o situaţie exhaustivă a competiţiei, la ultima noastră întâlnire, deoarece sunt sigur că avea aşa ceva. Oricum, numele cele

Tudor Turcu

mai importante n-au fost ocolite şi chiar mă gândeam ce rezultat ar da acum o anchetă ad-hoc pe stradă, în rândul trecătorilor, supunându-le acestora o listă cu câte, să zicem, 10 nume care au trecut pe la "Steaua fără nume" şi o alta cu acelaşi număr de solişti de la "Vocea României", "X Factor" sau "Românii au talent". Cu siguranţă cei tineri vor puncta la a doua listă, dar cum, respectând principiile sociologice, ar fi abordate toate segmentele de vârstă, va rezulta fără putinţă de tăgadă că tot cei vechi sunt mai notorii. Şi cum să nu fie aşa, când pe lista acestora ar figura Corina Chiriac, Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Loredana Groza, Oana Sârbu, Ramona Bădescu, Mihaela Runceanu, Carmen Rădulescu, Eva Kiss sau Angela Ciochină? Explicaţia popularităţii neştirbite a acestora, în ciuda trecerii timpului, rezidă dintr-un adevăr simplu şi de necontestat: toţi au cântat doar în limba română, pe înţelesul marelui public, legând de numele lor titluri ce le-au conferit identitate şi pe care melomanii nu le-au uitat, fiind vorba de creaţii memorabile ale compozitorilor români de gen. Inclusiv preferaţii publicului tânăr de azi îşi datorează succesul pieselor cântate în limba română, de la Delia la Smiley sau Randi, ca să nu mai vorbim de Andra, Ştefan Bănică sau Horia Brenciu. Din păcate, cum spuneam, mulţi tineri sunt aruncaţi fără o pregătire muzicală serioasă în vârtejul vieţii muzicale ("industrie muzicală" e o formulare pretenţioasă, la noi neexistând aşa ceva...) de către casele de producţie, mulţi dintre ei sub tot felul de pseudonime cu rezonanţe străine, adesea hispanice, pentru a induce probabil, pe piaţa externă, impresia că avem de-a face cu artişti de peste hotare. Din această cauză ei pornesc cu un handicap evident, pentru că scena este neiertătoare, iar primele întâlniri cu publicul pot fi dezamăgitoare şi frustrante. Cei de la "Steaua fără nume", pentru a păstra paralela, veneau, cei mai mulţi, cu o pregătire muzicală serioasă, cu cursuri de canto la Şcoli populare de artă, licee de muzică sau chiar Conservatoare, nemaivorbind că pe parcursul anilor, cât dura competiţia (nu doar câteva luni, ca la concursurile TV de acum) pregătirea în "laboratoarele" TVR era intensă şi complexă, cu compozitori, dirijori, textieri, actori, pianişti, coregrafi. În plus, în acest interval ei participau la diverse festivaluri puternice (azi finaliştii sunt obligaţi să semneze un contract ce le interzice orice fel de apariţie publică!), spectacole, emisiuni TV şi Radio, se rodau deci de la o etapă la alta, venind de fiecare dată tot mai pregătiţi, surprizele fiind excluse. Nu acelaşi lucru se întâmplă însă la ora actuală, când după un singur titlu de succes (aceasta însemnând nu spectacole cu sala plină sau zeci de mii de discuri vândute, ci vizualizări pe youtube, criteriu evident relativ) soliştii sunt cooptaţi în concerte de anvergură, uneori cu rezultate triste pentru ei. În paginile noastre am fost întotdeauna echilibraţi, am acordat mereu spaţii ample şi interpreţilor din tânăra generaţie, în ideea că ei reprezintă viitorul genului, indiferent de preferinţele noastre sau ale colaboratorilor, aşa încât ne vom referi doar la materiale apărute în presă, străduindu-ne să fim cât mai obiectivi. Astfel, în urmă cu câţiva ani în ziarul "Ring" apărea un articol cu titlu devastator: "Hemoragie în urechea românului. Muzicienii atacă show-ul Fortza Zu". Era vorba despre un mare concert organizat la Sibiu de postul de radio Zu, unde câţiva tineri solişti au avut evoluţii criticabile, ţinta fiind îndeosebi cântăreaţa Adda,

Tiberiu Albu

descoperită de Marius Moga după succesul piesei "Minţi murdare". Semnalul a fost dat de compozitorul Andrei Tudor, care se întreba pe un cont de socializare dacă suntem afoni, după care muzicianul Walter Dionisie a criticat inclusiv rolul jucat de realizatorii postului respectiv de radio (dar, între noi fie vorba, situaţia este aceeaşi la toate posturile de radio, din păcate...), iar compozitorul Cristian Faur a fost şi mai tranşant: "Piesele difuzate la radio sunt aşa cum le pot cânta realizatorii. Am ascultat şi eu prestaţia Addei şi pot să spun doar că ce s-a auzit la Fortza Zu este o

hemoragie în urechea românului. Show-biz-ul e plin de cântărețe îmbrăcate în cercei, după cum a spus Elena Cîrstea. Poate că în cazul acestei artiste a fost doar o întâmplare nefericită, dar trebuia să știe că orice înregistrare de acest fel rămâne o rușine veșnică. Înainte să urci pe scenă ai nevoie de repetiții, iar dacă știi că te confrunți cu o problemă trebuie să ai măcar bunăvoința și respectul față de public să faci playback". Nici instrumentistul și compozitorul Walter Dionisie n-a fost mai blând: "Nu vă e rușine să scoateți o asemenea calamitate în fața a mii de oameni? Iar voi, cei care ascultați așa ceva și vă extaziați, ar trebui să vă faceți un control la medic, dragilor! Asemenea gunoaie ale "producătorilor" autohtoni, din păcate, au intoxicat mințile copiilor voștri. Radio-uri de 2 lei, realizatori de 2 lei, public pe măsură… Am o greață infinită". În replică, solista Adda se apără acuzând probleme tehnice, legate de controlul sunetului, cum că "nu s-a auzit", totuși ceilalți participanți au utilizat aceeași aparatură, pe aceeași scenă. Sigur, nu trebuie să generalizam acest caz, însă opiniile unor persoane atât de avizate te duc cu gândul la superficialitate și la graba de a "arde etapele", cum se spune, atât din punctul de vedere al organizatorilor, cât și al interpreților, căci până a folosi termenul "artiști" mai e cale foarte lungă…

Cristina Bălan

Revenind la paralela dintre "Steaua fără nume" și concursurile TV din ziua de azi, descoperim în același ziar, cam în aceeași perioadă, un amplu și documentat articol intitulat "Câștigătorii talent-show-urilor, eșecuri de milioane de euro". „Chapeau"-ul este sugestiv: "Doar în primii cinci ani s-au dat premii de peste un milion de euro la cele mai în vogă concursuri TV de talente, însă rezultatele întârzie să apară. Învingătorii de la "Vocea României", "X Factor" și "Românii au talent" fie s-au reprofilat, fie au abandonat lupta pentru afirmare în showbiz", pentru ca în josul paginii caricaturistul Ovi să alăture imaginii a trei dintre câștigători textul "Voce X talent = faliment?". Așa am aflat și noi ce s-a întâmplat cu cei care au trăit o seară de vis când au fost încununați, plecând acasă și cu o sumă uriașă de bani ("ochiul dracului"…), dar au recăzut în anonimat datorită unui sumum de… X factori. Astfel, primul câștigător al "X Factor", Andrei Leonte, a lansat fără succes trei piese (deci a încercat, dar…) și cântă la evenimente "cover"-uri (piese străine), ceea ce de fapt a făcut și în concurs. Pentru că toate aceste concursuri sunt formate TV străine, cumpărate pe bani grei (spre deosebire de "Steaua fără nume", proiect 100% românesc, pentru că mai avem și noi ceva minte și imaginație!), așa încât nu trebuie să ne mire că nu se cântă mai deloc melodii autohtone. Și e păcat, fiindcă unii câștigători chiar au fost talentați și ar fi meritat o soartă mai bună, nu doar să interpreteze rolul de foarte buni imitatori… Ce nu ne este deloc clar ține de titulatura competițiilor, "Vocea României" (deci nu a Americii sau a Angliei!) sau "Românii au talent", în condițiile în care sunt acceptați și concurenți din alte țări… Andrei Leonte a mai tradus în engleză versurile piesei "De la capăt" a formației Voltaj, aleasă să reprezinte țara noastră la respectiva ediție Eurovision. Același "X Factor" era câștigat în 2012 de simpaticul Tudor Turcu. După un an de eforturi în muzică, se scrie în articol, acesta s-a întors la pictură, care îi asigură câștiguri mai mari decât concertele, tablourile lui vânzându-se cu sume între 250 și 2500 de euro! Florin Ristei a făcut parte, ca adolescent, din trupa Amici, alături de unul din fiii lui Leo Iorga, apoi și-a alcătuit formația Freestay. El a triumfat la "X Factor" în 2013, menținându-și de fapt cota de notorietate deja existentă. În paralel s-a dovedit și un înzestrat om de televiziune, ca moderator sau participant la show-uri cum ar fi "Te cunosc de undeva", "Prietenii de la 11", "Splash! Vedete la apă". Nici câștigătorii de la "Vocea României" nu se pot lauda că au reușit să urce în top alături de vedetele genului, singurul succes cert fiind banii câștigați, deloc puțini. Primul triumfător a fost Ștefan Stan, susținut ulterior de Alex Velea, dar piesa "You Give Me Love" nu i-a convins pe realizatorii radio. Probabil titlul cântecului a fost inspirat de idila cu Andreea Mantea, după care a suspinat un timp în emisiuni TV nocturne, apoi s-a întors la evenimente muzicale și a participat la "reality show"-uri discutabile, cum ar fi "Ferma vedetelor". Prezență exotică, Julie Mayaya a câștigat "Vocea României" în 2012, a lansat apoi câteva piese, nereușind însă nici ea să dea lovitura cu vreuna din ele, drept care pare a se fi orientat către actorie, jucând la Teatrul "Elisabeta" în musical-ul "Știi ce am făcut in

Andrei Leonte

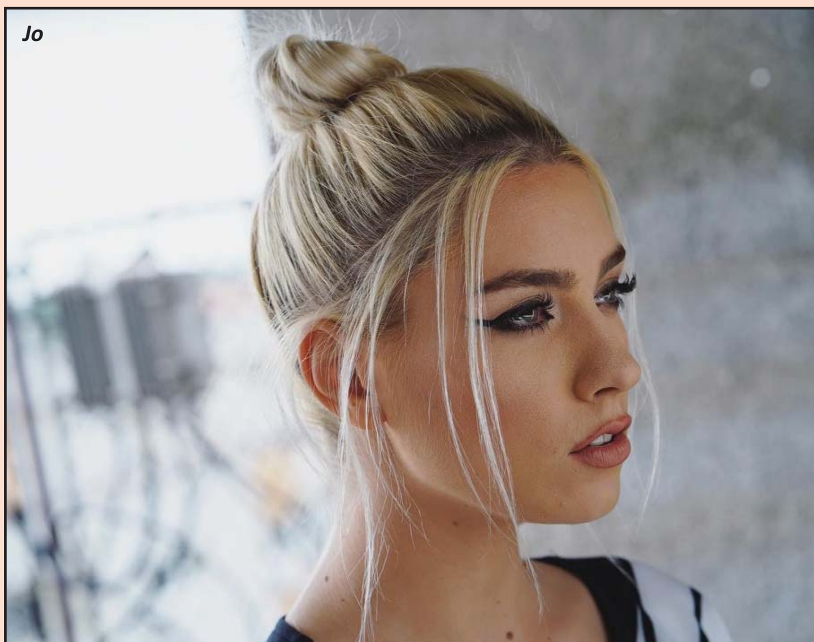
America?” (măcar la teatru.)… Un alt câştigător al “Vocii României”, Mihai Chițu, pare mai lucid: “Un concurs de talente e un sprijin, dar apoi trebuie să munceşti foarte

Florin Ristei

mult. Te bucuri de spațiu de emisie, de publicitate enormă, dar contează munca depusă ulterior. Nu poți aştepta ca ofertele, piesele să vină la tine. Eu n-am prins încă peştele cel mare. Urc treaptă cu treaptă până voi ajunge să fiu mulțumit de realizările mele”.

În august 2019, ziarul “Click!” publica o anchetă foarte documentată referitoare la concursul ProTV “Vocea României”, care a premiat, în decursul a opt sezoane, tot atâția solişti talentați, fiecare câştigând peste 100.000 de euro! Destinația acestor bani? Apartamente, maşini de lux, donații şi uneori melodii şi studii muzicale. Comparația cu cei de altădată este copleşitor în favoarea acestora, care stăteau cu părinții, nu visau nici măcar la o Dacia, dar puneau serios accentul pe pregătirea muzicală, investind puținii bani pe care-i aveau în această direcție. Acum însă lucrurile s-au schimbat radical… Cei mai mulți dintre câştigători declaraseră că vor investi premiul în cariera muzicală, însă au preferat să îşi cumpere locuințe şi maşini de lux. Ştefan Stan, 42 de ani, despre care am scris, a făcut parte la ora victoriei din echipa lui Smiley (35 de ani) şi a spus că a donat jumătate din bani Kassandrei Rotariu, fiica fostului fotbalist Iosif Rotariu, ale cărei numeroase operații sunt binecunoscute. De asemenea şi-a cumpărat un microfon, aparatură muzicală şi a pus restul de bani la bancă, întreținându-se, ca înainte, din cântat. Julie Mayaya (33), victorioasă în sezonul 2, a fost antrenată atunci de Horia Brenciu (46) şi a mărturisit franc că toți banii i-a dat pe cumpărarea unui apartament! Mihai Chițu (39), al treilea câştigător, a fost antrenat tot de Brenciu şi părea cel mai hotărât să se ocupe de pregătirea muzicală. Tiberiu Albu (27), al patrulea fericit, a fost antrenat de Tudor Chirilă (45). În ianuarie 2017 el a lansat, alături de formația sa, Fameless, un prim album, mutându-se de la Orăştie la Bucureşti şi anunțând că va investi în carieră, că îşi va cumpăra o maşină şi o chitară mai bună, îşi va amenaja acasă un mic studio, concentrându-se pe compoziție, cu dorința de a face muzică “din pură plăcere”. Totuşi, de aici până la o carieră profesionistă e un drum cam lung… Înainte de a câştiga sezonul 5, Cristina Bălan (36) avusese o carieră muzicală în cadrul unui duo. Antrenată de acelaşi Tudor Chirilă, era decisă să investească suma de 100.000 de euro într-un centru destinat copiilor cu sindrom Down, dar până la urmă, împreună cu soțul său, muzicianul Gabriel Bălan (39), şi-a construit o casă la 15 km de Capitală, în care locuieşte cu întreaga familie şi cu socrii: “A fot o schimbare radicală, mai ales pentru copiii noştri, gemenii de 6 ani Toma şi Matei.” A şasea câştigătoare, Teodora Buciu (20), a fost tot în echipa lui Tudor Chirilă, era la vremea respectivă elevă la Liceul “Nicolae Tonitza” din Bucureşti şi şi-a folosit premiul pentru a studia, la Londra, teatru şi muzică. Foarte tânăra triumfătoare în sezonul 7, Ana Munteanu (18), a fost antrenata de Smiley: “Îmi voi cumpăra un apartament în Bucureşti şi voi investi într-un studio, în cariera mea muzicală. Vreau să devin o profesionistă în acest domeniu”. În fine, tot din echipa lui Smiley a făcut parte şi Bogdan Ioan (29), constănțeanul anunțând că vrea şi el să se mute în Capitală, pentru că “aici se întâmplă toate”: “Restul banilor îi voi investi în carieră. Nu am studii în muzică şi vreau să iau lecții de canto şi de dans, să fiu un artist complet”. În sezonul 9 din juriu au făcut parte, înafara de Tudor Chirilă şi Smiley, Irina Rimes (27) şi Horia Brenciu, acesta înlocuind-o pe Andra (cel puțin ciudat să renunți la Andra pentru Rimes, dar în fine, e treaba producătorilor, la urma urmei e doar un show TV comercial, fără nici o legătura cu valorile muzicale…). Brenciu a mai făcut parte în primele 3 sezoane din juriu, după care in 2014 a plecat la Antena 1, la “X Factor”, fiind

Jo

atunci înlocuit cu Tudor Chirilă. Vă reamintim că în primele 3 sezoane din juriul de la “Vocea României” făceau parte, înafara de Brenciu şi Smiley, Loredana Groza (49) şi Marius Moga (37). Aici poate trebuie căutată una din explicațiile traseului neconcludent al unora dintre câştigătorii concursurilor TV actuale: la “Steaua fără nume” câştigătorii

erau stabiliți de un juriu de profesioniști, toți cu studii muzicale, pe când la cele 3 de azi jurații au doar rolul de selecționeri și antrenori, câștigătorii fiind stabiliți prin televoting de către telespectatori, publicul având nu o dată gusturi, să zicem, cel puțin bizare (să ne amintim de solistul și „autorul” hip-hop Adrian Țuțu, învingător la “Românii au talent”!).

Cum spuneam, mulți dintre finaliștii (nu neapărat câștigătorii, atenție) de la concursurile TV difuzate de posturile comerciale ProTV și Antena 1 posedă un real talent, charismă, depinzând doar de ei, dar și de casele de producție și de respectivii producători ai show-urilor muzicale, ca în continuare să aibă cariere artistice solide, să fie îndrăgiți de publicul de toate vârstele, să lanseze melodii frumoase, care să meargă la inimă și să se bazeze pe o audiență reală, nu numai din punct de vedere al vizualizărilor pe youtube. Formatele originale, cumpărate din străinătate, au impus acolo artiști cu un statut respectat. Un exemplu: în SUA, la “American Idol”, Adam Lambert NU a câștigat, dar a dobândit o popularitate uriașă și a fost invitat, după ce discurile sale au atins tiraje de milioane de exemplare, să preia rolul lui Freddie Mercury în concertele formației Queen! Alte nume, azi celebre, impuse de competițiile TV americane: Kelly Clarkson (care animă un popular show TV), Carrie Underwood (multi-laureață la „Country Music Awards”), Jennifer Hudson. Și la noi adesea NU câștigătorii s-au impus și au în continuare activitate muzicală susținută: Jo (Ioana Anuța), Feli (Felicia Donose) sau Liviu Teodorescu sunt exemple concludente, ce dovedesc că a miza totalmente pe votul publicului poate sa uneori rezultate neconforme cu valoarea intrinsecă. Dintre toți învingătorii de care am amintit în aceste rânduri, ale căror câștiguri au totalizat câteva milioane de euro (nu-i vorba, publicitatea aduce bani și mai mulți în vistieria televiziunilor cu pricina!), câți au ajuns să cânte pe cea mai prestigioasă scenă din țară, cea de la Sala Palatului din București? Câți dintre ei au la activ discuri și câți melodii proprii, nu reluări? Cum nici măcar posturile TV care i-au lansat nu dau semne că s-ar mai ocupa de ei, zadarnic au voci și reclamă, pentru că lor, în raport cu marile vedete ale muzicii ușoare românești, le lipsește IDENTITATEA: încercați, citind numele unuia dintre ei, să vă amintiți cum arată, ce și cum cântă… Se va mai vorbi despre ei, se va mai scrie, vor mai figura în dicționarele de specialitate, hai, nu peste 50 de ani, câți au trecut de la lansarea “Stelei fără nume”, dar măcar peste 30, câți s-au scurs de la ultima ediție a competiției TVR? Noi le-o dorim din toată inima și depinde doar de ei…

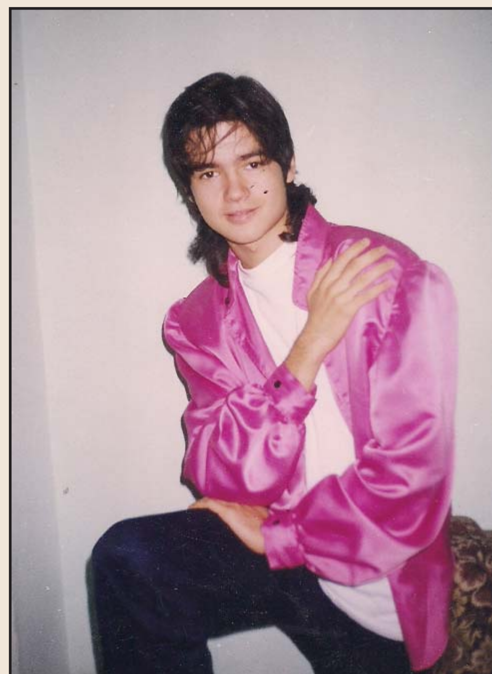

Ştefan Stan

Marius GHERMAN

Recunoaşteți personajele?

- Prima dintre imagini a fost surprinsă în urmă cu un deceniu și mai bine în culisele Teatrului de vară “Mihai Eminescu” (fost “23 August”), după un spectacol în care colegul nostru Octavian Ursulescu a propus publicului un duet feminin aflat la început de drum Nu ne întrebați cum se chema, ceva cu “A” (de la Adela, normal), parcă “A team”, fiindcă n-a avut viață lungă. Pe cea din stânga probabil o veți recunoaște mai lesne, fiind vorba de actrița, cântăreața și prezentatoarea TV (emisiunea “Vorbește lumea”, ProTV) Adela Popescu, care în acea perioadă se pregătea cu regretatul Mihai Constantinescu. Iar colega ei nu era alta decât Elena Gheorghe, care pesemne a închis ochii visând ce vedetă va ajunge, ca solistă la Mandinga, apoi ca reprezentantă a României la Eurovision și cu o carieră cu numeroase piese de succes la activ, inclusiv în dialectul aromân...

- Nu că nu l-ați recunoaște, dar e bine să ne amintim cum arăta puștiul din Năvodari lansat de Marina Voica prin intermediul compoziției de uriaș succes a acesteia, “Cifre”. La vârsta de 14 ani, Laurențiu Duță, liderul formației 3 Sud Est, înnebunea puștoaicele cu aparițiile sale în manieră Michael Jackson... (I. S.)

Estivale

În lipsa festivalului de la Mamaia şi cu rărirea semnificativă a concertelor de calitate, adăugând şi blestemata de pandemie, litoralul a propus anul acesta un

număr redus de manifestări importante. Dacă tot nu reuşeşte de vreo şapte ani de zile să renoveze Teatrul de vară din Mamaia, tot e bine că Primăria municipiului Constanţa finanţează unele proiecte culturale. Între acestea se numără "Serile de teatru la Pontul Euxin", întinse pe o lună de zile, până pe 6 septembrie. La această a doua ediţie, publicul a fost invitat (intrarea liberă), în penultima seară a manifestărilor, în Parcul Tăbăcăriei – Zona Amfiteatru (unde se află şi grădina de vară Soveja, şi aceasta marginalizată de autorităţile actuale), la o "Seară la Constanţa între prieteni", cu muzică, dans şi poezie. Titlul a fost cu siguranţă inspirat de numele unui restaurant faimos cândva, "O seară la Constanţa", închis din păcate în prezent, unde patroana, basarabeanca Maria Paladi, oferea nu numai delicii culinare, ci şi programe muzicale atractive. În cadrul spectacolului, alături de actorul Mihai Gălăţan şi de balerinii Louise Chapovaloff şi Cosmin Adrian, a susţinut un recital Ileana Şipoteanu, sărbătorită cu această ocazie la împlinirea a 35 de ani de activitate artistică fructuoasă, pentru care ar merita să primească mai multe recunoaşteri oficiale.

În această perioadă, în care mari festivaluri, cum ar fi cele de la Brăila ("George Grigoriu") şi Amara ("Trofeul tinereţii"), n-au mai avut loc, organizatorii negăsind încă soluţii în contextul pandemiei (noi tot sperăm s-o facă până la sfârşitul anului, fiind vorba de manifestări emblematice ale muzicii uşoare româneşti...), unele dintre competiţiile pentru copii şi-au continuat neabătut însă drumul. Rămânând pe litoral, nu ne vom referi în nici un caz la atât de contestatul, pe drept cuvânt, "Festival al tinereţii", criticat de toţi cei care au avut neinspiraţia să treacă pe acolo (anul acesta a avut loc în staţiunea Jupiter) şi prea mult nici la "Mamaia copiilor", care din păcate nu a mai avut loc, din motivele cunoscute, deşi în ultima vreme se desfăşurase în aer liber. Supervizată de Liviu Manolache, Viorel Gavrilă şi Bogdan Dragomir, preselecţia pentru secţiunea de Creaţie a fost programată pe 1 septembrie, fireşte on line. Probabil echipa tehnică nu era prea familiarizată cu specificul unui asemenea demers, din acest motiv în cazul unora din melodii autorii n-au fost menţionaţi, dar toate melodiile selecţionate (pentru care s-au trimis autorilor "Diplome de excelenţă"), s-a anunţat, vor fi jurizate la ediţia viitoare într-o seară specială. De altfel ele vor fi gravate pe un CD apărut sub egida Editurii muzicale a UCMR, pe care fireşte îl vom recenza la timpul potrivit.

La Piatra-Neamţ a avut loc a 11-a ediţie a festivalului pentru copii "Volare", organizat de familia Stoian (Asociaţia "Star") cu sprijinul Primăriei locale şi al Centrului pentru cultură şi arte "Carmen Secularae". Desfăşurare în aer liber, în "Curtea Domnească" din Piatra-Neamţ, prezentare – solista Viorela Stoian şi Victor Mihalache; imnul festivalului – compus de Viorela Filip. Nefiind de faţă, am recurs la informaţii telegrafice furnizate de interpreta şi textiera Camelia Florescu. Un juriu internaţional ciudat, fără nici un nume respectat din perimetrul muzicii uşoare, preşedinte – Olimpia Rus (fără supărare, nu ne este cunoscută, în această postură se cuvenea să fie un compozitor sau un artist cu reputaţie în domeniu, nu, să zicem, pe tărâmul... operei, care este totuşi altceva). În finală s-au înfruntat aproape 80 (!) de copii şi adolescenţi cu vârste de la 4 la 19 ani şi 5 grupuri. La secţiunea 13-15 ani premiul I a fost câştigat de Teona Răcheriu (finalistă, în colaborare cu aceiaşi autori, şi la "Mamaia copiilor", unde sperăm totuşi că se va mai cânta şi în limba română!), cu melodia "Yodelling from Romania" - muzica Bela Andrasi, versuri Camelia Florescu. A existat şi o seară de Creaţie, cu 12 cântece finaliste, între autori întîlnind nume specializate în elaborarea de piese pentru această vârstă: Cristian Alivej, Claudiu Bulete, Oana Puşcaşu. Spre bucuria trio-ului deja aureolat cu premiul I la Interpretare, juriul a acordat şi aici premiul I melodiei "Teoneria" (muzică Bela Andrasi, versuri Camelia

Camelia Florescu, Teona Răcheriu, Bela Andrasi

Florescu), interpretată de solista de 14 ani Teona Răcheriu din Piatra-Neamţ. Festivalul a fost transmis în direct de Radio România Iaşi, precum şi pe facebook. Scena, sonorizare, sunet, lumini – Global Stage (Bogdan Focşăneanu).

Iată, aşadar, că şi în pandemie se pot organiza evenimente muzicale ample, dacă există voinţă, pasiune, determinare, sprijin al autorităţilor locale. Se aude oare şi în alte localităţi?

Marius GHERMAN

Anca Graterol, de ieri până azi, pentru mâine

Chitaristă şi solistă, principală compozitoare şi lider al grupului rock feminin Catena din Bucureşti, Anca (Vijan) Graterol este stabilită de decenii la Hannover, în Germania. Dacă Nicolas Simion este cel mai activ muzician jazz din diaspora, i-am putea aplica aceeaşi etichetă şi Ancăi, pe partea rock a problemei. Iar dacă acest articol apare acum,

el are o motivație clară: în perioada crizei pandemice, românca a creat parcă mai mult ca niciodată.

Scurt memento... Alături de Lidia Creangă la tobe, Ortansa Păun la saxofon şi flaut şi basista Emilia Cristoiu, dar şi de alte instrumentiste şi soliste (între care se detaşează marea noastră voce Păunița Ionescu, deşi a cântat în trupă doar un an), Anca a construit un grup (pop) rock egal celor bărbăteşti, cântând în sute de concerte, de la cluburi underground până pe scena Sălii Polivalente şi a Sălii Palatului.

Din 1977, când a emigrat în Germania, le-a chemat alături şi pe colege. N-a fost să fie o Catena 100% feminină, dar o trupă mixtă cu acest nume nu s-a lăsat până nu a făcut. Apoi Rosy Vista, grup exclusiv feminin de mare succes, oprit brusc, din motive medicale grave care au afectat-o pe solistă, înaintea unui turneu în SUA, când urmau să cânte în deschiderea concertelor Scorpions. Cel mai important lucru pentru Anca s-a consumat atunci când a preluat studioul „Frida Park", în jurul căruia gravitează de zeci de ani numeroasele proiecte muzicale ale româncei, dar şi multe alte formații care i-au trecut pragul pentru înregistrări. Acolo am şi filmat-o întâia dată, în 2010, pentru TVR Internațional.

Un alt moment deosebit: revederea cu Păunița Ionescu, imediat după Revoluție, atunci când au pus la cale o nouă trupă feminină: cu Ortansa (reinventată la bass) şi Lidia Creangă la tobe, prietena dintotdeauna. Big Mama & The Kids a început în forță, dar nu toate fetele s-au adaptat. Cert e că Păunița a inventat un cor gospel cu mare succes în Germania. Şi o relație specială: Anca a fost alături de Phoenix la emigrarea grupului nostru rock etalon, atât cât s-a putut. Incluzând momentul revenirii de la festivalul „Rock 91", plus două concerte recente (unul omagiindu-l pe Nicolae Covaci - „Legendarii" la Berăria H, în 2015, respectiv „Phoenix 55 / Nicu Covaci 70" la Arenele Romane, în 2017), de fiecare dată pe scenă!

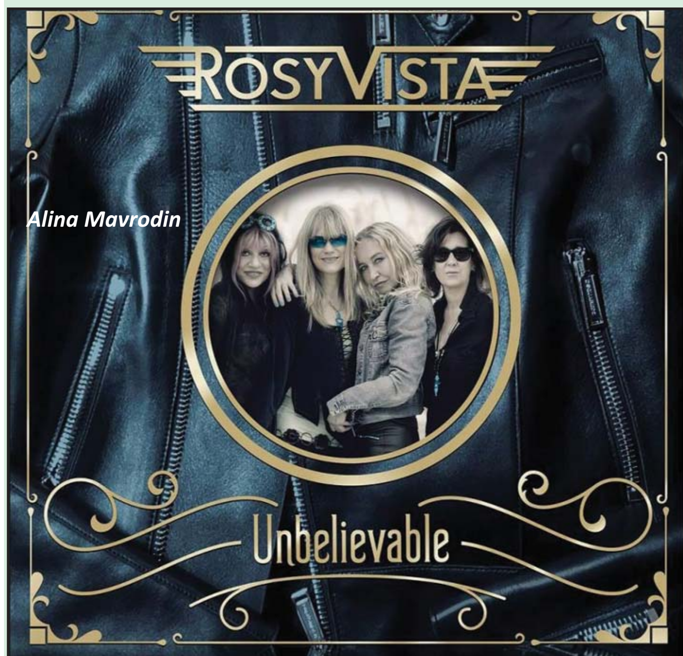
În Germania a făcut muzică din toate pozițiile – înregistrări, concerte, piese originale, covers, şcoală de rock... Nu mai enumăr formațiile în care a cântat ani de zile, doar precizez actualitatea: Ignore The Sign (cu partenerul Osssy Pfeiffer la voce, dar şi la claviaturi) şi Rosy Vista (trupa de fete refăcută). Pe CD-ul din 2014 cu muzica emigranților, care a însoțit prima carte a diasporei muzicale, la loc de cinste se află şi o piesă de-a Ancăi - „Mama" – o alegere grea, între atâtea alte înregistrări foarte bune, rodate în concertele din Germania („Tomorrow",„Desert Color",„In memoriam / dedicated to Anca Bratu" – aceasta în limba română). Dacă veni vorba de live-uri, musai să pomenesc un concert înregistrat impecabil, video şi audio, la celebrul club Capitol din Hannover, în decembrie 2012. Un DVD / bluray - „Osssy Serum live" - postat secvențial pe youtube, unde vă invit să ascultați măcar „Out of control"!

Din discografia Ancăi, voi menționa doar lansările recente: cu Ignore The Sign, CD-ul „A cross to line" (2018); în mai 2020, au postat videoclipul „Content Generator", pe care din nou îmi permit să îl recomad... Cel mai recent CD semnat Rosy Vista (2019) e cu poveste: „Unbelievable" conține înregistrări proaspete, dar şi multe recuperări - cu piese din perioada EP-ului din 1985, „You better believe it", care trebuia să conțină de fapt mai multe melodii. Plus

Catena, 1974

„(H)Opatina"„„Born to be wild"... Tot din carantină, şi fetele au un nou video - balada acustică „Uuuu, it's always love" - dacă nu mă înşel, editat chiar de Anca (clar e stilul ei)... Ambele CD-uri au gravată prestigioasa etichetă SPV / Steamhammer!

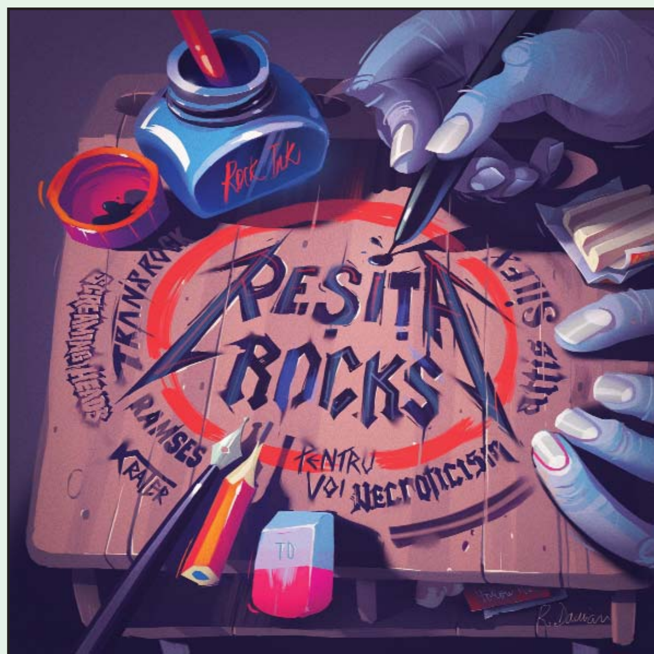

Dacă am menţionat „Hopatina", piesa este un remake al singurei melodii oficiale Catena din România - „Dorinţa" - de pe un disc culegere Electrecord. În iunie, Anca a fost de acord cu reînregistrarea piesei în proiectul Rockul Carantinei, participând cu aplomb alături de fete rock din generaţiile următoare: Cristina Puia de la Roma, respectiv Olivia Păun, Alexandra Pop şi Nina Neagu din România. Videoclipul face valuri pe youtube, inserând câteva strofe până acum inexistente... Eu le voi cita doar pe cele cântate de Anca:

„Dacă preferi să fii un nor din nori / ridică-ţi pleoapele spre zări. / Vor picura din tine stropi de jar, / vântul te va purta hoinar. // Dacă preferi să nu rămâi stingher, / uneşte-ţi mâna ta de-a mea. / Cealaltă mână s-o lipeşti de cer / şi lanţ de foc se va forma!" Compusă în joacă, pentru un program de pe litoral, unde Catenele evoluau pe afiş cu o trupă de balet, piesa s-a impus aşa cum nu s-a aşteptat nimeni. Un gând hoinar: „Sunt bucuroasă că am rămas şi în muzica de acasă, fie şi virtual. Îmi scriu foarte mulţi fani rock din România, ceea ce pentru mine contează enorm. Mi-am dorit foarte mult, în ultimii 30 de ani, să cânt măcar o dată acolo, cu una dintre formaţiile mele din prezent. Poate că, după încheierea crizei, voi găsi şi un organizator interesat, colegii mei abia aşteaptă!" ...Şi lanţ de foc se va forma... (foto: facebook Anca Graterol))

Reşiţa Rocks – „Născuţi din foc"

Pe Toni Dijmărescu îl ştiu din anii '90, în contextul grupului reşiţean Screaming Heads (formaţie hardcore - una dintre primele trupe de gen din România). Acesta a fost şi cea mai importantă egidă sub care a activat, până la plecarea sa din ţară; alte colaborări cu nume şi titulaturi de răsunet s-au derulat punctual şi continuă până în prezent, în ciuda faptului că Toni e stabilit de mulţi ani la Neunkirchen / Saar, în Germania. Mai mult, deşi este angajat în industria tehnicii medicale, el are o carieră rock în ţara celei mai dinamice scene / pieţe rock, din punctul meu de vedere – cu PHF, Her Prayers Fail şi mai cu seamă Heilige Bruehder, în prezent cu Serpentin. În România, formaţia sa de suflet avea să se dizolve, dar Dijmărescu a pus umărul serios la „Reinforced", discul lansat în 2012, sincronizat cu un concert revival Screaming Heads.

Discul de faţă reprezintă împlinirea unui vis urmat din 2016 de Toni, împreună cu doi dintre foştii săi coechipieri, Adrian Niţulescu şi Flavius Suciu. Reşiţa Rocks a început ca un proiect de recuperare (salutară, unic în rockul românesc) de reînregistrare a unor compoziţii din repertoriul trupelor semnificative din Reşiţa anilor '80 - '90 (Pentru Voi, Transrock, Ramses, Silex), dar şi din cel al formaţiilor din care cei trei au facut parte în acea perioadă: Screaming Heads, Attis, Krater, Necroticism, Argotic. Piesele erau înregistrate separat – ei locuind in ţări diferite - apoi trimise în Spania, unde Flavius le mixa şi masteriza. Astfel au luat naştere colaborări inedite alături de soliştii Călin Pop (Celelalte Cuvinte), Costin Adam (Phoenix), Vlad Buşcă (L.O.S.T.), Dana Borteanu, Octavian „Vita" Horvath (Implant Pentru Refuz), Ovidiu Anton, Rocco.

Ceea ce a devenit în zilele pandemiei singura formă de muncă de studio a colegilor de breaslă din lumea întreagă, Toni & Co exersaseră de patru ani. Proiectul Rockul Carantinei, apărut în aceeaşi perioadă de criză, de reînregistrare a unor piese celebre din istoria rockului românesc (în care a fost solicitat şi Dijmărescu), este – nu-i aşa? - un... România Rocks! Cu deosebirea că piesele rockului reşiţean (postate pe youtube... până au atins masa critică) au luat o opţiune serioasă de a fi oficializate pe un disc, produs sub prestigioasa etichetă Universal Music / Load Rage Records, fizic, dar şi în format digital. Reşiţa Rocks nu mai este un proiect, ci un tribut cu valoare adăugată de iluştrii colaboratori, muzicieni rock din toată ţara, care au crezut la unison într-o idee generoasă a iniţiatorilor. Şi în reîncarnare:)... sau în viaţa după moarte. Heavy metal!

Paginide **Doru IONESCU**

Mondial, romanțe fără ecou...

Anii ’70 ai secolului trecut au marcat şi la noi naşterea câtorva formații vocal-instrumentale, “de chitare electrice”, în plină ascensiune a muzicii “beat”, cu ecou major printre tineri în urma succesului filmului “Tinerii” (The Young Ones), cu Cliff Richard şi The Shadows (cu excelentul chitarist Hank Marvin). Până la dominația planetară a legendarilor Beatles, adolescenții din România vibrau deja la ritmurile moderne, inedite ale unor formații cum ar fi Sincron (condusă de compozitorul Cornel Fugaru), Entuziaştii (unde era baterist fostul meu coleg de şcoală Ucu Cazaban, pe care aveam să-l reîntâlnesc peste ani în SUA), Cometele, Sideral, Olympic ’64 (lider incontestabil Dimitrie “Piky” Inglessis). Pe acest fond de emulație muzicală apare în 1966 la Clubul “303” al Politehnicii, de care sunt tare mândru din perioada studenției, o nouă formație, înființată de studentul politehnist, originar din Tulcea, Filip Merca (chitară bas), poreclit “Grecul” de către colegi. Plecat în 1979 peste Ocean, l-am revăzut acum câțiva ani la magazinul “Muzica”, unde îşi lansa un album la casa de discuri Eurostar cantautoarea, din Tulcea şi ea, Corina Elena Badea, al cărei tată cântase în junețe alături de Merca. După câteva modificări de personal (unul din primii solişti vocali a fost Mihai Constantinescu, iar chitarist Dan Panaitescu), se stabilizează o formulă de bază, ce-i includea pe Gabriel Drăgan, Radu Stoica (vocal), Filip Merca (bas), Gabriel Litvin (chitară solo), Dragoş Vasiliu (chitară ritmică), Romeo Vanica (pian), Florin Dumitru (baterie), cărora li se adaugă în 1968, venind de la Sideral, Mircea Drăgan (claviaturi). Observați faptul că existau doi solişti vocali, Gabriel Drăgan fiind responsabil cu piesele lirice – uriaşele succese “Romanță fără ecou” (Iubire, bibelou de porțelan), “Atât de fragedă”, “Departe sunt de tine”, lui Stoica revenindu-i cântecele mai rock - “De va veni la tine vântul” sau “Primăvara”. Succesul uriaş, concretizat prin difuzări intense la radio şi vânzări masive de discuri Electrecord (EP în 1969, LP în 1971), s-a datorat indiscutabil înzestrărilor componistice ale lui Romeo Vanica şi Mircea Drăgan (absolvent de Conservator, devenit lider al formației), precum şi apelării la versuri din creația unor mari poeți (Eminescu, Minulescu, Goga, Topârceanu). În primii ani cei mai mulți dintre componenți erau studenți la Politehnică, apoi însă au sosit şi de la alte facultăți: Conservator (Vanica, Drăgan), Construcții (Litvin), Arhitectură (Stoica). Avantajul de a avea doi “conservatorişti” în formație, compozitori şi orchestratori, era imens. Vanica folosea fie pianul, fie clavitonul (un pian electric autohton, produs de fabrica “Doina”, de fapt un amplificator românesc cu difuzor bulgăresc, de 12,5 W), iar Drăgan – orga electronică. Cum stilurile se schimbă, la fel şi membrii formației, urmează un uşor recul, până la destrămarea din 1979, în ciuda faptului că se perindă prin trupă instrumentişti de valoare, care ulterior aveau să strălucească în formații de top cum ar fi Phoenix, FFN, Sfinx, Semnal M, Romanticii, Roşu şi Negru, semn clar că Mondial a fost o pepinieră de talente, un veritabil laborator pop-rock. Astfel, au trecut prin Mondial, de-a lungul anilor, pentru perioade mai lungi sau meteoric, Doru Tufiş, Dorel Vintilă Zaharia, Tiberiu Repliuc, Harry Coradini, Iosif Egri, Liviu Hrişcu, Adi Manolovici, Cornel Liuba, Iuliu Merca, Mihai Cernea, Vlad Gabrielescu, Sorin Tudoran, Puiu Hațeganu, Nicolae Enache, Horia Bădău (claviaturi, la debut), Idu Barbu. În 1998 sunt reluate o serie de concerte nostalgice, având loc, la Casa de cultură a studenților din Bucureşti, chiar un festival Mondial, inițiat de cel mai mare iubitor de muzică modernă (şi din acest motiv extrem de blând la “viză”!) cenzor de la Radio România, Dezideriu “Papa” Horvath. Titulatura exactă a acelei manifestări: “Festivalul-concurs național studențesc pop-rock “Iubire, bibelou de porțelan”“ (două ediții, în 1998 şi 2002). Alături de Drăgan, Vasiliu, Gabrielescu, Vanica, Cernea, Tufiş partiturile vocale erau susținute de Radu Ghencea (actualmente solist la Teatrul de revistă “Contantin Tănase”) şi, până în 2001, de Claudiu Mirică (plecat în Franța). După anul 2014 nu au mai existat apariții scenice. Dintre cei care au scris istoria acestei formații-etalon a muzicii pop-rock autohtone ne-au părăsit rând pe rând câțiva dintre membrii marcanți. Primul a fost Gabriel Drăgan, în 1995, posesorul acelei voci inegalabile asociate cu primele şi cele mai mari hit-uri Mondial (ultimele sale înregistrări au fost în 1993). În 2014 s-a stins din viață, la 69 de ani, compozitorul legat indisolubil de aceste prime succese, Romeo Vanica; interesant este faptul că între 1994-2009 a fost angajat al Radio România la secția de... Ştiri (l-am auzit de câteva ori în această postură citind buletine informative). În 2018 ne-a părăsit Dragoş Vasiliu, inginer care povestea la un moment dat: “Cântam la început cu microfoane de magnetofon! Instrumentele erau foarte scumpe. O leafă de inginer stagiar era 700 de lei, iar noi am cumpărat un amplificator cu 14.500!”. Iar în octombrie 2019 li s-a adăugat în Ceruri Mihai Constantinescu, care la 20 de ani încă nu era student şi nu se apucase serios de muzică uşoară, debutând în postura de cantautor în 1969 (în Mondial el cânta mai ales piese preluate de la solişti francezi).

De numele formației Mondial se leagă o serie de premiere: apariția pe discuri Amiga în RDG, editarea unui

disc pentru export, cântat în engleză, alături de... Gică Petrescu, primul turneu, în 1970, al unei formații românești în URSS și peste Prut (la Chișinău a fost o adevărată revoluție, cu mii de spectatori entuziaști). Înafara titlurilor amintite au rămas multe altele în memoria noastră afectivă: "Orbul" (compozitor Mihai Cernea), "Omule!" (Vlad Gabrielescu), "Amicii mei", "Patida-dam-dam", "Sunt eu" (autor Iuliu Merca – nici o legătură de rudenie cu Filip), "Pe harta Europei", ciclul "Vântul"-"Nopți de veghe"-"Vara", "Codrul", "Romanța inimii", "Regina străzilor"...Așa cum a procedat cu CD-ul reunind înregistrări cu diversele formule Romanticii, apărut la casa de discuri Eurostar anul trecut, i-aș propune lui Mircea Drăgan, singurul care poate purcede la o asemenea întreprindere, să strângă pe un album toate creațiile importante ale formației Mondial. Ar fi un act de firească restituire – un volum esențial pentru fonoteca de aur a muzicii pop-rock românești. În imaginile alăturate apar, atât pe scenă, cât și în culise, reîntâlnindu-se după 30 de ani de trudă și succese muzicale, Mircea Drăgan, Doru Tufiș, Romeo Vanica, Vlad Gabrielescu, Dragoș Vasiliu, Mihai Cernea, alături de mult mai tânărul solist vocal Claudiu Mirică.

U. OCTAVIAN

Recunoașteți personajele?

● De pe litoral, de la Constanța, ne venea cu ani în urmă duetul de mare succes în epocă Valahia, alcătuit din Mihai Trăistariu și Dorin Topală. Cine poate uita cum Suzana le furase banana? Astăzi cel dintâi este în continuare un cântăreț de succes, care speră să poată reedita succesul de la Eurovision cu melodia "Tornero", iar Topală s-a reprofilat, făcând carieră în marină.

● O Nicoleta din Ploiești. În anii '90, de când datează imaginea alăturată, se numea încă Nicoleta Niță și cucerea nu numai prin calitățile vocale, dar, după cum se vede, și prin cele fizice. Căsătorindu-se cu instrumentul și compozitorul Laurențiu Matei, din orchestra Teatrului de revistă "Majestic" din Ploiești, ea a devenit Nicoleta Matei, apoi, simplu, Nico, fiind astăzi o artistă importantă a genului, între altele cu numeroase premii pentru culorile României (a colaborat cu compozitorul Cornel Fugaru) și cu reprezentarea țării noastre la finala Eurovision cu o piesă de Andrei Tudor, în duet cu tenorul Vlad Miriță.

● În imaginea alăturată nu se mai pune problema dacă recunoașteți personajele, ci dacă vă amintiți comedia cinematografică "A doua cădere a Constantinopolelui", care i-a consacrat pe Loredana Groza și Aurelian Temișan, în anii '90, și în postură de actori talentați. Ambii și-au dezvoltat în timp aceste aptitudini: Loredana joacă în diverse musical-uri, între care "Mamma mia", în timp ce Temișan figurează pe afișul a numeroase piese de teatru, fără a neglija nici unul din ei, firește, muzica ușoară. (D. M.)

A fost cândva şlagărul... (II)

Probabil multă lume se va întreba de ce acel "cândva" din titlu, dar adverbul este cât se poate de îndreptăţit. Nu este vorba aici doar de nostalgia vremurilor când existau festivaluri şi concursuri importante, la care se lansau zeci de melodii fredonate ulterior de toată lumea. Într-o analiză profesionistă, obiectivă nu-şi au loc subiectivismele, aşa încât apelăm la statistică şi la cifre necruţătoare: hai să punem pe o coloană cântecele de mare succes lansate anterior şi pe o alta titlurile familiare marelui

Corina Chiriac

public din ultimele, să zicem, două decenii (pentru că în anii '90, cel puţin la început, talentul compozitorilor noştri era încă pus în valoare de competiţii stimulative). Evident, aşa cum se va vedea şi din serialul de faţă, raportul este copleşitor în favoarea creaţiilor mai vechi. Pe drept cuvânt, unii nu-şi explică fenomenul, pentru că avem în continuare compozitori remarcabili, capabili oricând să dea la iveală refrene memorabile. Dar unde s-o facă şi pentru cine? Concursuri de creaţie nu mai sunt, iar muzica uşoară românească în ansamblul ei este o cenuşăreasă în mass-media. Adăugaţi şi plecarea dintre noi, în vremea din urmă, a unor creatori excepţionali şi tabloul se întregeşte în culori sumbre. Am tot pledat în revista noastră pentru votarea în Parlament a unei legi de protejare a patrimoniului muzicii uşoare româneşti, cu un procent minimal de 40-50% la difuzarea măcar pe posturile publice de radio şi TV, deşi şi cele particulare tot pe teritoriul ţării noastre îşi desfăşoară activitatea, cu profituri mari, deci ar trebui să se supună aceloraşi legi, aşa cum se întâmplă în ţări cum ar fi Franţa, Grecia, Germania, Serbia, Italia. Dar ce pretenţii putem avea de la un Parlament care n-a mişcat un deget în favoarea artiştilor loviţi de pandemie, unii neavând un concert de mai bine de jumătate de an? În schimb au primit zeci de milioane de euro televiziunile comerciale, care oricum o duceau foarte bine şi pe care nu le interesează nici cât negru sub unghie cultura naţională!

Scriam mai sus că în anii '90 încă exista o preocupare majoră pentru reconsiderarea bijuteriilor muzicii uşoare româneşti, cu un respect profund pentru maeştrii genului. După cum se ştie, după 1989 au dispărut multe din competiţiile de muzică uşoară de tradiţie, cum ar fi cele de la Bacău, Constanţa, Băileşti, Râmnicu-Sărat, Oneşti, iar altele au alunecat pe toboganul suficienţei şi al minimei rezistenţe, ca pentru a fi "bifate" la nivel local, cum ar fi "Flori de primăvară" (Călăraşi) sau "Mihaela Runceanu" (Buzău). În 1993 s-a născut în schimb la Craiova Festivalul-concurs de muzică uşoară românească "Ion Vasilescu", prin contribuţia financiară a Ministerului Culturii (unde era pe atunci consilier dirijorul de la Teatrul de Operetă Traian Miricioiu) şi cu o colaborare fructuoasă cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Prefectura judeţului Dolj şi Inspectoratul judeţean pentru cultură au fost motorul local al manifestării (puţini, dar bravi - Mihai Duţescu, Nicolae Mareş, Cornel Bălosu sau regretata doamnă Cleo Domozină), aşa încât pe scena Teatrului Liric din Craiova publicul a avut ocazia să aplaude mari legende ale genului, care chiar îl cunoscuseră pe marele compozitor – Gică Petrescu, Dorina Drăghici (ambii au făcut parte şi din juriu), Mia Braia, Nicolae Niţescu. Juriul a mai cuprins pe George Sbârcea (preşedinte), Edmond Deda, Ion Cristinoiu, Viorel Gavrilă, Eugen Rotaru, Traian Miricioiu. Au mai susţinut recitaluri în cele 3 seri de festival Marina Florea, Oana Sîrbu, Aurelian Temişan, Adrian Enache, care au recreat în tipare moderne şlagăre de altădată. De mare atractivitate a fost secţiunea de concurs, unde, prin regulament, fiecare finalist a dat viaţă obligatoriu, în acompaniamentul orchestrei Teatrului de revistă din Ploieşti (dirijori: Viorel Gavrilă, Traian Miricioiu), unei

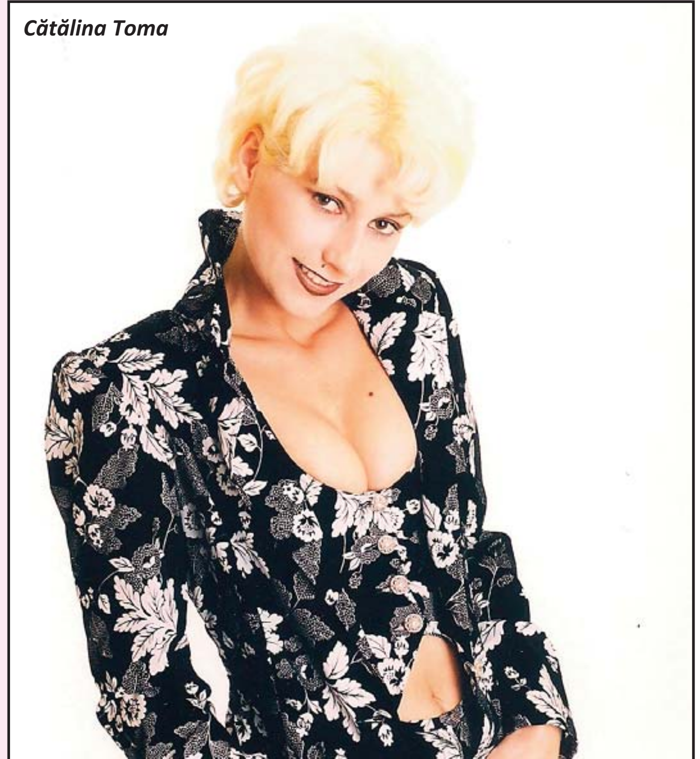

Ion Vasilescu

melodii aparţinând lui Ion Vasilescu, ocazie unică pentru tinerii solişti de a face cunoştinţă cu refrene nemuritoare, iar pentru spectatori de a fredona emoţionaţi cântece din tezaurul genului. Astfel, am reascultat cu bucurie melodii cum ar fi "Fetiţele din Bucureşti", "Inima e-un telefon", "Să-mi cânţi un cântec de iubire", "Nu mă uita", "Cântă-mi să

uit dragostea", "Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seara?", "Nu-ţi pare rău când vezi că plâng?", "Cel mai frumos tango din lume", "Ţi-am dat un mărţişor", "Glasul roţilor de tren", "Hai acasă, puişor", "Hai să-ţi arăt Bucureştiul noaptea", "Aşa-mi bate inima", "Habar n-ai tu!", "Mi-am pus busuioc în păr", "Ţărăncuţă, ţărăncuţă", "La balul de sâmbătă seara", "Firicel de floare-albastră", "Astă-seară să dansezi numai cu mine", "Mi-e drag de tine"... Doamne, ce regal de cântec românesc! Asta în condiţiile în care, aflăm, la festivalul "Radu Şerban" de la Caracal aproape că nu se cântă melodiile acestuia, iar la "Aurelian Andreescu", cum am şi scris, s-a cântat doar o singură piesă făcută celebră de vocea marelui interpret... Din păcate, ca orice lucru bun în ţara asta, festivalul de la Craiova n-a avut viaţă lungă din clipa în care entuziaştii promotori n-au mai existat, în mai 1996 având loc ediţia a 3-a, ultima. Regretul este cu atât mai mare, cu cât numele celui mai important creator de stil şi şcoală din muzica uşoară românească era cinstit aşa cum nu se întâmpla la manifestări similare dedicate unor compozitori: program de sală impecabil (adevărată exegeză muzicologică a creaţiei compozitorului omagiat), afişe remarcabile, invitarea în recital a unor "monştri sacri", orchestră profesionistă pe scenă. Cât de falsă este teoria

Alina Ciure

unor tineri realizatori Radio-TV de azi cum că muzica marilor compozitori de altădată nu mai este "de actualitate" ne-a dovedit-o audienţa acestui festival, cât şi succesul constant şi uriaş înregistrat de Dan Spătaru cu melodia "Ţărăncuţă, ţărăncuţă" în faţa unor tineri spectatori. Revenind la această a 3-a ediţie, juriul a fost alcătuit din Anton Şuteu (preşedinte), Cornel Fugaru, Marius Ţeicu, Viorel Gavrilă (aflat şi la pupitrul orchestrei de acompaniament), Eugen Rotaru, Ştefan Cărăpănceanu, iar în recital au fost de această dată artişti din generaţia ceva mai tânără – Monica Anghel, Marius Ţeicu, Mirabela Dauer, Gabriel Dorobanţu, Aurelian Temişan, Daniel Iordăchioae, Valentina Fărcăşanu (Trofeul Mamaia 1995). La această a 3-a ediţie n-a mai fost totul perfect (aşa e la noi, începem bine şi pe urmă o lăsăm mai moale...) şi nici palmaresul n-a făcut excepţie pe de-a-ntregul. Mă bucur că timpul mi-a dat dreptate, pentru că am pledat în juriu pentru victoria Nicoletei Niţă din Ploieşti (actuala Nico), cu o ştiinţă superioară a cântului şi remarcabil rafinament

Cătălina Toma

(firesc, 25 de ani faţă de doar 17 ai câştigătoarei Trofeului, Elena Pavel). Din creaţia lui Ion Vasilescu, Nicoleta (puteţi crede că un juriu de preselecţie obtuz a respins-o în acea perioadă la Mamaia?), distinsă cu premiul I, a interpretat "Astăzi e ziua ta", iar Pavel - "Mi-am pus busuioc în păr". Într-un festival mai degrabă sobru (normal), o pată de culoare a reprezentat-o talentata Cătălina Toma din Buzău (premiul II), viitoarea celebră nonconformistă, cu o piesă de Cornel Fugaru şi "Mi-e drag de tine" de Ion Vasilescu. Premiul III a fost împărţit de o altă înzestrată buzoiancă, Mădălina Manolache, şi de Minodora Muntean din Reşiţa, ambele optând pentru "Firicel de floare-albastră", în timp ce, din păcate, în palmares n-au mai putut intra frumoasa Alina Ciure din Baia-Mare sau Ramona Negrea din Craiova (care ulterior a făcut carieră în Germania sub numele de Ramona Nera).

Amintirile lui Edmond Deda

Cu ocazia primei ediţii am profitat şi l-am provocat la un interviu pe compozitorul Edmond Deda, care aniversa nu mai puţin de 60 de ani de carieră.

- *După Ionel Fernic, pe care pe drept cuvânt l-aţi considerat un ctitor al genului, cine a urmat?*

- Unul a fost Petre Andreescu, autorul tangoului "Sub balcon eu ţi-am cântat o serenadă", care a mai scris

câteva tangouri reuşite. Un altul a fost Nell Martini. Elly Roman chiar a anticipat, luând-o poate chiar înaintea lui Ion Vasilescu, care de fapt la început era tentat de muzica de cameră. Vasilescu a luat o Menţiune specială "George Enescu" pentru o piesă clasică. Enescu l-a felicitat şi l-a întrebat ce mai compune. "Desigur, muzică de cameră, dar îmi umblă prin cap o mulţime de cântecele, de teme din acestea". Şi a început să-i cânte fragmente de romanţe-tangouri, cerându-şi scuze faţă de Enescu: "Nu vă supăraţi, astea îmi umblă mie prin cap şi nu ştiu cum să mă debarasez de ele...". Prompt, marele compozitor i-a spus: "Scrie-le!". "Da, dar un tango nu este muzică superioară". Enescu însă i-a replicat: "Personal, prefer un tango bun unei simfonii proaste!". După această "undă verde", Vasilescu a compus primele sale tangouri. I le-a arătat lui Enescu, care l-a sfătuit să-l consulte pe Grigoraş Dinicu. Aşa a şi făcut, după care, la "Continental", vioara fermecată a lui Dinicu lansa una după alta melodiile lui Vasilescu. Într-o seară, apar în local textierii N. Vlădoianu şi Nicuşor Constantinescu. Ascultă, îşi dau seama de talentul proaspătului compozitor şi-i propun o unire a forţelor. Aşa s-a creat, poate pentru prima oară, un "team" puternic, cu viaţă lungă, care a dat la iveală atâtea şi atâtea şlagăre.

- De inspiraţie...

- Folclorică, desigur, dar nu forţat folclorică. Când le auzeai simţeai că sunt de la noi, deşi nu aveau în ele nici

Edmond Deda

"Periniţa", nici "Foaie verde". Când Vasilescu vroia să scrie "Foaie verde" ştia s-o facă precum nimeni altul. Să ne amintim de nemuritoarele "Mi-am pus busuioc în păr", "Cântă d-alea d-ale noastre" şi altele, concepute în culoarea respectivă. Din cauza asta, Vasilescu a fost pentru mine, pentru maestrul Mălineanu şi pentru alţii exemplul pe care l-am urmat cu toţii. Eu, mărturisesc, am încercat... Poate că de-aici se trage "Busuiocul", melodie interpretată de Mara Ianoli-Mălineanu şi Trio Grigoriu, iar mai târziu "Of, inimioară", "Inimă, nu fi de piatră" şi "Zii, lăutare". Incontestabil erau de esenţă folclorică, dar cu o notă de originalitate, astfel încât o mulţime de interpreţi străini s-a repezit să preia aceste cântece la "Cerbul de aur". Exista un caiet cu 80 de melodii, editat de Uniunea Compozitorilor. În el, unii dintre confraţi aveau 3-4, chiar 5-6 cântece, dar, paradoxal, nimeni nu le-a ales. Eu (aşa se hotărâse în forul nostru) n-aveam decât "Of, inimioară", dar ironia soartei a

Luminiţa Dobrescu

făcut ca din primul moment să fiu cântat. În 1969, Luminiţa Dobrescu a interpretat această bucată absolut extraordinar şi a câştigat "Cerbul de aur!" A ales-o şi Dagmar Frederic din RDG. Manfred Nietsche, membru în juriu şi director muzical al Radioteleviziunii din Berlin, a propulsat-o la celebra sală de music-hall Friedrichstadt Palast, iar Dagmar a continuat s-o cânte pe aceeaşi scenă 2 ani de zile. Mi s-a comandat de către acelaşi Nietsche o altă piesă pentru sextet plus balet şi mi s-a spus să fie cam în acelaşi gen. A plăcut şi a rămas în program câteva stagiuni.

- Ce năduf v-a încercat de aţi compus "Of, inimioară"?

- Niciunul. Urma să aibă loc o premieră la Teatrul "Ion Vasilescu". La repetiţia generală, ne-am dat seama că actul II era văduvit de un şlagăr. M-am pus pe lucru. A doua zi, mă văd cu Harry Negrin şi îi cânt melodia fără text, doar cu "la, la, la". Harry face o pauză, după care murmură, fredonând pe începutul meu de refren: "Of, inimioară"... Aşa s-a născut şlagărul acesta, care însă... n-a trecut de comisia de la Radio, unde eram aşteptat "cu lucrări valoroase, nu cu cântecele"! După o lună, concurs la Berlin, "Of, inimioară" şi Nicolae Niţescu obţin premiul I. La numai o zi mă sună de la Radio aceeaşi persoană, care-mi cere urgent cântecul!

- Povestiţi-mi despre succesul absolut de la "Cerbul de aur" 1971, când aţi "ademenit" toţi "Cerbii" la dvs.

- "Cerbii" s-au încăpăţânat să vină ei în bloc spre mine, deşi nu le ofeream altceva decât cântece. Ann Louise Hanson din Suedia a luat "Cerbul de aur", iar Helena Vondráčková din Cehoslovacia pe cel de argint, amândouă cu "Of, inimioară". Cea de-a doua cu varianta în limba engleză, care-mi aparţine, "Of, dr. Barnard". Textul englezesc se traducea cam aşa: "Doctore Barnard, te rog frumos dă-mi altă inimă, inima mea s-a prostit pentru că este îndrăgostită şi nu mai face doi bani... şi mi-a dat altă inimă, care după puţin timp a păţit-o la fel; nu-i nimic, îmi păstrez inima asta cât poate să cunoască ce-i dragostea...".

- Iar "Cerbul de broz" l-a luat Corina Chiriac.

- Staţi să vă spun toată istoria. Mă întâlnesc într-o zi

Mădălina Manolache

cu Mircea Chiriac, regretatul compozitor, tatăl Corinei, care-mi zice: "Măi, Edmond, n-ai putea să faci tot un fel de "Of, inimioară" pentru Corina? Participă şi ea la "Cerb" acum şi i-ar trebui ceva care s-o ducă la succes". Atunci am compus "Inimă, nu fi de piatră", tot pe versurile lui Harry Negrin. Culmea este că n-a mai apucat să fie tipărită în caietul festivalului, dar Corina a prezentat-o ca pe o melodie aleasă de ea.

- Era în primă audiţie absolută?

- Da, cum am terminat-o a şi luat drumul scenei braşovene. Îmi amintesc că pentru ea m-au felicitat şi cei din juriu. Valeriu Rîpeanu şi înainte Ioan Grigorescu, din conducerea Radioteleviziunii, au oferit personalităţilor din juriile celor patru ediţii cartea mea "Parada muzicii uşoare româneşti", cu dorinţa de a fi cunoscută şi de a se şti că există un fel de istorie românească a genului. De altfel, "Cerbul de aur" mi-a inspirat şi unele pasaje în cărţile mele. O alta a fost "Euterpe în vacanţă" - de fapt un protest împotriva cântecelor de slavă, de tămâiere nejustificată şi penibilă a "providenţei" care ne jucase farsa de a ne pune în frunte pe cei care erau atunci.

Nicolae Niţescu

Edmond Deda a scris peste o mie de cântece, 15 musical-uri, cel mai cunoscut fiind "Corina", după "Jocul de-a vacanţa" de Mihai Sebastian, cu Angela Similea şi Florin Piersic, a publicat câteva cărţi. La "Clubul sentimental" (realizatoare Ioana Bogdan) din 1997, de la Teatrul Dramatic din Braşov, cu ocazia "Cerbului de aur" din acel an, în expoziţia foto din foyer trona la loc de cinste un instantaneu în care compozitorul apare alături de Cliff Richard. Din păcate, ulterior legenda muzicii uşoare româneşti a fost total ignorată de responsabilii festivalului, care au transformat festivalul într-o manifestare comercială, rece, uitând un lucru esenţial şi anume că orice act artistic trebuie să aibă suflet. Sau, dacă vreţi, "inimioară"...

Mihai CHIHER

Nicu Stoenescu, Dorina Drăghici

Trecute vieți de festivaluri...

Scriam de curând, cu obidă, că peisajul festivalier, pe tărâmul muzicii uşoare, s-a îngustat teribil după 1989 şi din păcate chiar în ultimii ani. Cea mai dureroasă a fost dispariția, la Medgidia, a Festivalului internațional “Dan Spătaru”, exact în momentul când câştigase notorietate şi prestigiu, inclusiv peste hotare, venind concurenți din toate colțurile lumii. Decizia i-a aparținut atunci primarului instalat doar de câteva luni, semnalul clar al aversiunii sale față de o manifestare inițiată de altcineva (fostul primar, mare iubitor de muzică, regretatul Marian Iordache) fiind dat prin faptul că nu a invitat la primărie şi nici n-a dorit să cunoască, să salute personalitățile (juriu, compozitori, orchestra Ionel Tudor, vedete) prezente la acea ultimă, din păcate, ediție, deşi la un moment dat s-a aflat la câțiva metri de ele! Paul Surugiu-Fuego ne spunea că îl cunoaşte, că în funcția anterioară, de primar al unei comune, părea ataşat de lumea spectacolului, aşa încât singura, tristă, explicație ar fi aceea că dânsul nu iubeşte muzica uşoară şi marile nume ale genului, fiind amator de muzică populară, dance, hip-hop, aşa cum au dovedit evenimentele ulterioare, foarte costisitoare, cu care a înlocuit celebrul festival, singura manifestare ce mai scotea din anonimat micul oraş dobrogean. Inimosul, competentul director al festivalului, Daniel Gheorghe, a fost şi el îndepărtat şi de atunci tot speră că va putea reînvia festivalul sub egida primăriei din Constanța (oraş unde Dan Spătaru a petrecut ani glorioşi, sub flamura Teatrului “Fantasio”), dar până acum speranțele i s-au dovedit deşarte. Şi cum să nu fie aşa, când primăria constănțeană a desființat (noi tot vorbim de o întrerupere, dar...) evenimentul nr. 1 al muzicii uşoare româneşti, festivalul național de la Mamaia? Cea mai clară dovadă este dezinteresul (sau poate or fi niscai interese de care noi nu ştim?) cu care Primăria şi Consiliul județean tratează legendarul Teatru de vară din Mamaia, ajuns o ruină. Nu-i vorbă, festivalul putea să se desfăşoare şi la grădina Soveja, aflată la granița dintre Mamaia şi Constanța, care mai fusese gazdă, dar şi aceasta a fost total neglijată, nefiind nici măcar acoperită. Aşa încât Mamaia, stațiunea de top a litoralului românesc, invită acum publicul la concerte găzduite de diverse piațete (Perla, Cazino) sau la... Acvarium! La prima ediție post-decembristă, una internațională, realizată în 1990 de Titus Munteanu: Gabriel Cotabiță a adus Trofeul festivalului cântecului lui Cornel Fugaru “Ave Maria”, interpretat atunci alături de Teatrul de modă “Prestige” de la Chişinău.

Un alt concurs dispărut este “Tele-Top”, difuzat la TVR la începutul anilor ’70, realizat de Elisabeta Mondanos sub egida Redacției de tineret a televiziunii. Am prezentat câteva ediții, unele desfăşurate în aer liber, în Parcul Herăstrău (deşi atunci nu era... pandemie!), având-o nu o dată drept parteneră pe cunoscuta actriță Rodica Mandache. Mihai Constantinescu, aflat la început de carieră, la una din ediții, după cum se vede, înveşmântat cu un simpatic cojoc, a fost unul dintre protagoniştii acestui concurs, într-un fel precursor al “Şlagărelor în devenire” din anii ’80, competiție pe care am realizat-o împreună cu regretatul Titus Munteanu (la acesta ne vom referi într-un articol separat, fiindcă a fost un uriaş izvor de melodii de succes). În anii ’90, tot la TVR cunoscuta Aurora Andronache a realizat un “Top TV” pe care de asemenea am avut bucuria să-l prezint,

Mihai Constantinescu, Teletop , anii ‘70

Angela Similea, Stela Enache, Florin Teodorescu

Loredana Rusu, Maria-Magdalean Cotro - laureate la Amara

filmând prin diverse cotloane ale magaziei de decoruri... Dar instituția din Calea Dorobanților a avut întotdeauna "talentul" rar de a abandona proiecte extraordinare, care astăzi ar fi ajutat-o să evite postura de codașă în rândul posturilor TV, ca audiență. Cu o condiție: să le modernizeze, să le dezvolte, dar să nu le întrerupă! La "Atenție, se cântă!", emisiunea lui Horia Moculescu prezentată de el împreună cu actrița Alexandra Velniciuc, ne-am referit adesea, fără ca semnalele noastre să aibă vreun ecou la conducerea TVR.

O competiție extraordinară, cu un specific aparte, a fost cea inițiată de Marina Almăşan, Festivalul național al cântecului de dragoste, găzduit de clubul bucureştean "Why not?". Imposibil de înțeles de ce TVR nu a permanentizat o manifestare cu buget minimal, de mare audiență, în care apărea toată floarea muzicii uşoare româneşti! Dar se pare că la postul public ideal e să n-ai inițiative, să nu faci nimic, altminteri ți se pune imediat "piedică"... Am cunoscut şi această manifestare din interior, în ipostaza de co-prezentator alături de Marina Almăşan (la ultima ediție rolul fiind preluat de compozitorul Horia Moculescu), deci ştiu bine ce emulație stârnea concursul, cum se pregăteau din timp compozitorii, textierii şi interpreții, câte şlagăre autentice au cucerit premii aici. Şi nu întâmplător, fiindcă juriul era de mare profesionalism şi competență, mult peste cel de la Mamaia, de pildă. Iată în imaginea alăturată juriul la una din ediții, incluzând, de la stânga la dreapta, pe Marius Țeicu, Titus Andrei, poetul Lucian Avramescu (doar era vorba de cântece de dragoste, nu?), maestra de sunet Alexandra Cepraga, Anton Şuteu (preşedinte al juriului), un muzician din Japonia, Andrei Partoş, Viorel Gavrilă.

Matilda Pascal Cojocărița, Simona Patraulea

Două dintre cele mai vizionate concursuri TVR antedecembriste au fost cu certitudine "Steaua fără nume" (de muzică uşoară) şi "Floarea din grădină" (de muzică populară), ambele inițiate şi realizate de regretații Simona Patraulea şi Sorin Grigorescu. După cum se poate observa, locul marilor profesionişti de altădată a rămas gol, nefiind înlocuiți de tineri cu aceleaşi pasiune, valoare, idei, modestie şi talent... De la bun început ambele întreceri au fost extrem de stimulative, lansând interpreți care şi astăzi, după atâtea decenii, strălucesc pe firmamentul celor două genuri. Cum şi "Steaua fără nume" a făcut obiectul unui material separat, nu mai insistăm, dar este încă o dată trist că TVR n-a ştiut sau n-a vrut să-şi conserve brand-ul, oferind supremație altor posturi TV, care însă, prin diverse "Voci ale României", "Românii au talent", "X Factor", formate importate, deci nu originale ca "Steaua fără nume", au impus competiții multinaționale ("românescul" din titulatură este adesea superfluu), în care nu se cântă mai deloc muzică uşoară românească şi nici nu s-au descoperit cine ştie ce mari voci autohtone. Aşa cum au fost la vremea respectivă Corina Chiriac, Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Loredana Groza, Oana Sîrbu, Alina Mavrodin, Alexandra Canareica, Mihaela Runceanu, Ramona Bădescu, Marcel Roşca, Jeanina Matei, Mihaela Oancea, Eva Kiss, Carmen Rădulescu, Doina Limbăşanu, Angela Ciochină, Gina Pătraşcu, pentru a ne referi doar la câteva nume care ne vin acum în minte şi care şi astăzi reprezintă ceva în peisajul genului. Reputata interpretă Matilda Pascal Cojocărița datorează şi ea mult "Florii din grădină", recunoştința față de Simona Patraulea fiind evidentă în imaginea alăturată.

Finalişti Mamaia '89

După cum se ştie, în intervalul 1976-1983 festivalul de muzică uşoară de la Mamaia nu s-a desfăşurat, fiind întrerupt datorită atacurilor violente din revista "Flacăra" condusă de Adrian Păunescu, în care era promovată doar muzica folk ("muzica tânără", de parcă aceea uşoară era... bătrână!) cântată pe scena cenaclului revistei, care a avut merite indiscutabile, exceptând exagerările şi intoleranța. Aşa încât secretarul de stat la Consiliul Culturii, Ladislau Hegheduş, cel mai mare susținător al muzicii uşoare româneşti din deceniul 9 al secolului trecut, a purces la o întreprindere inteligentă, organizând, împreună cu UCMR, o replică bucureşteană a manifestării de pe litoral, dar de mai mare amploare. Pe lângă faptul că dura mai mult (de pildă ediția a doua, din decembrie 1980, a ținut 9 zile!), audiența era net superioară, la "Polivalentă" (Palatul sporturilor şi culturii) intrând 6000 de spectatori, cu toate acestea biletele se epuizau rapid. În

plus, scena încăpătoare permitea montarea unor decoruri grandioase, spațiu generos pentru orchestre (câteva pe ediție), coruri, dansatori şi camerele televiziunii. Prima ediție a avut loc în 1979, iar începând de la ediția a treia, "Melodii '81", festivalul a fost programat în primele săptămâni ale anului următor, cu competiții separate pentru prime-audiții, respectiv pentru piesele lansate în anul precedent. Cum şi acest eveniment excepțional merită o tratare separată, o vom face în viitor, ca un firesc omagiu pentru compozitorii, textierii, dirijorii, instrumentiştii şi interpreții din acel deceniu extrem de prolific. În imaginea alăturată, o secvență din Gala laureaților de la "Melodii '80", cu Angela Similea, Dorin Teodorescu şi Stela Enache.

Dacă tot am amintit de prima ediție de după Revoluție a festivalului de la Mamaia, să ne oprim puțin şi asupra aceleia din 1989 – una din ultimele în care emulația a fost uriaşă, cu tineri talentați veniți din toate colțurile țării şi impunându-se în peisajul genului. În fotografia de grup care-i reuneşte pe finaliştii ediției '89 îi regăsim pe câțiva dintre laureații de care lumea îşi aminteşte (nu toți au reuşit asta...): Alin Cibian (Hunedoara) – Trofeul Mamaia, Marius Dragomir (Braşov, cel cu "Party în Transsylvania" de mai târziu) – pr. I, Aurelian Temişan (Craiova) – Pr. Tinereții, Roxana Vulpescu (Constanța) – pr. II, Ovidiu Baciu (Alba) – pr. III, Geanina Olaru (Bacău) – pr. III, Iunia Tănase (Bucureşti) – premiul Criticii. Dar în fotografie apar şi nelaureații care ulterior au făcut mult mai mult să se vorbească despre ei decât unii premiați: Adrian Enache, Aneta Nedelescu (ambii din Galați), Luminița Dumitrescu (Bihor), Georgeta Cernat (Bucureşti), Gabriela Moraru (Constanța), Brânduşa Acsânte (Iaşi), Loredana Otrocol (Timişoara), Ioan Capanu (Sibiu), semn că întotdeauna membrii juriilor au scăpări, nereuşind mai ales să anticipeze perspectiva de viitor, capacitatea de progres, scânteia de talent ascuns. În anii '90 au avut loc la Sala Palatului doar câteva ediții ale unui ambițios festival internațional de muzică uşoară, cu concursuri de creație şi de interpretare, dar şi cu recitaluri excepționale ale unor staruri internaționale cum ar fi Al Bano şi Romina Power, Sandra şi alții. Din păcate, de atunci Capitala nu e capabilă să ne propună nici o competiție de muzică uşoară serioasă (înafara celor pentru copii, destul de numeroase), mediatizată corespunzător. Ar fi festivalurile de interpretare "Florin Bogardo" (întrerupt din păcate după o primă ediție...) şi "Aurelian Andreescu", ambele găzduite de Teatrul de revistă "Constantin Tănase", dar să recunoaştem că nu e normal ca TVR să deplaseze la câțiva ani sute de oameni la Braşov, pentru "Cerbul de aur", în schimb marile săli ale Bucureştilor şi cei mai bine de 2 milioane de locuitori să fie văduviți de o sărbătoare a genului. Fotografia pe care am ales-o înfățişează o echipă de fericiți laureați. De la stânga la dreapta: poetul George Țărnea, un impresar de la ARIA, Mirabela Dauer, compozitorul Marcel Dragomir (autorul melodiei premiate, "E bine-bine, e foarte bine!") şi oaspeții africani, toate piesele finaliste fiind cântate de un solist român şi altul de peste hotare.

Juriul Festivalului Național al cântecului de dragoste

Mirabela Dauer alături de Marcel Dragomir şi George Țărnea, autorii melodii premiate, şi interpreţii versiunii străine, "Bucureşti '91"

Chiar dacă la ora când scriu aceste rânduri festivalul național de muzică uşoară de la Amara n-a avut încă loc şi nu avem încă semnale încurajatoare dinspre organizatori (cu criza asta de Covid-19 am evitat să scriu... "pozitive"!), nutresc încă speranța că Primăria din Amara şi Consiliul județean Ialomița vor găsi o soluție pentru a nu se rata ediția 2020 a unei manifestări care nu s-a întrerupt niciodată din 1968! Şi au fost de atunci şi cutremure, şi inundații, şi revoluții... Speranța mi se bazează pe faptul că oricum evenimentul avea loc în aer liber, deci restricțiile actuale n-ar fi o problemă, iar un spațiu corespunzător se va găsi. Cu firească nostalgie, dar şi cu convingerea că în curând vă vom putea oferi alte tradiționale fotografii de la umbra falnicei salcii din curtea Grădinii de vară de la Amara, de la ediția 2020, iată două fericite laureate din trecut, Loredana Rusu şi Maria-Magdalena Cotro, ambele din Galați.

Octavian URSULESCU

Lelia Floresco: „Je viens de loin”

Craiova a dat pe vremuri două soliste cu numele de familie Florescu la festivalul de la Mamaia, Camelia (care a obţinut un premiu important şi are în continuare o activitate susţinută) şi Lelia, stabilită în Franţa. În postură de profesoară, Lelia colabora la Paris cu actriţa Mireille Darc şi pe această filieră, aşa cum am consemnat la vremea respectivă, i-a facilitat compozitorului Virgil Popescu (şi el craiovean) întîlnirea cu idolul acestuia, Alain Delon. Şi iată că albumul de faţă, editat de casa de discuri Eurostar (producător Paul Stîngă) vine ca un fel de revanşă a cunoscutului muzician, fiindcă este unul de autor. Astfel, Virgil Popescu semnează muzica, orchestraţiile, este protagonist la chitară bass şi sampling percussion, plus backingul vocal susţinut alături de interpretă! Lelia Floresco este autoare majoritară a versurilor, doar la “Pentru tine voi cânta” (singura piesă în limba română) este Angel Grigoriu – de altfel discul pare destinat publicului francez, interpreta oferindu-ne în booklet doar câteva consideraţii în limba lui Voltaire. Între realizatori întâlnim nume cunoscute, cum ar fi Puiu Pascu (claviaturi), Sorin Romanescu, Claudiu Răducanu (chitară acustică), Vladimir Sergheev (masterizare). Înregistrările au fost efectuate la Best Sound Studio, cu Virgil Duţan la pupitru. Albumul vine ca o mărturie a faptului că înainte de ’89, la festivalul de la Mamaia şi la alte competiţii naţionale de gen, se lansau tineri cu mult mai multă personalitate ca în prezent.

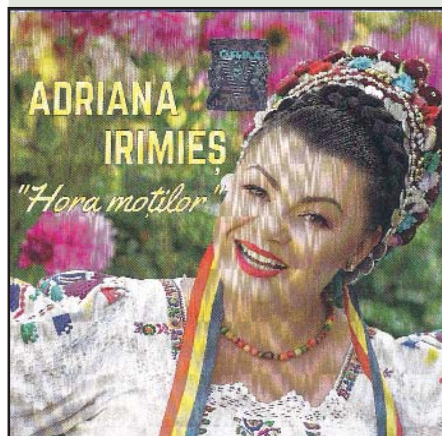

Marioara Man Gheorghe: „Măria îi nume sfânt”

Originară din com. Hodac, judeţul Mureş, îndrăgita interpretă locuieşte cu familia în comuna Clinceni, unde soţul este preot. Artista conduce acolo un minunat grup de copii, “Mlădiţe ilfovene”, pe care l-am admirat nu o dată în spectacolele organizate de Valentina Spânu cu asociaţia sa, “Credinţă şi demnitate”. Dar, fireşte, înainte de toate Marioara Man Gheorghe este o cântăreaţă cu un repertoriu bogat şi apariţii pe micile ecrane şi la radio. De altfel, în booklet este recomandată cu căldură de reputata specialistă, prof. dr. Elise Stan, binecunoscută realizatoare TV. Albumul include 21 de titluri înregistrate alături de patru orchestre valoroase, în trei dintre ele propunându-ne atractive duete cu fiica sa, frumoasa vedetă de muzică uşoară Elena Gheorghe. Discul este editat de Ijac Studio Music din jud. Gorj, căruia i-am recomanda o mai mare atenţie la tipar, adesea textele, numele formaţiilor şi titlurile fiind greu de citit.

Adriana Irimieş: „Hora moţilor”

Dirijorul şi orchestratorul Stelian Stoica, cel care o acompaniază în fruntea orchestrei Jidvei-România, îi face solistei o caldă recomandare în booklet, subliniind că bună parte din cele 14 piese sunt creaţiile ei personale, muzică şi text. Asemeni tuturor interpreţilor din spaţiul transilvănean, Adriana Irimieş ni se înfăţişează cu veşminte populare de mare frumuseţe, cu cocardă şi brâu cu însemne tricolore, iar titlurile sunt şi ele grăitoare pentru un anume spirit patriotic care la sud de Carpaţi a cam dispărut. Înfara piesei titulare se remarcă “Asta-i România”, “Priceasnă de război”, “Dragostea de ardeleană”, “Măi duşmane câine rău”, “Păsărică din Ardeal”, “Trece trenul prin Carpaţi”. Sunet şi mixaje: Sândel Filip. (I. S)

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Eduard ANTAL, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Carmen CHELARU, Sebastian CRĂCIUN, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Carmen STOIANOV, Vasle VASILE

www.ucmr.org.ro

http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x